

OSREDNJA
KNJIZNICA
V CELJU

Celje - skladišče

D-Per

539/1978

1119782146,2

COBISS o

OSREDNJA KNJ. CELJE

februar 1978

leto XIV

št. 2

**glasilo
rudarsko
elektroenergetske
kombinata
zasavje**

srečno

Vlaganja v proizvodnjo premoga v jamo Kotredež so izredno nujna

Po podatkih republiške komisije za ugotavljanje rezerv mineralnih surovin pri Geološkem zavodu — Ljubljana, je bilo stanje rezerv premoga v premogovniku Kotredež na dan 31. 12. 1978 naslednji:

kategorije	bilančne (ton)	eksploatacijske (ton)
A	1,741.000	1,393.000
B	1,425.000	1,140.000
A + B	3,166.000	2,533.000
C:	1,306.000	1,045.000
A + B + C:	4,472.000	3,578.000

Franci Kopitar: Počitek po nornem delu, barvni linorez, 1977.

Navedeni podatki so izračunani po predpisu o klasifikaciji in kategorizaciji rezerv mineralnih surovin premoga in vodenju evidence o njih (Uradni list SFRJ, šte. 50/66).

Zaloge premoga premogovnika Kotredež so vključena tudi v srednjeročni plan 1976—1980 in dolgoročni plan 1980—2000 elektroenergetske bilance republike Slovenije. Torej je premog iz jame Kotredež kot primarna energija za elektrogospodarstvo Slovenije za široko potrošnjo in za ostalo industrijo potreben. Predvsem še zato, ker je pri zagorskem premogu vsebnost gorljivega žvepla izpod dovoljene meje 1%. Zato je možna poraba tudi na najbolj onesaženem zračnem okolju Slovenije.

Eksploataбилne zaloge premoga A, B in C₁ na področju Zagorja so sorazmerno nizke, predvsem na področju jame Kisovec. Ker gredo premogove zaloge na tem področju h koncu se predvideva, da bo jama Kisovec prenehala obratovati tekom naslednjega leta. Zato je še toliko bolj potrebno, da se v jami Kotredež prične z investicijskimi vlaganji, na podlagi katerih naj bi se povečale odkopne kapacitete v taki meri, da bi bilo mogoče povečati dnevno proizvodnjo v višini, ki jo sedaj daje jama Kisovec Kotredež skupaj.

V jami Kotredež trenutno odkopavamo 7. obzor. Premogov sloj je odprt s provizornim vpadnikom V-77, ki je lociran v talnih plasteh severnega krila kotredežke kadunje. Glavni rudarski projekt odpiranja premogovih zalog med 6. in 8. obzorom je predvideval lokacijo glavnega izvoznega vpadnika v južnem krilu polja 2. Zaradi finančnih sredstev je prišlo do kasnitve odpiralnih del po tem projektu. Pri gradnji glavnega transportnega vpadnika V-82 je prišlo do vdora vode in mulja, zaradi katerega smo morali prekiniti z gradnjo in vse že zgrajene objekte opustiti in zapreti z železobetonskimi pregradami. S tem je prišlo pri gradnji odpiralnih objektov še do večjih kasnitev, zato smo bili prisilje-

ni, da smo pospešili izgradnjo provizornega vpadnika V-77 in komaj uspeli z manjšimi ovirami obdržati kontinuiteto proizvodnje.

V jami Kotredež imamo trenutno odprte premogove zaloge do 7. obzora, razen polja 3 južnega krila. Odprte zaloge nam zadoščajo za odkopavanje približno do konca leta 1980. Do tega roka bi morali odpreti zaloge premoga 8. obzora, za kar pa se postavlja vprašanje, kako nadoknaditi takšne kasnitve na odpiralnih delih.

Z investicijsko-odpiralnimi deli za 8. obzor še nismo pričeli, ker še do danes nimamo odobrenih potrebnih finančnih sredstev, ki jih predvideva investicijski program za jama Kotredež: »Ekonomska analiza upravičenosti odpiranja jame Kotredež — investicijski program«. Investicijski program, ki ga je izdelal Inštitut za ekonomsko raziskovanje — Ljubljana je bil z dopolnitvami, ki jih je zahtevala strokovna komisija za pregled in oceno investicijske dokumentacije že sprejet na odboru za razvoj in

delavskemu svetu SOZD EGS v Mariboru. Upamo, da bo v kratkem odobren tudi na seji zadnjega samoupravnega organa to je na skupščini ISE v Ljubljani.

Potrebna finančna sredstva za odpiralna dela v jami Kotredež so zelo nujna saj bo sicer prišlo v letu 1981 do prekinitve proizvodnje in s tem seveda tudi do prenehanja obratovanja oziroma do zapiranja jame Kotredež. Kakšne težke posledice bi iz tega nastale za TOZD premogovnik Kotredež in za občino Zagorje si lahko mislimo. To vsekakor ne smemo dopustiti, ampak kakor hitro bodo predvidena finančna sredstva dokončno odobrena, bo treba pripraviti podroben časovni plan odpiralnih del, s katerimi naj bi kolikor je mogoče nadoknadili zamujeno. Ker so odpiralna dela zelo obsežna, saj je potrebno odpreti nov obzor, verjetno vsega zamujenega ne bo mogoče nadoknaditi kar bo vsekakor imelo vpliv tudi na proizvodnjo, ko bodo premogove rezerve 7. obzora odkopane.

Rado Ozbič

8. marec — dan žensk

Na II. mednarodni konferenci žensk socialistk v Köbenhavnu leta 1910 so udeleženske na pobudo Klare Zetkin določile 8. marec kot mednarodni dan žensk. Na ta dan leta 1909 so priredile ameriške ženske velike demonstracije za splošno volilno pravico. Na konferenci so udeleženske poudarile cilje te mednarodne manifestacije: socialistična solidarnost žensk in moških, demonstriranje za splošno, enako in tajno volilno pravico za vse moške in ženske; zaščita ženske delavke pri delu; zakonsko izenačenje ženskih pravic; zaščita otrok; ukinitvev trgovine z belim blagom; udeležba večjega števila žensk v socialističnem gibanju.

Skupno nastopanje, dejavnost žensk se je pri nas pokazala predvsem v narodnoosvobodilni vojni. Leta 1942 je bila v Bos. Petrovcu ustanovljena AFŽ, katera je združila vse obstoječe antifašistične organizacije žensk v državi, zaradi organizacije še uspešnejšega boja proti okupatorju, kakor tudi zaradi politične in kulturne vzgoje žena. Pri tem je dosegla velike uspehe, saj je združila milijone žena. V razdobju obnove in graditve nove Jugoslavije je v okviru LF uspešno nadaljevala politično in kulturno dejavnost. V procesu demokratizacije in v spremenjenih razmerah političnega življenja, se je kasneje spremenila v pobud-

nika za ustanavljanje ženskih društev, nakar se je 1953 leta organizirala Zveza ženskih društev Jugoslavije, ki skrbi za vzgojo in kulturno rast žena in za reševanje vseh vprašanj, ki zanimajo žene.

Danes, ko je za nami težko prehojena pot, danes, ko dograjujemo naš socialistični sistem, danes bi morale in mogle ženske bolj delovati na vseh področjih.

Ženska — mati, družbenopolitična delavka, kulturni dejavnik, samoupravljalca. Velika je ta obremenitev. Vendar pa ženskam, ki so ambiciozne, katere žele v življenju nekaj doseči in naši socialistični družbi prispevati del svojega ustvarjalnega dela, tudi te obremenitve niso preveč, saj so vsa področja delovanja tesno povezana. Po mojem mišljenju so ženske same krive s svojo nedejavnostjo, s svojo staro miselnostjo »da žena je za doma, da pazi na otroke, gospodinji«, da v življenju ne dosežejo izenačitve z moškimi. Tu mislim predvsem na to,

da je mnogo premalo žensk na vodilnih delovnih mestih v OZD, v DPO, itd. Za to so po mojem mišljenju neupravičene izjave žensk, da »emancipacija žensk je samo na papirju, v stvarnosti pa je to povsem drugače in je še ne bo kmalu«. V naši samoupravni socialistični družbi imajo ženske enake pravice kot moški, imajo možnosti, da nastopajo in delujejo na vseh področjih družbenopolitičnega in ekonomskega delovanja. To pa povsem ne velja za ženske v nerazvitih deželah in v ostalem svetu, kjer je vloga moških nadrejena, vidne so sledi patriarhata. Mnogo otrok na svetu umre zaradi lakote, zaradi neurejenih socialno-zdravstvenih pogojev in razmer. Pri nas je varstvo in zaščita otrok preskrbljena v večjem delu z varstvenimi ustanovami, tako da so matere — delavke lahko na delovnih mestih polno usmerjene v izvrševanje svojega dela, nalog in s tem prispevajo velik del k skupni realizaciji, k ustvarjenem dohodku, katerega

potem delijo kot samoupravljalke.

Mnogo je še stvari, ki se v praksi ne ujemajo s cilji mednarodne manifestacije konference iz Köbenhavna. Za to je moja osebna želja, da bi vse ženske sveta, vsi otroci sveta, živeli tako, kot živimo danes mi v naši samoupravni socialistični Jugoslaviji.

Najlepše darilo za dan žensk — 8. marec bi bilo, da bi bile ženske ta dan proste dela, saj v ostalih dnevih leta s svojim delom najbolj opravičijo in se oddolžijo vsem žrtvam, ki so bile potrebne tako pred vojno, med NOB in tudi po njej, da živimo danes v svobodi, enakopravnosti z moškimi pri odločanju in sprejemanju pomembnih odločitev, kot samoupravljalke v združenem delu, kot delegati v raznih samoupravnih interesnih skupnostih, kot občani v krajevnih skupnostih in drugih družbenopolitičnih organizacijah ter skupnostih.

Vanja Kosi

Vsem ženskam delovne organizacije
REK Zasavje,
čestitamo za njihov praznik „DAN ŽENA“

Delavci, samoupravni organi in družbeno politične org. .}

Kako je s plinsko-parno elektrarno v Trbovljah?

PROIZVODNJA V LETU 1978.

Ko je pričel obratovati novi blok številka 4 z močjo 335 MW v Termoelektrarni Šoštanj konec lanskega leta, se je znatno izboljšala elektroenergetska si-

tuacija na področju Slovenije in tako ostro postavljeno vprašanje »zakaj ne obratuje redno plinsko-parna elektrarna v Trbovljah«, je obledelo.

Za leto 1978 celo velja naj bi obe kombi elektrarni (tako v

Brestanici kot v Trbovljah) čim manj obratovali in da bi takorekoč res vskočili v obratovanje samo v izrednih primerih, torej pri izpadu večjih proizvodnih enot, ko prične pri manjkovati moči v elektroener-

getskega sistema. V tem letu se namreč v elektroenergetski bilanci pojavljajo prvič po letu 1963 viški električne energije, za katere je potrebno čimprej zagotoviti prodajo pod čim ugodnejšimi pogoji. Kljub ugodnejši elektroenergetski situaciji pa je potrebno težiti k temu, da bo ohranjena visoka obratovalna sposobnost vseh proizvodnih in prenosnih naprav v elektroenergetskem sistemu Slovenije in da bo preiskrba termoelektrarn s premogom zadovoljiva ter da bosta obratovalno pripravljena obe plinsko-parni elektrarni v Brešanici in v Trbovljah.

V zvezi z novo nastalo ugodno elektroenergetsko situacijo v tem letu, bo glavna naloga izredna nega plinskih turbogeneratorjev vključno s toplotnimi izmenjevalniki, da bodo stalno sposobni za štart, če bo potrebno kritje izpadle moči v elektroenergetskem sistemu Slovenije. To bomo dosegli z redno kontrolo in preizkušanjem vseh delov posameznih naprav, ki so potrebni stalne nege za nemoten zagon plinskih turbin in pripadajočih izmenjevalnikov toplote.

Trenutno stanje obeh plinsko-parnih blokov je naslednje: obe plinski turbini je po približno 1.000 urah obratovanja konec meseca avgusta lani, v notranjosti pregledal specialist firme dobaviteljice turbin Westinghouse — ACEC s pomočjo boroskopa. Stanje turbine številka 1 je bila v notranjosti zadovoljivo, medtem ko je stanje lopatic in tesnilnih segmentov pri turbini številka 2 nekoliko slabše. Pri obeh turbinah smo morali menjati glavni vijačni črpalki za oskrbo s tekočim gorivom, ki sta se izredno hitro izrabili iz do sedaj še nepojasnjenih razlogov. Rezervnih črpalk nismo imeli na zalogi in tako smo prvo prejeli iz Amerike šele v prvi polovici decembra lanskega leta in ponovno zavrteli plinsko turbino številko 1, dne 13. decembra 1977. Do zadnjega petka je turbina 1 obratovala skupno 1.220 ur (to je do 17. februarja

1978), po popravilu od 13. decembra pa 262 ur. V mesecu februarju smo usposobili tudi pripadajoči izmenjevalnik toplote, ki je obratoval v kombi sistemu 78 ur. Praktično dosežemo pri obremenitvi plinske turbine z močjo 30 do 32 MW okrog 60 do 62 ton pare na uro, kar pomeni, da dosežemo skupno moč v plinski turbini 30—32 MW in v parnih turbinah 12—14 MW odvisno od specifične porabe parnih turbin, odnosno skupno 42—46 MW.

Zaradi zadostnih količin električne energije v tem letu, smo se v okviru elektrogospodarstva Slovenije dogovorili, da bi z izmenjevalniki toplote poizkusno obratovali samo okoli 100 ur, kot dokaz o sposobnosti obratovanja teh naprav. V tem pogledu namreč v naši državi še nimamo postavljenih norm, koliko časa naj traja poizkusno obratovanje teh naprav. Za poizkusno obratovanje plinskih turbin smo se tudi posebej dogovarjali v okviru elektrogospodarstva Slovenije in se dogovorili, da naj bi poizkusno obratovali vsaj 1.000 ur. Na posvetovanju VGB (tehniška zveza eksploatorjev velikih elektrarn v Zapadni Nemčiji, ki je bilo od 30. 8. do 2. 9. 1977 v Kopenhagnu na Danskem) pa smo izvedeli, da je bila večja plinska turbina v elektrarni, ki oskrbuje mesto Kopenhagen, v treh letih v obratovanju samo okoli 500 ur. Torej so plinske turbine v elektroenergetskih sistemih v svetu res le čista ali zlata rezerva, seveda pa morajo takrat brezhibno delovati.

Za turbino številka 2 smo v mesecu januarju prejeli iz Amerike novo vijačno črpalko in tesnilne segmente. Turbino smo morali odpreti, to se pravi odstraniti pokrov zaradi namestitve novih tesnilnih segmentov in temeljitega pregleda statorskih in rotorskih lopatic. Predvidevamo, da bo popravilo končano v tem mesecu in da bomo turbino preizkusili v začetku meseca marca. Nato bi poizkusno obratovali še okoli 100 ur v kombi sistemu s pripadajočim izmenjevalnikom toplote.

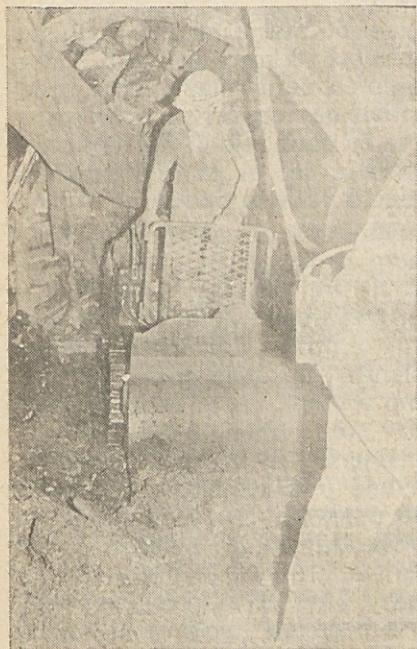
Poseben problem pri obratovanju plinsko-parnih turbin blokov v vseh elektrarnah v naši državi je cena za tekoče gorivo. Vsekakor bo potrebno nadaljevati lansko leto pričeto akcijo v okviru elektrogospodarstva Slovenije in Jugoslavije za znižanje cene tekočim gorivom, ki se uporabljajo za proizvodnjo električne energije. Pa še to 28. aprila 1978 se predvideva osrednja republiška proslava prvomajskih praznikov v tem letu tako, da bi dali poudarek pričetku obratovanja novozgrajenih elektroenergetskih objektov od proizvodnih, prenosnih, distribucijskih kot tudi novozgrajenih objektov za pridobivanje primarne energije, ki jih je financirala naša družba odnosno potrošniki. Glavna proslava bo v Termoelektrarni Šoštanj, od koder bodo prenašali govor predstavnika naše republike na vsa gradbišča, kjer bodo potekale lokalne proslave. Tako je določeno v okviru elektrogospodarstva Slovenije, da bi tudi v Trbovljah proslavili zaključek del na izgradnji plinsko-parne elektrarne, ki smo jo formalno pričeli graditi s podpisom pogodbe, dne 22. avgusta 1974 s firmo Westinghouse — ACEC za dobavo dveh plinskih turbogeneratorjev v okviru dobav opreme za prvo jedrsko elektrarno v naši državi.

Vsekakor se bo potrebno potruditi, da bosta do tega časa zmontirana oba glavna rezervoarja za tekoče gorivo (2-krat 10.000 m³) in naprave za pretakanje tekočega goriva iz železniških cistern. Naprave za kemijsko pripravo vode bodo zmontirane po vsej verjetnosti nekoliko kasneje, ker še ni zgrajena stavba za ta objekt, a to ni zadržek za formalni zaključek te investicije.

Izpolnitev letošnjega plana proizvodnje s plinsko-parnimi bloki ne bi smel biti problem, saj je postavljen samo 3 milijone kWh na mesec ali skupno letno 36 milijonov, v kolikor ne bo cenejše električne energije iz drugih proizvodnih objektov.

Anton Kočar

Načrt proizvodnje premoga v letu 1978

Ivan Gunšek z nakladalcem HL-80 KV, čisti ustje lesne proge v jami Ojstro na K-180.

(Foto J. Kirič)

Delavski svet REK Zasavje je na svojem 15. zasedanju, dne 20. februarja sprejel proizvodni načrt za proizvodnjo premoga v letu 1978. Po tem načrtu naj bi vse TOZD proizvedle 1.500.000 ton premoga v 263 delovnih dneh, pri povprečni dnevni proizvodnji 5.703 tone. Načrtovano proizvodnjo premoga bodo proizvedle naslednje TOZD:

TOZD	Tone		Skupaj
	komercialni premog	kotlovni premog	
Hrastnik	302.000		
Ojstro	252.000		
Trbovlje		615.000	
Kotredež	192.000		
Kisovec	98.000		
RŠC	19.000	22.000	
REK Zasavje	863.000	637.000	1.500.000

Obstaja možnost, da bo nastala v okviru gornjih številok določena sprememba v razmerju med komercialnim in kotlovnim premogom.

Od gornje količine premoga bo 717.000 ton kotlovnega premoga in ostalih drobnih vrst premoga dobavljenih TOZD Termoelektrarna.

TET ima za letos predvideno proizvodnjo električne energije:

— v proizvodni enoti 1	95 GWh	
— v proizvodni enoti 2	611 GWh	706 GWh
— v kombinirani elektrarni		33 GWh
Skupaj		739 GWh

Več bomo poročali o proizvodnem načrtu za letošnje leto v naslednji številki našega glasila.

Varstvo pri delu v letu 1977

V vsej povojni dobi, ko varstvo pri delu v okviru pravil in dolžnosti postaja vedno bolj odločilni faktor varnega dela, opažamo blago pa vendar stalno izboljševanje stanja varstva pri delu, ki ima svoj odraz v številu primerov poškodb pri delu in v izgubljenih šihth kot posledica teh poškodb.

Tudi v preteklem letu smo znižali število poškodb pri delu za 5% napram letu 1976, in sicer v pogojih, kjer smo pričakovali manj poškodb (glej tabelo 1.)

5% na znižanje poškodb smo dosegli namreč pri 8% manjšemu številu izvršenih šihthov in 9% manjši proizvodnji.

Tabela 1: Osnovna dejavnost TOZD RPH, RPT, RPZ

Leto	Št. poškodb	Proiz. ton	Izvr. šihthi	Izgub. šihthi zar. p. izvrš. š./poš.	R	P izg. š/p
1976	462	1.611.000	637.065	11.461	24,8	1370
1977	441	1.461.000	586.681	10.070	22,8	1330
indeks 1976 =						
100	95	91	92	88	92	97

Tabela II: DO REKZ

Leto	Št. poškodb	Proiz. ton	Izvr. šihthi	Izgub. šihthi	R	P
1976	980	1.611.000	1.213.064	18.713	24,0	1555
1977	738	1.961.000	1.136.582	15.733	21,3	1540
indeks 1976 =						
100	95	91	94	87	89	99

Ker je pri nespremenjenem delovnem okolju število poškodb približno v premem sorazmerju s številom izvršenih šihotov, je znižanje poškodb le za 5% premajhno. To nesorazmerje se kaže predvsem v osnovni dejavnosti, saj se znižanje poškodb v REKZ nekako pokriva z zmanjšanim številom šihotov (glej tabelo II).

Prav tako zmanjšanja izgubljenih šihotov zaradi poškodb, katerega smo dosegli za 12 oziroma 13%, ne smemo šteti v rezultat izključno naših prizadevanj. Zmanjšanje je doseženo delno z zmanjšanjem primerov poškodb (za 5%), vse ostalo se pa zmanjšuje na račun manjšega števila potrebnih dni zdravljenja ene poškodbe, ki znaša v letu 1977 le 22,8 oziroma 21,3 dni, kar je za 8, oziroma 11% manj od leta 1976 (glej »resnost« v tabeli I. in II.).

Za vplive, ki bi mogli znižati resnost poškodb za tako veliko število nimamo točnih podatkov. Gotovo je, da tako nizka »resnost« ni posledica težine poškodb temveč v veliki meri intenzivnejšega dela IK, ki je izločala iz bolniškega staleža invalide ter dostikrat prenatrpan bolniški stalež zavoljo bolezni, ki je narekoval ostrejši kriterij.

Če pogledamo, kje so se nam dogajali primeri poškodb pri delu vidimo, da prav tam, pri istih delih, in da so bile domala povzročene v istih okoliščinah kot že nekaj preteklih let. Vrstni red po številu primerov poškodb je v preteklem letu popolnoma enak. Na prvem mestu so poškodbe kot posledica padcev premoga ali jalovine iz sten 13,6% (lani 16,8%). Na drugem mestu so poškodbe pri spravlilu predmetov iz jekla in železa — 11,5% (lani 10,4%). Pri prevozu in ravnanju z vozički se je poškodovalo 60 ljudi ali 8,1% vseh poškodovanih (lani 8,5%).

Na četrtem mestu so poškodbe pri hoji v obratnem prostoru. Tu je bilo 58 poškodb ali 7,8% (lani 7,2%). Vse ostale vrste poškodb se primerijo redkeje, so le posamezni slučajji, ki ne izvirajo iz neurejenosti de-

lovnega okolja temveč nepazljivosti pri delu.

Med 738 poškodbami je bilo pa tudi 21 težkih to je takih, ko je zdravljenje trajalo preko 60 dni ali so bili pa močnejše poškodovani posamezni organi ali udi telesa (kostolomi itd.).

Od teh sta bila dva primera pri tipičnih rudarskih delih na odkopu zaradi pada premoga ali jalovine s sten, trije primeri pri rokovanju s SHP podporjem, dva pri transportu TH podporja, dva pri nepravilni manipulaciji z vozički in trije primeri pri hoji v obratnem prostoru. Vseh ostalih 9 poškodb smo pa imeli pri različnih ostalih rudarskih delih, kjer je bil kot poglavitni vzrok opuščanje predpisov oziroma pomanjkljiva organizacija in previdnost pri delu.

Glede na visoko število že dalj časa stalno ponavljajočih se poškodb iste vrste, bi lahko podali naslednjo razlago:

Kakor je sicer visoko število poškodb zaradi padca premoga in jalovine s sten in stropa, s tehnološkega vidika razumljivo zavoljo specifičnih rudarskih del in zaskrbljujoče, saj smo imeli pri proizvodnji 1.461.000 ton, le dve težji nesreči, ne smemo dovoliti tako čestega ponavljanja poškodb, ki nastajajo pri spravlilu predmetov iz železa, predvsem vseh vrst Fe podporja, pri ravnanju z vozički in pri hoji v obratnem prostoru.

Vse te nezgode izvirajo iz neurejenosti ali nepravilne organizacije nekaterih del in delovnih prostorov ter mnogokrat tudi zaradi očitne kršitve predpisov in navodil.

Odkar smo namreč pričeli uporabljati v jamah jekleno podporje so se nam pričela pojavljati v odkopnih progah tudi skladišča tega podporja, ki s svojo prisotnostjo zmanjšujejo profil, ovirajo ostali transport in hiter umik zaposlenih, v največji meri pa predstavljajo nevarnost za poškodbe, saj je na teh utesjenih mestih skoraj nemogoče varno deponirati včasih neverjetno skrivljeno podporje in še težje določiti var-

nostne mere oziroma navodila za varen transport tega nereda. Tu bi se morali dogovoriti za dve stvari:

— jekleno podporje bi smeli obremenjevati le do kritičnih profilov, ki se praviloma določajo z mejo elastičnosti podporja in

— podporje se mora po demontaži takoj odpremiti v ravnalnico podporja, kjer je predviden deponijski prostor oziroma če podporje ni potrebno popravila naj bi ga odpremiti na mesto bodoče uporabe.

Za poškodbe pri hoji v obratnem prostoru bi lahko rekli, da te ne izvirajo izključno iz neurejenosti delovnih prostorov, ampak od gibljivosti zaposlenih. Najtežje prehode imamo urejene na odkopih pa vendar smo imeli tu od vseh 58 primerov, le tri poškodbe. Na ostale jamske prostore odpade 36 poškodb, zunaj se jih je pa poškodovalo 19. Dejstvo pa je, da na urejevanje prehodov tako v jamo kot zunaj, posvečamo premalo pozornosti in da naša univerzalna obutev »gumijasti škorenj« zaradi ohlapnosti v gležnju v težkih razmerah ne zagotavlja dovolj varen korak.

O prevozu z vozički in obnašanju na deloviščih, kjer moramo te spenjati in razporejati pa lahko trdimo samo to, da bodo vse poškodbe rok in prstov izključene takrat, ko bodo zaposleni zavestno preprečevali tovrstne poškodbe z dosledno uporabo varnostnih naprav.

Število obolenj se je letos povečalo za 4,3% pri tem smo pa izgubili zaradi bolezni 7,7% več šihotov kot v letu 1976. Ker se je tudi resnost obolenj povečala (letos 13,2, lani 12,9 dneva bol.).

Po številu obolenj so na prvem mestu akutne infekcije respiratornih organov (1320 primerov), nato poškodbe izven dela (1291 primerov), sledijo poškodbe pri delu (738), bolezni prebavnega trakta (490), revmatična obolenja, bolezni ušes itd. Po izgubljenih šihatih zaradi bolezni je pa vrstni red naslednji:

	izgubljenih dni
1. poškodbe izven dela	27.332
2. poškodbe na delu	15.733
3. infekcije respiratorskih organov	10.898
4. revmatizem	9.845
5. bolezn prebavnega trakta	8.040
6. nervoze in duševne motnje	4.587
7. bolezn jeter in slinavke	3.826
8. povečan krvni pritisk	3.352
9. infekcije kože	2.046

Ta vrstni red se napram letu 1976 razlikuje le v tem, da so bila letos povečana predvsem obolenja respiratornih organov za 0,36 %, katera zavzemajo 1. mesto.

Največ škode zaradi bolezn pa utrpimo zavrlo poškodb izven dela (doma), ki močno presegajo poškodbe pri delu in nakazujejo problem varstva pri delu v urejanju standarda tudi izven meja delovne organizacije.

Vsa navedena obolenja po vrstnem redu izgubljenih dni so v neki meri za našo regijo in rudarsko dejavnost specifična in se iz leta v leto z malimi spremembami ponavljajo. Tako v republiškem merilu izstopajo obolenja respiratornih organov, bolezn prebavnega trakta, in nervoze ter duševne motnje. Tudi obolenja kože in podkožja so pri rudarjih specifičen pojav.

Razen ugotovitev in raziskav kožnih obolenj, pa do danes nismo storili ničesar. Vemo pa, da smo zunaj in v jami izpostavljeni nenormalni mikroklimi, ki se doma odraža v onesnaženju zraka z SO₂ v jami pa, zlasti v zimskem času, z vplivi temperaturnih razlik in močnih preprih v prehodnih poteh.

Vsa prizadevanja, da bi številne prehlade preprečili z dodatno toplo delovno obleko oziroma preprečili hojo po preprihu, so se izjalovila, ker smo nalleteli zaradi povečanih materialnih stroškov na nerazumeva-

nje. Prav tako nam značaj dela v jami onemogoča uvedbo zdrave tople malice. Zato se naš rudar mora posluževati še vedno suhih obrokov hrane. Tudi čaj, ki smo ga nudili vsem zaposlenim v neomejeni količini, je danes že skoraj povsod (razen Zagorja) izpodrinila voda. Teh nekaj navedenih pojavov

bi moglo biti vzrok čestim specifičnim obolenjem in naša skrb v bodoče je, da s ciljem za zmanjšanja izgub zaradi poškodb, urejemo pogoje s katerimi se bodo zmanjšale tudi boleznine zaradi obolenj, saj te v veliki meri prekašajo poškodbe pri delu.

Emil Kohne

Izpolnjevanje delovnega načrta od 1. I. do 15. II. 1978

PROIZVODNJA PREMOGA (ton)

	plan	doseženo	doseženo + —	%
TOZD				
RPH	36.557	40.429	+ 3.872	110,6
Ojstro	34.314	41.435	+ 7.121	120,8
RPT	80.986	72.816	— 8.170	89,9
Kisovec	13.543	14.960	+ 1.417	110,5
Kotredež	24.214	23.260	— 954	96,1
RŠC	6.586	7.260	+ 674	110,2
REK Zasavje	196.000	200.160	+ 3.960	102,0

PROIZVODNJA EL. ENERGIJE (MWH)

	mes. plan	doseženo	%
TET I	20.429	20.043	98,1
TET II	86.786	69.612	80,2
S k u p a j	107.215	89.655	83,6

PROIZVODNJA GRADBENEGA MATERIALA

RPH

	letni plan	doseženo	%
TOZD			
— betonarna (kos)	103.000	15.054	14,6
— kamnolom (m ³)	16.000	1.510	9,4
— toplarna (Gcal)	15.000	3.034	20,2

GRAMAT

— opekarna (kos)	9.000.000	334.903	3,7
— kamnolom (m ³)	34.000	4.938	14,5

RPZ

— kamnolom (m ³)	160.000	9.679,5	6,1
------------------------------	---------	---------	-----

STORITVE, OSTALA PROIZVODNJA

TOZD RGD (din)	148.627.520	13.500.000	9,1
TOZD Avtoprevoz (t/km)	6.600.000	711.191	10,8
TOZD ESD (ure)	281.024	42.762	15,2
TOZD toplarna (Gcal)	21.500	4.400	20,5

Erika Kavčič

Racionalizacija pridobivanja, pretvarjanja, transporta in porabe energije

Slovenska skupščina je na seji zбора združenega dela in zбора občin, dne 25. januarja t.l. obravnavala in sprejela stališča, sklepe in priporočila o izvajanju programa ukrepov za racionalizacijo pridobivanja, pretvarjanja, transporta in porabe energije.

Ugotovitve izvirajo na temelju neuskkljenosti osnovnih usmeritev v pridobivanju in porabi energije na svetovni ravni, ki je posledica različnih družbenoekonomskih odnosov in političnih sistemov, in ki onemogoča dolgoročno zanesljivost v oskrbi s posameznimi vrstami energije. Vse bolj postaja to element s katerim je treba računati. Tudi naša republika nima dovolj lastnih virov energije, da bi lahko v celoti pokrila vse svoje energetske potrebe. Z doslej znanimi viri lahko pokrijemo v Sloveniji le približno $\frac{1}{2}$ svojih energetskih potreb. Iz svojih lastnih virov lahko namreč pokrijemo pretežni del potreb po električni energiji in v glavnem tudi potrebe po premogu, medtem ko je treba druge vrste energije dobivati iz drugih republik ali uvažati. Uvažajo namreč več kot 90% nafte in njenih derivatov. To je % energetskih potreb, ki jih moramo kriti iz uvoza. Predvideno je, da bo energetska odvisnost Slovenije do konca tega stoletja preseгла 60%. V tem srednjeročnem planskem obdobju do leta 1980 je predvideno, da bomo v objektu za pridobivanje primarne energije, njeno pretvarjanje in za prenos energije vložili 18 milijard din po cenah iz leta 1975, kar predstavlja okrog 20% vseh gospodarskih inve-

sticij v tem planskem obdobju. Razumljivo je, da se moramo orientirati na racionalnejšo porabo energije, tako da bi se relativno zniževal delež investicij v energetiko v skupnih investicijah. S tem v zvezi je skupščina sprejela vrsto stališč, ki se nanašajo na uspešnejše reševanje aktualnega vprašanja racionalnega gospodarstva z energijo. V okviru teh stališč morajo imeti ukrepi za večjo racionalnost v gospodarjenju z energijo ekonomsko upravičenost s širšega družbenega vidika, saj pomeni ravnanje z energijo del izredno pomembnega splošnega procesa za doseganje večje produktivnosti in ekonomičnosti ter rentabilnosti. V tem smislu govore stališča tudi o usmerjanju razvoja energetike, energetskih raziskavah, usmerjanju energije v proizvodne namene in za ogrevanje, prezračevanje in oskrbovanje s sanitarno toplo vodo. Osnovni pogoj za gospodarnejše ravnanje z energijo pa je, da bodo učno vzgojni programi na vseh ravneh izobraževanja zajeli tudi pravilen odnos do energije. Zato je eno izmed stališč tudi poglavje o informiranju širše javnosti o možnostih racionalnega ravnanja z energijo.

Med sklepi je tudi obveznost, ki velja za izvršni svet SRS, da pripravi skupno z ostalimi udeleženci družbeni dogovor o ukrepih in aktivnosti za zagotovitev racionalnega pridobivanja, pretvarjanja, transporta in porabe energije. Sklepi pa se nanašajo tudi na čimprejšnji sprejem politike cen na področju energije.

Priporočila se nanašajo na vse institucije, s tem, da naj omogočajo racionalno porabo energije, kar naj bo stalna naloga samoupravnih interesnih skupnosti s področja energetike, gospodarske zbornice, raziskovalne skupnosti, samoupravnih stanovanjskih skupnosti, strokovnih društev in zveze sindikatov Slovenije. Vse te institucije bodo pripravile lastne programe aktivnosti v skladu s svojimi družbenimi nalogami.

Splošne volitve

Kje, kako in kdaj bomo volili?

Da bi bili člani kolektiva in njihovi svojci čimbolje seznanjeni o predstojecih splošnih volitvah, navajamo na kratko najpomembnejše podatke. Kdaj bodo volitve?

— v četrtek 9. marca bodo volitve v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih. Volili bomo vsi delavci delegacije. Teh volitev se bomo udeležili vsi delavci, ki imamo splošno volilno pravico;

— v nedeljo 12. marca pa se bomo delavci in občani udeležili volitev delegacij v krajevnih skupnostih. Hkrati pa bomo glasovali o izvolitvi delegatov v družbenopolitičnem zboru področne občinske skupščine. Tega dne bodo volili delegacije tudi kmetje. Mesta posameznih volišč ter čas, ko bodo volišča odprta najsibo v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih, kakor tudi v krajevnih skupnostih, bodo objavile pravočasno volilne komisije v TOZD oziroma krajevnih skupnostih. Kaj bomo letos volili?

— volili bomo delegacije za skupščino družbenopolitičnih skupnosti (občine) oziroma skupščine družbenopolitičnih skupnosti in delegacije za skupščine samoupravnih interesnih skupnosti (skupščine SIS). Poleg tega bomo glasovali o izvolitvi delegatov v družbenopolitičnih zborih občinskih skupščin.

Katere zборе imajo skupščine družbenopolitičnih skupnosti?

— občinske skupščine in republiška skupščina imajo po tri zборе, in sicer:

Občinska skupščina:

zbor združenega dela;
zbor krajevnih skupnosti;
družbenopolitični zbor.

Republiška skupščina:

zbor združenega dela;
zbor občin;
družbenopolitični zbor.

Skupščina SFRJ:

zvezni zbor;
zbor republik in pokrajin.

V katere skupščine SIS bomo volili?

— volili bomo delegacije za skupščine tistih SIS, ki enakopravno odločajo s pristojnimi zbori skupščin družbenopolitičnih skupščin. Te pa so na področju:

— vzgoje in izobraževanja, raziskovalne skupnosti, kulture, zdravstva in SIS, ki delujejo na področju socialnega varstva.

Splošnih volitev se bomo torej udeležili v četrtek 9. marca in v nedeljo 12. marca t.l. Udeležimo se jih kmalu, po možnosti že v jutranjih oziroma dopoldanskih urah!

Možni kandidati za vodilne funkcije v Zasavju

Občinske konference SZDL, občinske zveze sindikatov in druge organizacije v Hrastniku, Trbovljah in Zagorju so v januarju na skupnih sejah soglašale s predlogi možnih kandidatov za vodilne funkcije v posameznih občinah. Volitve bodo 9. in 12. marca t.l., predlogi pa so bili pripravljani v predkandidacijskem postopku.

V posameznih občinah so možni kandidati za vodilne funkcije naslednji občani:

a) področje občine Hrastnik

Za predsednika skupščine je možni kandidat Samo Logar, za podpredsednika Janez Venko, za predsednika družbenopolitičnega zbora Ruža Sihur, za predsednika zbora združenega dela Anton Jagodič in za predsednika zbora krajevnih skupnosti Anton Greben. Predlagani možni kandidati za predsednika izvršnega sveta občinske

Dejali so...

Stane Dolanc, sekretar izvršnega komiteja predsedstva CK ZKJ

Delavski razred in vsi samoupravno združeni delovni ljudje čedalje uspešneje in po demokratični poti odločajo o pogojih in rezultatih svojega dela, o dohodku in njegovi delitvi, o bistvenih vprašanjih materialne in družbene reprodukcije. V praksi se gradi in krepi socialistična samoupravljalna zveza delavcev-proizvajalcev iz materialne proizvodnje in drugih delovnih ljudi, ki se čedalje bolj samoupravno organizirajo, združujejo in medsebojno povezujejo v različnih oblikah. Ob tem delovnem in ustvarjalno zelo zapletenem in protislovnem družbenem gibanju raste in se krepi zavest in protislovnem družbenem gibanju raste in se krepi zavest in globoko človeških, zgodovinskih vrednotah socialističnega samoupravljanja kot celovitega sistema družbenogospodarskih in političnih odnosov v naši družbi.

Naše socialistično samoupravljanje, zasnovano na oblasti delavskega razreda in delovnih ljudi, na družbeni lastnini proizvodnih sredstev, na svobodnem delu in ustvarjalnosti ljudi, vsestranskem razvoju delovnih, družinskih in drugih organizacij in na popolni enakopravnosti naših narodov in narodnosti, je postalo življenjska potreba, politična opredelitev in največja pridobitev delavskega razreda, delovnih ljudi in občanov naše države...

France Popit, predsednik centralnega komiteja ZKS

Moramo se spraševati, kako bomo zgradili merila za individualno nagrajevanje, oziroma nagrajevanje po živem delu. Vsaka merila, ki jih imamo zdaj, so bolj ali manj kopija bodisi inozemske prakse, ali pa tako prilagojena, kot določenemu kolektivu najbolj ustreza, torej ne glede na produktivnost, na rezultate dela. Ustvariti moramo tak sistem, da bo delavec v njem moral upoštevati svojo storilnost in kvaliteto dela na eni strani, na drugi pa bi moral znati tudi čim bolj smotrno gospodariti z dohodkom. Na ta položaj je treba delavca voditi po dveh poteh: z materialnim spodbujanjem in dvigovanjem zavesti, da se ne bo vrtel še naprej v meznem odnosu, ko njegova skrb ne seže dlje od plače, ampak da bo »preskočil« na gospodarjenje...

Edvard Kardelj, član predsedstva SFRJ in predsedstva CK ZKJ

Ena izmed temeljnih nalog pri uresničevanju teh smotrov je predvsem boj za čimvečjo produktivnost ne le posamičnega, temveč tudi celotnega družbenega dela. Kajti brez naraščanja produktivnosti dela tudi ni mogoče zagotavljati povečanje osebnih dohodkov. Pridobljeni dohodek sam po sebi, to se pravi ne glede na doseženo stopnjo produktivnosti dela, ne more biti merilo delitev sredstev za osebne dohodke. Delavci v temeljnih organizacijah združenega dela — čeprav načeloma samostojno odločajo o višini osebnih dohodkov in sredstev za skupno porabo — se morajo sicer držati tudi nekaterih družbeno določenih meril glede obsega in kakovosti dela. Ta merila morajo zagotavljati, da se bodo osebni dohodki med gospodarskimi dejavnostmi gibali čim bolj v skladu z načelom: za enako delo — enak osebni dohodek...

skupščine Hrastnik je Jože Žibret. Možni kandidati za predsednike skupščin in izvršnih odborov samoupravnih interesnih skupnosti v Hrastniku pa so: izobraževalna skupnost Breda Erman in Milan Simerl, otroško varstvo Ilija Savkovič in Vlado Gruden, kulturna Marjan Dolanc in Ivan Slanšek, telesna kultura Vili Greben in Marjan Perger, social. skrbstvo Darinka Kavzer in Ivan Suhodolčan, zdravstvo Janez Ulača in Martin Mlinarič, invalidskopokojninsko zavarovanje Alojz Kovač in Franc Vidovič, zaposlovanje Alojz Janežič in Vlado Sihur, raziskovalna skupnost Adolf Kovač in Franci Kaluža, stanovanjska skupnost Erno Kolar in Niko Kavšek, socialno varstvo Majda Zajc in Anton Kastelic, požarna varnost Ivan Urbajs in Jože Grohar.

b) področje občine Trbovlje

Za predsednika skupščine občine je predlagan Janez Očepek, za popredsednika Slava Pirnar in Mirko Pirnaver, za predsednika zbora združenega dela Stojan Volčanšek, družbenopolitičnega zbora Ivo Trentelj in zbora krajevnih skupnosti Ivan Gračnar.

Za predsednika skupščine samoupravnih interesnih skupnosti in predsednika izvršnih odborov posameznih SIS so kandidati: izobraževalna skupnost Lidija Češnovar, Viktor Žorž, kulturna skupnost Franc Princ in Martin Rojšek, zdravstvena skupnost Milan Janežič in Anka Hudarin, socialno skrbstvo Franc Rajšek in Janez Malovrh, otroško varstvo Dušan Sedej in Majda Polc, zaposlovanje Ciril Urek in Anton Ahac, pokojninsko in invalidsko zavarovanje Karel Rupnik, stanovanjska skupnost Franc Panko in Rajko Medvešek, telesnokulturna skupnost Slavko Jelen in Milko Jazbec, raziskovalna skupnost Ivan Srebot in Aljoša Kink.

c) področje občine Zagorje

Za predsednika občinske skupščine Zagorje ob Savi je predlagan inž. Metod Malovrh, za podpredsednika pa Franc

Omahne. Predlagani kandidati za predsednika zbora združenega dela občinske skupščine je Mirko Govejšek, za predsednika zbora krajevne skupnosti Jože Medija in za predsednika družbenopolitičnega zbora Dragica Krivic. Kandidat za predsednika izvršnega sveta občinske skupščine je Anton Čebin. Za predsednike skupščin samoupravnih interesnih skupnosti

so predlagani kandidati: za vzgojo in izobraževanje Janez Spolenak, za kulturo Fortunat Razboršek, za raziskovalno dejavnost Janez Rajcar, za zdravstvo Ivan Zore, za socialno varstvo Franc Pirkovič, za telesno kulturo Janez Barlič, za socialno skrbstvo Jože Zajc, za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Alojz Sajovic in za zaposlovanje Slavko Ajtič.

Izvolili smo nove samoupravne organe

Na temelju predhodnih razpisov volitev samoupravnih organov, ki so jih objavili delavski sveti TOZD in Delavski svet REK Zasavje, so bile 3. februarja 1978 izpeljane volitve novih organov upravljanja.

Ob tej priliki so bili izvoljeni:

- delegati v delavske svete TOZD;
- delegati v delavske svete delovnih organizacij;
- delegati v delavske svete SOZD REK Zasavje;
- člani samoupravne delavske kontrole;

— člani skupnih disciplinskih komisij na ravni delovnih organizacij.

Delavci novih TOZD v Termoelektrarni Trbovlje so opravili te volitve 29. 12. 1977. Volitev novih organov upravljanja pa še niso izvedli delavci posebnih delovnih skupnosti in delovnih skupnosti skupnih služb v novih delovnih organizacijah in SOZD REK Zasavje. Čim bo oblikovanje teh delovnih skupnosti končano, bodo tudi te delovne skupnosti izvolile svoje samoupravne organe.

Dne 3. februarja 1978 so potekale volitve v nove samoupravne organe. Posnetek z volišča TOZD Rudnik premoga Trbovlje.

(Foto A. Bregant)

Delavski sveti v TOZD so se medtem že konstituirali, izvolili svoje predsednike, izvršilne organe in druge organe. V eni naslednjih številkih našega glasi-

la bomo objavili imena vseh TOZD, delovnih organizacij in SOZD REK Zasavje pa tudi vseh delovnih skupnosti.

Kdo sestavlja SOZD REK Zasavje?

V dneh od 25. do 30. januarja t.l. je potekal v vseh TOZD REK Zasavje referendum, na katerem so se delavci odločali za združitev TOZD v delovno organizacijo in za združitev delovnih organizacij v sestavljeno organizacijo združenega dela REK Zasavje. Danes lahko objavimo pregled delovnih organizacij in temeljnih organizacij združenega dela ter delovnih skupnosti, ki sestavljajo SOZD REK Zasavje.

a) Sestavljena organizacija združenega dela

- Rudarsko elektroenergetski kombinat Zasavje, Trbovlje, n. sol. o.
- Delovna skupnost tehniških strokovnih opravil
- Delovna skupnost administrativno strokovnih opravil

b) Delovne organizacije in TOZD

1. Delovna organizacija Zasavski premogovniki Trbovlje, Trbovlje, n. sol. o.

- TOZD Premogovnik Hrastnik, o. sub. o., Hrastnik
- TOZD Premogovnik Ojstro, o. sub. o., Hrastnik
- TOZD Rudarska elektrostrojna dejavnost Hrastnik, o. sub. o., Hrastnik
- TOZD Premogovnik Trbovlje, o. sub. o., Trbovlje
- TOZD Rudarska elektrostrojna dejavnost Trbovlje, o. sub. o., Trbovlje
- TOZD Predelava jamskega lesa Trbovlje, o. sub. o., Trbovlje
- TOZD Premogovnik Kotredež, o. sub. o., Zagorje
- TOZD Premogovnik Kisovec, o. sub. o., Zagorje
- TOZD Rudarska elektrostrojna dejavnost Zagorje, o. sub. o., Zagorje
- TOZD Separacija premoga Trbovlje, o. sub. o., Trbovlje
- TOZD Rudarski šolski center Zagorje, o. sub. o., Zagorje
- Posebna delovna skupnost Hrastnik, Hrastnik
- Posebna delovna skupnost Trbovlje, Trbovlje
- Posebna delovna skupnost Zagorje, Zagorje
- Delovna skupnost skupnih služb ZPT, Trbovlje

2. Delovna organizacija Termoelektrarna Trbovlje, n. sol. o., Trbovlje

- TOZD Proizvodna enota 1, o. sub. o., Trbovlje
- TOZD Proizvodna enota 2, o. sub. o., Trbovlje
- TOZD Transport goriva, o. sub. o., Trbovlje
- TOZD Vzdrževanje naprav, o. sub. o., Trbovlje
- Delovna skupnost skupnih služb TET, Trbovlje

3. Delovna organizacija Rudarska gradbena dejavnost, n. sol. o., Trbovlje

- TOZD Rudarske investicijske gradnje, o. sub. o., Trbovlje
- TOZD Rudarska elektrostrojna in mehanična dejavnost, o. sub. o., Trbovlje

Pred VIII. kongresom ZK Slovenije

Predsedstvo CK ZKJ je januarja t.l. sklenil, da se bo pričel VIII. kongres ZK Slovenije 3. aprila 1978 v Ljubljani. Potekal bo na osrednji temi: Naloge komunistov v nadaljnjem razvoju socialistične samoupravne demokracije in splošnem razvoju SR Slovenije. Že dalje časa smo priča široki aktivnosti vseh osnovnih organizacij zveze komunistov Slovenije, svetov ZK, aktivov, občinskih konferenc, centralnih komitejev ZKS in drugod.

Centralni komite ZKS je objavil posebno poročilo o delovanju slovenske partije med VII. in VIII. kongresom ZKS, objavil pa je tudi predlog resolucije za VIII. kongres ZKS.

Iz poročila lahko povzamemo, del III. poglavja, ki govori o razvoju proizvodnih sil, s posebnim ozirom na energetiko. Točka 30 govori, da bomo z naložbami v energetiko zagotovili nemoteno oskrbo z električno energijo zlasti po letu 1980, ko bo zgrajena nuklearna

Jama Loke—Kisovec, na V. obzorju, pri gondoli enotirne železnice (monorail).

(Foto A. Bregant)

- TOZD Proizvodnja gradbenega materiala — GRAMAT, o. sub. o., Trbovlje
- TOZD Avtoprevoz »Zasavje«, o. sub. o., Trbovlje
- Delovna skupnost skupnih služb RGD, Trbovlje

4. Delovna organizacija Industrijske montažne delavnice in ogrevanje Trbovlje, n. sol. o., Trbovlje

- TOZD Strojne industrijske montažne delavnice Trbovlje, o. sub. o., Trbovlje
- TOZD Elektrostrojne montažne delavnice Trbovlje, o. sub. o., Trbovlje
- TOZD Komunalna energetika Trbovlje, o. sub. o., Trbovlje
- Delovna skupnost skupnih služb IMD, Trbovlje.

Podrobnejšo organizacijsko shemo bomo objavili v eni naslednjih številčk našega glasila.

V pravnem in poslovnem prometu bo nova SOZD REK Zasavje z naštetimi delovnimi organizacijami in TOZD pričela poslovati takoj po registraciji s strani okrožnega gospodarskega sodišča Ljubljana.

Pred razdelitvijo in opisom delovnih nalog v čakalnici TOZD Rudnik premoga Trbovlje. (Foto A. Bregant)

centrala, pa tudi oskrba z zemeljskim plinom pomeni nov kakovosten energetski in zlasti tehnološki vir. Ugodne spremembe so bile dosežene tudi na proizvodnji surovin, v strukturi industrijske proizvodnje je delež proizvodnje surovin v zadnjih letih postopoma naraščal in to od 22,7 v letu 1975 na okrog 24 % v letu 1977.

Resolucija oziroma njen predlog v kateri bo govora na kongresu in katero bodo delegati tudi sprejeli govori o vseh družbenih dejavnostih in njihovem razvoju v bodoče. Med drugim tudi o pospešenem razvoju energetike ter o zagotavljanju surovin. S tem bomo odpravljali temeljna strukturna neskladja.

Pri oblikovanju celovitega in usklajenega programa razvoja energetike bomo posvetili vso pozornost realnemu ovrednotenju domačih energetskih virov, smotrni rabi energije v gospodarskih organizacijah in pri drugih potrošnikih, materialnim, prostorskim in ekološkim zahtevam in možnostim, izgradnje in rabi energetskih objektov ter temu, da se bo proizvodnja v gospodarskih organizacijah pravočasno prilagodila spremenjeni strukturi v proizvodnji energije. Postopno se bomo osamosvajali v preskrbi z naftnimi derivati, da s tem omogočimo trajno in stabilno preskrbo, večjo menjavo z deželami v razvoju, izboljševanje plačilne bilance ter hitrejši razvoj petrokemije. Zagotoviti je treba uvajanje plina predvsem za tehnološke namene. Z nadaljnjo pravočasno izgradnjo energetskih objektov moramo preprečiti ponovno zaostajanje v preskrbi z energijo. Posebej se bomo zavzemali za optimalno uporabo posameznih vrst energije in zniževanje stroškov energije v proizvodnih stroških.

Nova samoupravna organiziranost REK Zasavje

Na referendumih, ki so potekali v zadnjem času v TOZD REK Zasavje, so se delavci odločali o sprejetju vrste novih samoupravnih splošnih aktov, ki temelje na določilih zakona o združenem delu, sprejetju programa samoupravne organiziranosti REK Zasavje in izhodiščih družbenopolitičnih organizacij. Čeravno smo v biltenu REK Zasavje že objavili nekatere podrobnejše podatke, pa jih v povzetku v grobem pregledu vnovič navajamo, da bi se z njimi seznanili tudi tisti delavci, ki so morda doslej objavljene informacije prezrli.

a) Pregled temeljnih organizacij združenega dela v REK Zasavje

Zap. št.	Naziv novoustanov. TOZD	Datum ustanovit.	Individualni poslovod. organa - vodje	Štev. zaposl. ob ustanov.	Naziv dosed. TOZD
1.	Premogovnik Hrastnik	10. 8. 1977	v. d. Zorčič Jože	418	RP Hrastnik
2.	Premogovnik Ojstro Hrastnik	10. 8. 1977	v. d. Pavčnik Alojz	228	RP Hrastnik
3.	Rud. elek. stroj. dejav. Hrastnik	10. 8. 1977	v. d. Laznik Adolf	140	RP Hrastnik
4.	Premogovnik Trbovlje	10. 8. 1977	v. d. Ušeničnik Matija	514	RP Trbovlje
5.	Rud. elek. stroj. dejav. Trbovlje	10. 8. 1977	v. d. Čop Jože	150	RP Trbovlje
6.	Predelava jam. lesa Trbovlje	10. 8. 1977	v. d. Fink Vekoslav	30	RP Trbovlje
7.	Premogovnik Kotredež Zagorje	12. 8. 1977	v. d. Ozbič Rado	384	RP Zagorje
8.	Premogovnik Kisovec Zagorje	12. 8. 1977	v. d. Čič Jože	339	RP Zagorje
9.	Separacija pr. Zagorje Zagorje	12. 8. 1977	v. d. Kos Stane	87	RP Zagorje
10.	Rud. elek. stroj. dejav. Zagorje	12. 8. 1977	v. d. Tomažič Janez	121	RP Zagorje
11.	Separacija pr. Trbovlje Trbovlje	1. 6. 1973	Zupan Ivan	369 (1.1.78)	Sep. p. Tr.
12.	Rudarski šolski center Zagorje	14. 7. 1973	Omahne Jože	87 (1.1.78)	RŠC Zag.
13.	Proizvodna enota 1 Trbovlje	26. 8. 1977	v. d. Jamšek Leopold	92	Termoelek.
14.	Proizvodna enota 2 Trbovlje	26. 8. 1977	v. d. Perger Janez,	112	Termoelek.
15.	Transport goriva Trbovlje	26. 8. 1977	v. d. Pirc Marjan	72	Termoelek.
16.	Vzdrževanje naprav Trbovlje	26. 8. 1977	v. d. Kus Hinko	119	Termoelek.
17.	Rud. invest. gradnje Trbovlje	10. 8. 1977	v. d. Dolanc Boris	377	Rud. gradb. dej.
18.	Rud. elek. in mehanič. dejavnost, Trbovlje	10. 8. 1977	v. d. Juvan Jože	75	Rud. gradb. dej.
19.	Proizv. gradb. materiala Gramat, Trbovlje	25. 5. 1973	Slanšek Ivan	64 (1.1.78)	Gramat Trbovlje
20.	Avtoprevoz Zasavje Trbovlje	22. 5. 1973	Kišek Alojz	78 (1.1.78)	Avtoprevoz »Zasavje«
21.	Stroj. inv. montažne delavnice Trbovlje	20. 10. 1977	v. d. Polak Adi	100	Elektrostr. del.
22.	Elektroindustrijske montažne delavnice Trbovlje	20. 10. 1977	v. d. Medvešek Rajko	58	Elektrostr. del.
23.	Komunalna energetika Trbovlje	9. 12. 1977	v. d. Brodar Vili	9	Elektrostr. del.

b) Pregled rezultatov referendumov

Zap. št.	Naziv TOZD	1		2		3		4		5		6	
		datum refer.	% ZA	datum refer.	% ZA	datum refer.	% ZA	datum refer.	% ZA	datum refer.	% ZA	datum refer.	% ZA
1.	Premogovnik Hrastnik	10. 8. 77	62,0	23. 12. 77	68,7	23. 12. 77	68,2	23. 12. 77	67,3	25. 1. 78	71,6	25. 1. 78	70,2
2.	Premogovnik Ojstro	10. 8. 77	65,8	23. 12. 77	75,6	23. 12. 77	76,5	23. 12. 77	76,9	25. 1. 78	80,1	25. 1. 78	78,4
3.	Rud. el. stroj. dejav. Hrastnik	10. 8. 77	75,7	23. 12. 77	90,3	23. 12. 77	92,9	23. 12. 77	91,6	25. 1. 78	90,3	25. 1. 78	90,3
4.	Premogovnik Trbovlje	10. 8. 77	57,2	22. 12. 77	59,2	22. 12. 77	57,8	22. 12. 77	57,5	25. 1. 78	65,0	25. 1. 78	65,0
5.	Rud. el. stroj. dejav. Trbovlje	10. 8. 77	52,7	22. 12. 77	80,8	22. 12. 77	80,8	22. 12. 77	80,8	25. 1. 78	87,8	25. 1. 78	87,8
6.	Predelava jam. lesa	10. 8. 77	60,0	22. 12. 77	80,0	22. 12. 77	80,0	22. 12. 77	80,0	25. 1. 78	63,3	25. 1. 78	63,3
7.	Premogovnik Kotredež	12. 8. 77	55,5	23. 12. 77	71,2	23. 12. 77	71,2	23. 12. 77	70,6	27. 1. 78	70,1	27. 1. 78	70,1
8.	Premogovnik Kisovec	12. 8. 77	54,9	23. 12. 77	65,6	23. 12. 77	65,6	23. 12. 77	65,6	27. 1. 78	69,8	27. 1. 78	70,1
9.	Separacija prem. Zagorje	12. 8. 77	67,8	23. 12. 77	88,3	23. 12. 77	88,3	23. 12. 77	88,3	27. 1. 78	91,6	27. 1. 78	91,6
10.	Rud. el. stroj. dejav. Zagorje	12. 8. 77	51,2	23. 12. 77	88,0	23. 12. 77	89,5	23. 12. 77	89,5	27. 1. 78	85,6	27. 1. 78	84,1
11.	Separacija premoga Trbovlje	—	—	22. 12. 77	96,2	22. 12. 77	94,6	22. 12. 77	95,3	25. 1. 78	67,8	25. 1. 78	68,3
12.	Rudar. šolski center Zagorje	—	—	27. 12. 77	97,5	27. 12. 77	92,7	27. 12. 77	97,5	27. 1. 78	96,2	27. 1. 78	96,2
13.	Proizvodna enota 1	26. 8. 77	69,6	29. 12. 77	70,2	29. 12. 77	70,2	29. 12. 77	72,6	29. 12. 77	72,6	30. 1. 78	50,6
14.	Proizvodna enota 2	26. 8. 77	67,0	29. 12. 77	67,6	29. 12. 77	64,8	29. 12. 77	66,7	29. 12. 77	67,6	30. 1. 78	66,3
15.	Transport goriva	26. 8. 77	73,6	29. 12. 77	57,5	29. 12. 77	52,1	29. 12. 77	61,6	29. 12. 77	58,9	30. 1. 78	64,9
16.	Vzdrževanje naprav	26. 8. 77	64,7	29. 12. 77	72,7	29. 12. 77	72,7	29. 12. 77	71,1	29. 12. 77	71,1	30. 1. 78	50,4
17.	Rudarske invest. gradnje	10. 8. 77	69,8	7. 12. 77	86,4	7. 12. 77	61,4	7. 12. 77	63,9	27. 1. 78	73,2	27. 1. 78	73,7
18.	Rud. el. stroj. in meh. dej. Trb.	10. 8. 77	53,3	28. 12. 77	74,2	28. 12. 77	84,1	28. 12. 77	79,6	27. 1. 78	75,0	27. 1. 78	72,4
19.	Gramat	—	—	26. 12. 77	95,3	26. 12. 77	95,3	26. 12. 77	95,3	26. 1. 78	95,2	26. 1. 78	95,2
20.	Avtoprevoz Zasavje	—	—	26. 12. 77	94,8	26. 12. 77	92,3	26. 12. 77	93,6	27. 1. 78	80,8	27. 1. 78	82,3
21.	Stroj. ind. mont. delav. Trb.	20. 10. 77	68,0	23. 12. 77	86,0	23. 12. 77	86,0	23. 12. 77	87,0	25. 1. 78	87,0	25. 1. 78	87,0
22.	Elektroind. mont. delav. Trb.	20. 10. 77	89,6	23. 12. 77	95,0	23. 12. 77	93,0	23. 12. 77	93,0	25. 1. 78	95,0	25. 1. 78	95,0
23.	Komunalna energetika Trb.	9. 12. 77	60,0	25. 1. 78	90,0	25. 1. 78	90,0	25. 1. 78	90,0	25. 1. 78	90,0	25. 1. 78	90,0

Kolona 1 — referendum o ustanovitvi novih TOZD

Kolona 2 — referendum o sprejemanju sam. sporazuma o združevanju dela delavcev v TOZD

Kolona 3 — referendum o sprejemanju statuta TOZD

Kolona 4 — referendum o sprejemanju sam. sporazuma o merilih in osnovah razporejanja čistega dohodka in delitev dohodkov za OD v delovni organizaciji

Kolona 5 — referendum o sprejemanju sam. sporazuma o združitvi TOZD v delovno organizacijo

Kolona 6 — referendum o sprejemanju sam. sporazuma o združitvi delovnih organizacij v sestavljeno organizacijo združenega dela REK Zasavje

PRIPOMBA: % ZA pomeni odstotek delavcev - glasovalcev, ki so se izjavili ZA predlog dan na referendumu, od skupnega števila vpisanih glasovnic.

c) Rezultati referendumov s področja čistega dohodka in osebnih dohodkov

Zap. št.	Naziv obstoječe TOZD	7		8	
		datum refer.	% ZA	datum refer.	% ZA
1.	Rudnik premoga Hrastnik	25. 1. 1978	79,3	25. 1. 1978	78,5
2.	Rudnik premoga Trbovlje	25. 1. 1978	65,8	25. 1. 1978	65,6
3.	Rudnik premoga Zagorje	27. 1. 1978	75,5	27. 1. 1978	74,2
4.	Separacija premoga Trbovlje	25. 1. 1978	62,1	25. 1. 1978	61,0
5.	Termoelektrarna Trbovlje	29. 12. 1977	68,2	30. 1. 1978	74,9
6.	Rudarska gradbena dejavnost	27. 1. 1978	74,4	27. 1. 1978	75,4
7.	Elektrostrojne delav. Trbovlje	26. 1. 1978	89,0	26. 1. 1978	87,0
8.	Gramat, Trbovlje	27. 1. 1978	95,2	27. 1. 1978	95,2
9.	Avtoprevoz Zasavje	27. 1. 1978	82,3	27. 1. 1978	82,3
10.	Rudar. šolski center Zagorje	27. 1. 1978	96,2	27. 1. 1978	95,0
11.	Delovna skupnost skup. služb	30. 1. 1978	84,0	30. 1. 1978	84,0

Kolona 7: Referendum o sprejemanju samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke.

Kolona 8: Referendum o sprejemanju pravilnika o osnovah in merilih delitve sredstev za osebne dohodke, drugih osebnih dohodkov, osebnih prejemkov in sklada skupne porabe v TOZD.

Gornja samoupravna sporazuma so sprejemali delavci obstoječih TOZD v skladu z določili zakona o združenem delu in zahtevami ter navodili SDK.

V Kragujevcu desetič razvili rdeči prapor samouprave

Dne 15. februarja t.l. se je zbralo več kot 1.000 delegatov združenega dela in gostov v dvorani Šumarice v Kragujevcu, kjer je potekalo jubilejno 10. srečanje samoupravljalcev Jugoslavije »Rdeči prapor«. Srečanje je pričel član predsedstva SFRJ in CK ZKJ Edvard Kardelj. Udeležili pa so se ga številni drugi gostje. Med udeleženci je bil tudi Drago Špoljar iz TOZD RUDNIK PREMOMA Trbovlje, ki nam bo v naslednji številki glasila poročal nekoliko več o poteku in sprejetih sklepih tega srečanja samoupravljalcev. Letošnje srečanje je potekalo na temo, ki se nanaša na pridobivanje in razporejanje sredstev za osebne dohodke. Iz povzetka govo-

ra Mike Špiljaka lahko povzamemo vodilno misel iz bogatega referata, in sicer, da se je delavski razred že z revolucijo in s samoupravno potjo odločil za nove družbene odnose. Dolgo in vztrajno se bojuje za to, da nagrajevanje po delu ne bo le geslo, pač pa vsakdanja praksa in obveznost vseh.

Kongres ZKJ bo junija

Centralni komite ZKJ je v začetku februarja sklenil, da bo potekal 11. kongres zveze komunistov Jugoslavije v juniju 1978 v Beogradu. Točen datum bo CK ZKJ določil pozneje. Prav tako bo predlog dnevnega reda kongresa določen najpozneje 3 mesece pred začetkom kongresa. O tezah za pripravo stališč in dokumentov bo potekala javna razprava v organizacijah in vodstvih ZKJ in javnosti.

Družbena samozaščitanaša odgovornost

Ko je bila sprejeta nova ustava, je družbena samozaščita postala tudi ustavna kategorija. Sprejeto je bilo splošno stališče, da bi se morala razvijati kot sistem aktivnosti vseh družbenih subjektov, predvsem delovnih ljudi in občanov, temeljnih organizacij združenega dela, družbenopolitičnih skupnosti in njihovih organov, družbenopolitičnih organizacij, predvsem komunistov.

Zato se splošna LO v OZD tudi ne more razvijati in graditi izven sistema družbene samozaščite. Eden izmed osnovnih, če ne celo bistvenjših elementov te zaščite pa je varnostna sestavina OZD v miru, v pripravah za vojno in eventualno v jutrišnji vojni. Odnos med družbeno samozaščito in SLO je vzajemno usklajen. Med družbeno samozaščito in

V decembru je pripravil odsek za ljudsko obrambo občine Trbovlje v avli Delavskega doma razstavo orožja in druge vojaške opreme. Oglledalo si jo je veliko število, predvsem mladih občanov.

splošno ljudsko obrambo je ne le organska zveza, temveč sta to v določenem smislu le dve strani enotnega procesa.

Teritorialna integriteta in varnost naše države se lahko ohranita na več načinov. To dejstvo predstavlja skupni imenovalec splošne ljudske obrambe, družbene samozaščite in varnosti. SLO se torej ne more spraviti izključno v okvir oboroženega odpora, čeprav je to dominantna oblika boja. Zato tudi ni mogoče jasno razmejiti družbene samozaščite in splošne ljudske obrambe.

Družbena samozaščita je neposredna aktivnost naših delovnih ljudi in občanov, družbeno-

političnih organizacij v skupnosti z namenom, da varujejo socialistični samoupravni sistem in človeka v njem pred zunanjimi in notranjimi napadi vseh vrst in oblik ne glede na to, če omenjeni napadi prihajajo od tujih obveščevalnih služb, kriminalcev ali drugih destruktivnih in družbeno neprilagojenih elementov že zdaj in ne glede na okoliščine.

Za izvajanje družbene samozaščite so odgovorni vsi člani naše OZD s pomočjo družbenopolitičnih organizacij, organi samoupravljanja z delavsko kontrolo in službo državne varnosti občin.

V naši OZD so naloge o družbeni samozaščiti naslednje:

— da bi družbena samozaščita prerasla v zavest slehernega zaposlenega v podjetju;

— vsi moramo biti »stražarji« naše varnosti;

— proučiti vprašanje, če so vsi čuvaji in vratarji popolnoma ustrezni za delo, ki ga morajo opraviti na svojem delovnem mestu;

— čuvanje tajnosti po pravilnikih:

organizacija in formacija TO, organizacija in formacija CZ, organizacija proizvodnje - vojni načrt,

organizacija samozaščite in družbene samozaščite, organizacija in formacije, načrti obrambnega sistema, čuvanje tajnih dokumentov, preprečevanje raznih sabotraž in kraje ter ukrepi,

pravočasno odkrivanje diverzantov, saboterjev, vohunov, povzročiteljev nemira, itd.;

— skrb za pravilno upravljanje in delovanje z družbeno lastnino;

— dajanje raznih poslovnih podatkov našim in tujim državljanom;

— kadrovska zasedba na obrambnih pripravah v podjetju;

— zaščita določenih delovnih mest;

— obnašanje tujih državljanov in zdomcev.

To so glavne naloge slehernega člana našega kolektiva.

Vili Kuhar

Edvard Kardelj

Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja

II. Politični sistem kapitalistične lastnine in politični sistem družbene lastnine

Da bi lahko nemoteno razvijali naš politični sistem, moramo ponovno razčistiti z nekaterimi

dilemami, ki se pojavljajo v svetovni socialistični praksi, zlasti ker opažamo, da imajo vpliv tudi na zavest naše družbe. Tovariš Kardelj v tem poglavju poudarja potrebo po ponovni obravnavi nekaterih dilem, četudi je naša družba do njih že zavzela določena stališča in opredelitve.

Veliko obremenitev za socialistično družbo predstavlja

dejstvo, da so se nekatere pojavne oblike družbenega življenja iz preteklosti spreminjale v nekakšne dogme. Značilen primer za tako pojmovanje je teza o univerzalnosti in večnosti parlamentarnega političnega sistema meščanske družbe, kot edinemu sistemu, ki človeku daje resnično demokratične svoboščine. Parlamentarni sistem pomeni v zgodovini vsekakor velik napredek glede uveljavljanja človekovih pravic. Zavedati pa se moramo, da se je sistem večpartijske predstavniške politične demokracije razvil kot oblika buržoazne politične države in predvsem zaradi potreb vladajočega razreda v sistemu kapitalističnih proizvodnih odnosov in mnogo manj zaradi človeka samega. Ker pa sodobna socialistična praksa ni bila sposobna hitreje razvijati novih oblik demokratičnega življenja, kakršne ustrezajo socialističnim proizvodnim odnosom, se je pojavila vrsta idej in iluzij o nekakšnem spajanju parlamentarizma in socializma, kot edina možna smer graditve političnega sistema socializma. Seveda pa že samo dejstvo, da imamo na eni strani politični sistem buržoazne države, na drugi pa socialistične družbeno-ekonomske odnose, daje zamisli pečat iluzije, ki pa se na žalost ne pojavlja samo v glavah nasprotnikov socializma, ampak prenogokrat tudi med poštenimi borci za boljšo socialistično družbo, ki v nekakšni idealizirani preteklosti, v idealiziranem političnem sistemu meščanskega parlamentarizma iščejo višje oblike človeških, ekonomskih in političnih odnosov. Vsa demokratičnost parlamentarnega sistema je samo v svobodni abstraktni in splošni politični misli, konkretni razredni, življenjski in delovni interesi delavcev pa so povsem brezpravni in podrejeni proizvodnim odnosom kapitalistične družbe, ki jih varuje in razvija prav parlamentarni sistem buržoazne države. Pri odločanju v parlamentih imajo pravico odločati samo politični vrhovi posameznih partij, medtem ko delavec in državljani lahko vpliva na politiko samo s svojim volilnim glasom, kot

grupa pritiska na ulicah in morada dokaj omejeno, preko nekaterih organizacij. Meščanski parlamentarizem, ali kakršnakoli dopolnjena inačica tega, ne more postati politični sistem, sprejemljiv za našo družbo, ki je nastala kot rezultat globoke ljudske revolucije. Tak sistem bi nas potisnil nazaj v obdobje političnega boja za razredno oblast, v obdobje razrednih in družbenih nasprotij, zaradi katerih smo revolucijo tudi izvršili. Večpartijski sistem bi odprl pot za svobodno politično delovanje kontrarevolucionarnih sil, za katere vemo, da niso bile z revolucijo v celoti odpravljene. Kot smo z močnim obrambnim zidom državne oblasti, kot orožjem revolucije doslej obdržali pridobljeno razmerje med kontrarevolucionarnimi silami in silami, ki delujejo v korist vodilne družbene vloge delavskega razreda, tako moramo s pravilno začrtano smerjo nadaljnjega razvoja našega političnega sistema to razmerje stalno izboljševati v korist delavskega razreda in s tem vse bolj ožiti maneverski prostor nasprotnikov samoupravnih socialističnih družbenih odnosov.

O moči odločanja nekaterih parlamentov krožijo v svetu govorice, da lahko storijo prav vse, kar si lahko človek izmisli, zlasti je opevana moč britanskega parlamenta. No, resnica je povsem drugačna: parlament ima v rokah samo krajši del vzvoda oblasti in upravljanja družbe, medtem ko je resnična moč v rokah finančnih, industrijskih, trgovskih in drugih monopolističnih upravljalcev kapitala. Ta struktura nima formalno odločilne, neposredne oblasti na področju politike, suvereno pa gospodari v sferi proizvodnih in družbenopolitičnih odnosov, torej na področju gospodarstva in v sistemu in razpolaganja z družbenim proizvodom. Na to področje pa sme, tudi britanski parlament posegati samo v povsem nepomembnih stvareh in v stvareh, ki v nobenem primeru ne ogrožajo interesov kapitala in kapitalističnih proizvodnih odnosov. Zato je povsem nerazumljivo, da v primerih, ko se v par-

lamentih pojavijo predstavniki delavskih gibanj v tolikšnem obsegu, da bi pričeli omejevati razredno oblast lastnikov in monopolističnih upravljalcev kapitala, kaj hitro splahni demokratičnost parlamentov in pojavijo se najrazličnejše diktature, bodisi fašističnega vojaškega ali kakšnega drugega reakcionarnega tipa.

Kljub vsem tem trditvam pa seveda ni mogoče reči, da takšna vloga parlamentov ni nespremenljiva. Po mnenju tov. Kardelja moramo tudi v deželah z globoko tradicijo demokratičnega parlamentarizma predvidevati možnosti, da postane parlament mesto, kjer bo delavski razred v povezavi z ostalimi demokratičnimi silami po mirni poti postopno uresničil svoje cilje in svojo zgodovinsko vlogo. Ali bo socialistično samoupravljanje — v takšni ali drugačni obliki — prodrlo v klasični parlament, lahko danes samo ugibamo. Za enkrat je klasični parlament evropskega tipa, kljub velikim naprednim družbenim reformam, še vedno trdna opora oblasti kapitala nad delavskim razredom.

Komunistične partije Zahodne Evrope, katerih politiko imenujemo **evrokomunizem**, imajo nedvomno prav, da se ne borijo za odstranitev, kjer se srečujejo različni politični interesi, kajti te institucije, med njimi je najpomembnejša vsekakor parlament, so edini realni način in oblika, kjer lahko pride do povezav delavskega razreda in ostalih progresivnih dejavnikov, s tem pa tudi realne možnosti za spremembo družbe. Komunistične partije v deželah Zahodne Evrope morajo upoštevati te realne možnosti, ker le realna osnova omogoča uresničitev interesov delavskega razreda, sicer bi te partije kaj hitro izgubile stik in vpliv v delavskem gibanju in postale sekte. Seveda ne pomeni, da se v vsem strinjamo s politikami zahodno evropskih partij in da se te povsem strinjajo z našo politiko, nujno pa je, da se komunisti naučimo demokratično in z obojestranskim spoštovanjem razpravljati tudi o spornih temah in situacijah. Evrokomunizem zato

ne moremo razglašati za posledico ideološkega ali teoretičnega zanikanja dejstva, da je mogoče družbene odnose spreminjati z revolucijami, pač pa kot politiko, ki upošteva realno stanje neke družbe v danem zgodovinskem trenutku. Problemi političnega sistema v deželi, v kateri si je delavski razred že priboril vodilno družbeno vlogo, so vsekakor drugačni od problemov, kjer se delavski razred še bori za krepitev svojega družbenega vpliva v političnem sistemu večstranskega meščanskega parlamentarizma.

Tovariš Kardelj opozarja tudi na dokaj enostransko gledanje na zapadno evropske partije, ki so se odrekle terminu diktature proletariata. Po vsej verjetnosti sloni taka odločitev na dejstvu, da se diktaturi proletariata pripisuje značilnosti, ki jih v resnici nima.

Vsako diktaturo kar enostavno poistovetimo z nasiljem, prav tako vsako demokracijo istovetimo s pojmom svobode. Resnica pa je v tem, da eno ne drugo ni točno. Določena prisila vsekakor obstoja v sistemu diktature proletariata, obstoja pa tudi v vseh sistemih parlamentarne demokracije. Tako, kot je meščanska družba v zgodovini nastopala v različnih političnih oblikah, od resnično demokratičnih do odprtega na-

silja, tako lahko tudi v sistemu diktature proletariata najdemo politično omejevanje od vseh stopenj, kakor tudi najbolj demokratske oblike. Zato nimamo prav nobenega razloga, da očitamo zapadno evropskim partijam, da so se odrekle boju za takšen položaj delavskega razreda v družbi, ki vodi v socializem, če so se odrekle termina, ki si ga je očitno moč različno tolmačiti in ima tudi v konkretnih primerih zelo različne pojavnne oblike.

Večkrat je med marksisti slišati tezo, da je v prvi fazi revolucije potrebna diktatura proletariata, da pa je državno diktaturo treba čimpreje zamenjati z državno demokracijo. Takšna teza je protislovna in nanjo je odgovoril že Engels, ko je dejal: »Čisti nesmisel je govoriti o svobodni ljudski državi. Dokler je proletariatu še potrebna država, mu je potrebna ne v interesu svobode, temveč v interesu zatiranja njegovih nasprotnikov, brž ko pa je možno govoriti o svobodi, država kot takšna neha obstajati«. Iz tega sledi, da je naša usmeritev povsem pravilna, ker si ne prizadevamo ustvariti državne demokracije, ampak s podružbljanjem državnih funkcij, samoupravno demokracijo.

Miro Florjanc

Aktivnost samoupravnih organov

Odbor za družbeni standard REK Zasavje

Odbor za družbeni standard REK Zasavje je imel v tej mandatni dobi svojo 17. sejo, dne 7. februarja 1978. Na seji je razpravljal in sklepal o naslednjih zadevah:

— odbor je bil seznanjen z zasnovo idejnega projekta novega počitniškega doma na Rabu. Sklep o nadomestitvi starih objektov s postopno grad-

njo novih, so sprejeli organi upravljanja že v preteklem letu na temelju ugotovljenega stanja in zahtev raznih gradbenih, urbanističnih in sanitarnih organov na Rabu in Reki. Idejno zasnovo je izdelal urbanistični zavod iz Reke. Sklenil je predlagati delavskemu svetu REK Zasavje, da prouči možnost sofinanciranja izdelave izvedbeno tehnične dokumentacije za zgraditev ceste do počitniškega doma na Rabu v višini

78.000,00 din. Zgraditev ceste je namreč prvi pogoj za gradnjo novega počitniškega doma;

— sprejel je letošnji program investicijskih del in popravil ter nabav v počitniških domovih na Rabu, v Crikvenici in na Partizanskem vrhu, s tem, da ta predlog potrdi delavski svet REK Zasavje. Odbor se je strinjal s predlaganim idejnim projektom za zgraditev novega počitniškega doma Palit na Rabu, ter je sklenil predlagati, da vsi zainteresirani organi in službe čimpreje pristopijo k izvedbi tega programa;

— pri reševanju raznih drugih vprašanj je v zvezi z organizacijo prvomajske karavane v Novi grad sklenil, da ustrezna služba kadrovskega sektorja takoj seznanj vse TOZD in DS SS z najosnovnejšimi podatki, ki zanimajo interesente;

— obravnaval je tudi vprašanje izvajalca elektro-inštalacijskih del na Rabu in sklenil, da naj dela opravi ena izmed TOZD REK Zasavje, ki v pogledu kvalitete in cene konkurira drugim;

— na znanje je sprejel informacijo glede izplačevanja bonov za malico za mesec za nazaj v skladu z dejansko opravljenimi delavniki;

— prav tako je sprejel na znane informacije revizijskega oddelka o razčlenitvi izstavljenih računov Samoupravne stanovanjske skupnosti Trbovlje na posamezne TOZD;

— obravnaval je pritožbo TOZD RŠC zaradi dodeljenega stanovanja pri zadnji delitvi stanovanj v novozgrajenih stanovanjskih hišah. Odbor je ugotovil, da ni mogoče sprejeti nobene spremembe, ker so bila stanovanja razdeljena po višini vložnih sredstev. TOZD RŠC pa združuje teh sredstev premalo, ker jih v glavnem združuje pri Samoupravni stanovanjski skupnosti v Zagorju.

Izvršilni odbor REK Zasavje

Odbor je imel svojo 12. sejo v tej mandatni dobi, dne 16.

februarja 1978. Na seji je obravnaval in sklepal o naslednjih zadevah:

— obravnaval je proizvodni načrt za leto 1978 in ga sklenil predlagati delavskemu svetu REK Zasavje v potrditev s tem, da upošteva dodatne predloge TOZD RP Hrastnik;

— prav tako je obravnaval predlog finančnega načrta za letošnje leto in ga prav tako sklenil predlagati delavskemu svetu v potrditev. TOZD RŠC bo predložil ostalim TOZD v podpis samoupravni sporazum o svobodni menjavi dela;

— pri obravnavi analize gibanja osebnih dohodkov in nadurnega dela za leto 1977 in ukrepov za leto 1978 je ugotovil, da TOZD proizvodnje premoga pri zniževanju nadurnega dela kažejo določen uspeh v pogledu zmanjšanja tega dela napram letu 1976, medtem ko ostale TOZD prikazujejo zvišanje obsega nadurnega dela napram letu 1976. Sklenil je predlagati delavskemu svetu, da to analizo potrdi, hkrati pa sprejme ustrezne ukrepe;

— sprejel je predlog prečiščenega besedila samoupravnega sporazuma o dohodkovnih odnosih na proizvodnji premoga v REK Zasavje, s tem, da delavski svet ob pritrditvi sprejme tudi manjše spremembe;

— pri reševanju vlog ni nobene rešil ugodno.

Delavski svet REK Zasavje

15. zasedanje delavskega sveta REK Zasavje v tej mandatni dobi je bilo 20. februarja 1978. Na zasedanju so razpravljali in sklepali o naslednjih zadevah:

— pri pregledu sklepov je delavski svet bil seznanjen z ustno obrazložitvijo nekaterih sklepov, ki doslej še niso bili izvedeni;

— sprejel je proizvodni načrt za leto 1978, s tem, da se upošteva manjša sprememba pri načrtu proizvodnje premoga v TOZD RP Hrastnik;

— sprejel je gospodarsko finančni načrt za leto 1978 kot

začasni načrt. Ob uveljavitvi nove samoupravne in poslovne organiziranosti REK Zasavje bo treba izdelati rebalans tega načrta za letošnje leto, pri čemer bodo upoštevana sredstva, ki jih bodo do takrat prispevale posamezne TOZD kot akontacijo k financiranju delovne skupnosti skupnih služb REK Zasavje. Sredstva, ki jih po tem načrtu združuje TOZD TET za financiranje delovne skupnosti skupnih služb REK Zasavje, je upoštevati v normativu stroškov za udeležbo na skupnem prihodku v prometu z električno energijo. Ta sklep je bil posredovan SOZD EGS s tem, da te stroške za financiranje delovne skupnosti skupnih služb v REK Zasavje prizna v stroških TET;

— TOZD RŠC bo izdelala skupno s kadrovskim sektorjem DS SS program dela in izobraževanja, s posameznimi TOZD pa bo sklenila samoupravni sporazum o svobodni menjavi dela, s posebnim ozrom za financiranje izobraževanja delavcev ob delu;

— sprejel je analizo gibanja osebnih dohodkov in analizo nadurnega dela v TOZD in DS SS za leto 1977 ob ugotovitvi, da so TOZD proizvodnje premoga znižale, ostale TOZD in DS SS pa zvišale obseg nadurnega dela v preteklem letu v primerjavi z letom 1976. TOZD in DS SS morajo sprejeti akcijske programe za letošnje leto v katerih morajo obvezno upoštevati tudi znižanje nadurnega dela oz. uskladitev letnega z določili zakona o združenem delu;

— sprejel je prečiščeno besedilo samoupravnega sporazuma o dohodkovnih odnosih na proizvodnji premoga, z upoštevanjem manjše spremembe oziroma dopolnitve;

— na predlog odbora za družbeni standard REK Zasavje je odobril sredstva za izdelavo projekta ceste do počitniškega doma na Rabu ter investicijske nabave, dela ter investicijska popravila za vse tri počitniške domove REK Zasavje.

Delavski svet SOZD Elektro gospodarstva Slovenije

13. seja delavskega sveta SOZD EGS je bila 8. februarja 1978 v Mariboru. Udeležilo se jo je tudi osem delegatov ter generalni direktor REK Zasavje. Na svojem zasedanju je obravnaval in sklepal o naslednjih zadevah:

— na znanje je sprejel informacijo o pregledu že sprejetih kreditnih obveznosti EGS v zvezi z gradnjo elektroenergetskih objektov;

— za opravljanje investitorskih poslov pri gradnji elektroenergetskih investicijskih objektov — RPT Kleče in DV Kranj — Moste je pooblastil Savske elektrarne Ljubljana;

— sprejel je roke dokončanja izgradnje in pričetka obratovanja proizvodnih elektroenergetskih objektov:

— HE Srednja Drava II — Formin, začetek preizkusnega obratovanja prvega agregata 1. aprila, drugega pa 1. 8. t.l., začetek rednega obratovanja pa 1. 7. prvi agregat in 1. 11. 1978, drugi agregat,

— HE Fala-osmi agregat, začetek rednega obratovanja prvega maja 1978;

— potrdil je podaljšanje rokov izgradnje za 13 prenosnih objektov;

— prav tako je podaljšal roke izgradnje 17 objektov distribucije 110 KV iz programa za preteklo leto;

— sprejel je roke dokončanja modernizacije in povečanja proizvodnih zmogljivosti premoga v posameznih TOZD REK Zasavje s tem, da je rok dokončanja investicij 30. 6. 1978;

— sprejel ni navodil za enotni obračun delovne sile po normativu in je naložil komisiji za spremljanje izvajanja določil zakona o združenem delu v SOZD EGS, da ukrene vse potrebno za uskladitev pripomb;

— sprejel je sporazum o skupnem nastopu na tržišču SSSR, ki sta ga 23. 12. 1977 podpisala generalni direktor

SOZD EGS in glavni direktor Slovenijalesa iz Ljubljane. EGS je imenoval s tem sporazumom Slovenijales za svojega zastopnika na tržišču SSSR v zvezi z zastopništvom in uvoznimi opravili opreme termoelektrarn, ki bodo nabavljene v SSSR;

— sprejel je odločitev SOZD EGS za včlanjenje v skupnost združevanja dela in sredstev za izgradnjo energetske, industrijske in transportne cone Dolško. S tem v zvezi je bil sprejet tudi samoupravni sporazum;

— pooblastil je generalnega direktorja SOZD EGS za pod-

pis pogodbe z zvezno direkcijo za blagovne rezerve federacije;

— sprejel je še več sklepov, ki se nanašajo na včlanjenje SOZD EGS v razne organizacije ter imenoval kandidate v predlagane komisije;

— sklenil je, da se zagotovi jo za financiranje odpiranja jame Kotredež energetska sredstva v višini 196,037.081,00 din, kar znaša 67% od predračunske vrednosti investicije po tekočih cenah; v letošnjem letu bo predvidoma izkoriščena prava tranša v višini 28.500,000,00 din.

T. L.

Hoo-ruk 78!

Na nekatere dogodke in pojave smo se že tako navadili in brez njih bi nam naš vsakdan izgledal siromašnejši. Ena od teh so tudi mladinske delovne akcije. Od vojne naprej, včasih bolj, včasih manj je bilo mladinsko prostovoljno delo vsako leto važen faktor v bilanci izgradnje naše dežele. Tako je bilo tudi v lanskem, jubilejnem letu. Pokali so žulji na 23.000 parih mladih rok, za njimi pa so ostajale nove ceste, nasipi, športni objekti, vodovodi...

Statistiki so izračunali, da so mladi v letu 1977 na 23 akcijah zveznega značaja opravili delo vredno 15 milijard dinarjev. V kolone številčk pa se ni moglo zapisati nekaj, kar se ne da izenačiti s številkami. To je vzgojni značaj mladinskih delovnih akcij. To je njihovo preučevanje v veliko šolo dela, samoupravljanja, tovarištva, bratstva in enotnosti v jugoslovanski socialistični in samoupravni skupnosti.

Mladi smo razpoloženi, da tudi v letošnjem letu partijskih in mladinskih kongresov ter proslavljanja 35-letnice Republike gradimo s prostovoljnimi delom. Pripravljene smo zgra-

diti več kot smo zgradili lansko leto. Po projektu bo letošnja fronta delovnih akcij širša kot kdajkoli prej. Samo na zveznih mladinskih delovnih akcijah bo sodelovalo več kot 52.000 brigadirjev. Obseg del se povečuje za 100 odstotkov napram letu 1977, brigadirjev bo dvakrat več, vrednost opravljenih del bo preseгла 45 milijard dinarjev.

Programi so pripravljene. Zastave bodo zaplapolale na 27 deloviščih zveznega značaja, od tega so v Sloveniji tri: Kozjansko, Posočje in Suha Krajina. Največje gradbišče bo vsekakor na mladinski delovni akciji »Šamac—Sarajevo«, na kateri bo 24.000 mladih od 1. aprila do Dneva republike gradilo drugi del 90 km dolge proge od Doboja do Zenice. Več kot dvajset tisoč brigadirjev bo nadaljevalo delo svojih predhodnikov brigadirjev iz prvih povojnih let.

Iz Trbovelj, Zagorja in Hrastnika bo na letošnje delovne akcije odšlo več kot tristo mladih, ki bodo dali svoj doprinos na naslednjih delovnih akcijah: zvezna

1. MDA »Posočje 78«, I. izmena od 2. 6. do 23. 6, organizator brigade »Bratska mesta« je Medobčinski svet ZSMS.

2. Republiška MDA »Kožbana 78«, II. izmena od 24. 6. do 15. 7., organizator brigade »Franc Farčnik« je OK ZSMS Zagorje.

3. Zvezna MDA »Kozjansko 78« III. izmena od 16. 7. do 6. 8., organizator brigade »3. julij« je OK ZSMS Hrastnik.

4. Republiška »MDA Slovenske gorice 78«, IV. izmena od 7. 8. do 28. 8., organizator brigade »Ustanovnega kongresa KPS« je OK ZSMS Trbovlje.

5. Zvezna »MDA Šamac—Sarajevo 78«, VI. izmena v mesecu septembru, organizator brigade »Rdeči revirji« je Medobčinski svet ZSMS.

Vsi mladi, ki bi radi odšli na delovne akcije, pa tudi brigadirji-veterani lahko dobijo informacije na OK ZSMS v Trbovljah, Zagorju in Hrastniku. Vsekakor pa bodo vsi zainteresirani pravočasno obveščeni, kdaj in kje se lahko prijavijo za sodelovanje na eni od naštetih akcij. Do takrat pa premislite na katero delovno akcijo boste odšli.

Brigadirski hoo-ruk!

Tone Bezgovšek

Mladi v Hrastniku

Zgovoren naslov, kajne! Veliko bi se dalo povedati o tem, a vendar bodimo kratki in jedrnat. Za kaj pravzaprav gre? Ja, za mladino vendar, za njihovo zabavo, kako se združujejo, organizirajo. Pa pojdimo lepo po vrsti. Kako se mladi v Hrastniku zabavamo? Vsak po svoje si iščemo zabavo, ker lahko rečemo, da ni organiziranih zabav, seveda če ne štejemo plesov, ki jih organizirajo mladinci iz okoliških vasi. V samem Hrastniku pa zabav ni,

ker tudi nimamo primerne prostora. In zakaj je temu tako? Kdo je tega kriv? Mladi sami in pa mladinska organizacija, ki mlade ne more zadržati v Hrastniku. Vsak gre raje v okoliške kraje, kjer se lahko zabavajo v primernih prostorih — v kupoli, zanzibaru, klubu... Kaj pa imamo v Hrastniku? Ja, imamo kegljišče, poslovno stavbo z veliko plesno dvorano in cel kup gostiln, kamor pa zahajajo starejši. Že od nekdaj pa vemo, da mlado in staro ne gre skupaj. Pa pomislite tudi na stare, ki pravijo: »Saj gostilna ni primeren kraj za mlade«. Dobro pa ne bomo hodili v gostilne. Torej gremo na rekreacijo — na trim. In spet stara pesem: »Saj v Hrastniku ni trima«. Pa smo že spet prisiljeni, da gremo drugam in se rekreiramo. Kaj pa bazen? Na tega smo pa skoraj pozabili. Hitro vzemimo kopalke in si poiščimo družbo v bazenu. Toda kaj nas doleti tukaj? Če si prijateljica ne vzamemo s seboj, ga v bazenu tudi ne bomo našli, ker je kopalcev tako malo, da jih lahko preštejemo na prste... pa ne bo zmanjkalo prstov, temveč kopalcev. Kdo pa je kriv sedaj? No sedaj se pa res ne moremo zgovarjati na primernost prostora in preprosto lahko ugotovimo, da mladi niso zainteresirani za ta šport. Pa naj bo dovolj govorjenja o tem česa nimamo in kaj imamo in se vprašajmo, kako bi stanje izboljšali? Lahko bi organizirali družabne prireditve, tečaj za plavanje, kegljanje, razne tečaje za pletenje, šivanje in podobno.

Kako pa je s tem pri vas?
Premislite!

Alenka Medvešek

Osebni dohodki v letu 1977

Povprečni mesečni neto osebni dohodki so prikazani za vse TOZD (razen za TOZD TET) in DS skupnih služb REK Zasavje in to:

- za 182 ur mesečno;
- za vse obratovalne dni in plačane praznike.

Oglejmo si najprej osebne dohodke za 182 ur mesečno v katerih je zajeti osnovni OD, jamski dodatek, dodatek za nočno delo in dodatek za minulo delo. Kot osnova pa se smatra zaslužek po faktorski udeležbi s stimulacijo ali brez nje, akordni zaslužek, ali pa zaslužek s premijo.

Neto osebni dohodek — za 182 ur mesečno

(Osnova + jamski dodatek + dodatek za nočno delo + dodatek za minulo delo) — leto 1976 in leto 1977 — primerjava

TOZD	leto 1976	leto 1977	indeks 77/76
Rudnik premoga Hrastnik	4.405,24	5.127,62	116,40
Rudnik premoga Trbovlje	4.680,65	5.299,84	113,23
Rudnik premoga Zagorje	4.150,08	4.760,21	114,70
Separacija prem. Trbovlje	3.727,68	4.285,42	114,96
Skupne službe	4.139,36	4.954,50	119,69
Skupaj 112 (premog)	4.288,67	4.940,39	115,20
RGD	4.556,64	5.462,28	119,88
ESD	3.588,20	4.178,49	116,45
GRAMAT	3.118,27	3.652,06	117,12
Avtoprevoz Zasavje	3.823,46	4.727,68	123,65
RŠC	4.504,50	5.245,24	116,44
Skupaj — povprečno	4.263,57	4.945,85	116,00

Opomba: Primerjava osebnih dohodkov za TOZD rudnik premoga Trbovlje in DS skupnih služb ni povsem realna, ker je bilo lesno skladišče, ki ima nižje OD (za približno 30%) od TOZD - RPT in od DS - SS (za približno 25%) v letu 1976 v sestavi DS-SS v letu 1977 pa v TOZD - RPT. Po prvotni organiziranosti bi znašal indeks porasta za TOZD - RPT približno 114,50, za DS-SS pa približno 117,80.

Kot je razvidno iz gornje tabele so v REK Zasavje nomi-

nalni (količinski) osebni dohodki v letu 1977 napram letu 1976 porasli za 16%, da pa so realni osebni dohodki ostali na približno isti ravni, če upoštevamo rast življenjskih stroškov, ki so se zvišali (neuradno) od 15 do 17%.

Povprečni mesečni OD za vse obratovalne dneve in plačane praznike, ki zajemajo poleg osnov in dodatkov za jamsko delo, nočno delo in minulo delo, pa so razvidni iz naslednje tabele.

Neto osebni dohodek — za vse delavnike

(Zmanjšan za neopravljeno plačano delo — deljen z dejansko opravljenimi delavniki in pomnožen z delovnimi dnevi in državnimi prazniki)

TOZD	leto 1976 24.08 del./mes.	leto 1977 22.92 del./mes.	indeks 77/76
Rudnik premoga Hrastnik	4.958,07	5.340,13	107,71
Rudnik premoga Trbovlje	5.265,09	5.495,07	104,37

Rudnik premoga Zagorje	4.631.55	4.916.11	106.14
Separacija prem. Trbovlje	4.171.86	4.462.98	106.98
Skupne službe	4.597.11	5.139.12	111.79
Skupaj 112	4.803.48	5.125.60	106.71
RGD	5.220.54	5.892.50	112.87
ESD	4.092.40	4.515.47	110.34
GRAMAT	3.432.07	4.343.84	126.57
Avtoprevoz Zasavje	4.500.07	5.212.01	115.82
RŠC	5.173.11	5.526.70	106.84
Skupaj — povprečno	4.799.63	5.178.77	107.90

Opomba: TOZD GRAMAT je opravil v letu 1976 samo 23.58 delavnika mesečno, v letu 1977 pa celo 25.17 delavnikov/mesečno, kar predstavlja indeks 106.74.

Primerjava za TOZD - RPT in DS - SS je približno enaka kot pri OD za 182 ur (lesno skladišče).

Nominalni porast povprečnih osebnih dohodkov za vse delavnike in plačane praznike v letu 1977 napram letu 1976 je seveda nižji kot pri povprečnih OD za 182 ur, to pa predvsem zato, ker smo v letu 1977 opra-

vili (všteti so tudi plačani prazniki) 22,92 delavnikov mesečno, v letu 1976 pa 24,08 delavnikov mesečno, (indeks 95,18). Na nižjo rast pa je prav gotovo vplivalo tudi nadurno delo, za katerega je bilo v letu 1977 za 2,76 % manj kot v letu 1976.

Na koncu dodajam še to, da je tudi deputatni premog in vrednost bonov za prehrano med delom sestavni del OD. Ta vrednost pa znaša približno 400,00 din mesečno, kar predstavlja 7,7 % povprečnega mesečnega osebnega dohodka v REK Zasavje v letu 1977.

Albin Božjak

prispevka ne bi plačevali od socialnih podpor, invalidnin, pokojnin z varstvenim dodatkom, priznavalnin, otroškega dodatka, štipendij učencev in študentov ter od nagrad, ki jih prejemaajo učenci v gospodarstvu.

O samoprispevku bomo še pisali in govorili.

Izvajanje družbenega plana občine Zagorje

Koncem januarja je občinska skupščina Zagorje ob Savi predložila v javno razpravo resolucijo o politiki izvajanja družbenega plana občine Zagorje ob Savi za obdobje 1976—1980 v letu 1978. O resoluciji so razpravljale vse TOZD in OZD v Zagorju, družbenopolitične organizacije, samoupravne interesne skupnosti, krajevne skupnosti in drugi organi. Rok za razpravo je trajal do 25. februarja, nosilec javne razprave pa je bil izvršni svet občine Zagorje.

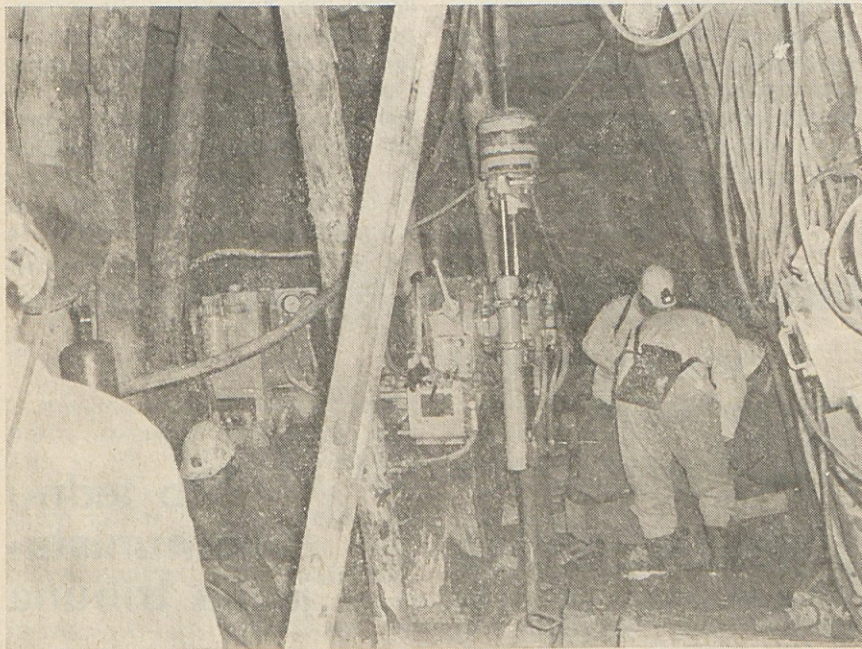
Iz resolucije lahko povzamemo, da je za celotno srednjeročno obdobje srednjeročni družbeni plan predvideval naslednjo gospodarsko rast: 8-0% rast družbenega produkta, 6-0% rast produktivnosti, 2-0% rast zaposlenosti in 2-0% rast realnih osebnih dohodkov. Prve ocene o uspešnosti poslovanja za leto 1977 kažejo, da bo realna rast družbenega produkta, oziroma bruto dohodka v občini Zagorje nekoliko višja kot je predvideno z resolucijo in bo znašala okrog 7 %. Tu je mišljena rast po posameznih kategorijah, ki je bila določena za leto 1977. Sicer pa je še vedno za 1 % manjša kot pa je predvideno po srednjeročnem načrtu. Vzroki za skromnejšo rast družbenega produkta v prvih dveh letih tega srednjeročnega obdobja so

Aprila o novem samoprispevku

V spomladanskih mesecih letošnjega leta se izteka drugi samoprispevek, ki ga plačujejo Trboveljčani na podlagi uspešno izpeljanega referenduma od leta 1973 dalje. Takrat so bili Trboveljčani v veliki večini za uvedbo drugega samoprispevka, namenjenega dograditvi telovadnice in drugih pomožnih prostorov osnovne šole Trbovlje, nadalje za povečanje zmogljivosti vodovoda, za zgraditev novega zdravstvenega doma in za zgraditev novega objekta za šolski center. Dobršen del tega programa je bil že uresničen, drugi del pa je v teku.

Občinska skupščina je na predlog posebnega iniciativnega odbora razpisala 10. februarja 1978, referendum za izvedbo tretjega samoprispevka v Trbovljah. Občani bodo glasovali o tem samoprispevku 9.

aprila t.l. Denar, zbran na račun novega samoprispevka bo namenjen za financiranje programa izgradnje družbenih objektov. Prednost bo dana zgraditvi novega zdravstvenega doma, ki ga že grade poleg objektov splošne bolnišnice, nadalje socialnemu zavodu za ostarele občane, ki je v surovem že zgrajen v Koloniji 1. maja, nadalje pridejo v poštev gradnje otroških vrtcev, nova knjižnica v poslovno stanovanjskem objektu na Ulici 1. junija in osnovna šola na Dobovcu. V petih letih, kolikor časa bi trajalo plačevanje samoprispevka, bi zbrali predvid. 54,250.000,00 din. Samoprispevek bi plačevali iz neto osebnih dohodkov in nadomestil — 1 %, upokojeenci po 0,5 %, kmetje po 0,5 % od osnove od katere plačujejo davek od kmetijstva, itd. Samo-

Vrtina Lj-1/78 na V. obzorju jame Loke—Zagorje. Tu potekajo raziskave na premog pod V. obzorjem z novim vrtalnim strojem Longyear. Značilno za ta stroj je, da ima hidravlično glavo na vrhu. Čeljusti namreč stiska hidravlika, preje pri starih strojih pa so jih stiskali z ročnim privijanjem. Dela izvaja Geološki zavod iz Ljubljane. (Foto A. Bregant)

predvsem v nizki produktivnosti majhni akumulativnosti in reproduktivni sposobnosti, velikem deležu porabljenih sredstev, slabi izrabi materialnih in drugih proizvodnih pogojev ter delovne discipline v širšem pomenu. Na gospodarsko aktivnost pa vplivajo tudi drugi faktorji to je predvsem usipanje premogovništva v Zagorju in inflacija. Na zadnjo ne moremo vplivati. Težave pa nastopajo na področju premogovništva.

TOZD Rudnik premoga Zagorje ima razmeroma visoko lastno ceno za tono premoga, ki je eden glavnih vzrokov za izgubo, s katero so končali poslovni leti 1976 in 1977. V letu 1976 je znašala 19 milijonov din in so jo pokrili s sredstvi Samoupravne interesne skupnosti za elektrogospodarstvo, podobna rešitev pa je predvidena tudi za leto 1977 za izgubo, ki se je pojavila iz različnih vzrokov. Najbolj pereč je problem vsipanja premogovnih sposobnosti v jami Kisovec. Ta problem je za področje Zagorja zelo

žgoč, saj je zaposlenih pri rudniku preko 1000 občanov, to je okrog 20 % vseh zaposlenih v zagorski občini.

V prvih dveh letih srednje-ročnega obdobja je število zaposlenih naraščalo po stopnji 1,6 %, produktivnost po povprečni letni stopnji 4,5 % in realni osebni dohodki po povprečni letni stopnji 1,9 %. Investicijska dejavnost v letu 1977 je bila nekoliko manjša kot leto poprej, vendar pa so bili rezultati poslovanja boljši kot v letu 1976. Na rudniku Zagorje je znašala vrednost investicij v letu 1977 19,561.263,00 din, kar so porabili za rudarske gradbene, jamske objekte, za zgraditev ventilatorske postaje v Potoški vasi, del sredstev pa so namenili tudi za nabavo in montažo elektrostrojne opreme. Resolucija pa govori tudi o investicijski dejavnosti v preteklem letu v ostalih temeljnih in delovnih organizacijah. V celotnem srednjeročnem obdobju naj bi dobili v Zagorju 342 stanovanj. Od tega so jih v

letu 1976 dogradili 50 (Grčar 1), v letu 1977 pa sta bila dokončana dva 26 stanovanjska stolpča v Kisovcu. V dveh letih je bilo torej dokončanih 102 stanovanj.

V letu 1978 bodo vlaganja v osnovna sredstva večja kot v preteklem letu. Tako bo tovarna Energoinvest — Varnost pričela z gradnjo nove tovarne v vrednosti 129,852.000,00 din, večje investicije bodo imeli tudi v tovarni Elektroporcelana v Izlakah, IGM, Delozi, Beton Zasavje, SVEA, KOP, medtem ko bo TOZD rudnik Zagorje pristopil k izdelavi programa za nadomeščanje zmogljivosti v skladu z že dogovorjenimi načeli o prioriteti nadomestitve tam kjer predvidevajo najprej prenehanje del v jamskih obratih, (Kisovec). Tudi na področju družbenega standarda so v letošnjem letu predvidena razna pomembnejša dela, zunanje urejevanje, odkupi zemljišč in pripravlanje stavbnih zemljišč, vzdrževanje javnih površin, dokončna izdelava in sprejem urbanističnega programa občine, urbanističnega načrta Zagorje-mesto, dopolnitev zazidalnih načrtov Izlake-Center, Kisovec-Center, ter zazidalnega načrta industrijskega načrta v Potoški vasi.

Obeta se torej bogata in pestra dejavnost v letošnjem letu na področju Zagorja.

Mežičani dajejo pobudo

Rudniki svinca in topilnica Mežica, so predložili sredi februarja t.l. vsem TOZD in delovnim organizacijam v Sloveniji, ki se ukvarjajo z rudarsko proizvodnjo oziroma rudarskim delom, da bi ustanovili novo samoupravno interesno skupnost, v katero bi se povezovalo celotno gospodarstvo — proizvajalci surovin in drugi, preko katere bi lahko uresničili spoznane razvojne usmeritve ob

upoštevanju dokumentov, predvsem resolucije o izvajanju družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980 in drugih dokumentov. Nova samoupravna interesna skupnost za surovinsko osnovo naj bi pokrivala dve področji in to: dohodkovne odnose proizvajalcev surovin in celotnega gospodarstva ter usmerjanje raziskav v surovinsko osnovo.

Z ustanovitvijo nove samoupravne interesne skupnosti bi s svojo aktivnostjo zagotovili obstoj, razvoj in ustrezno mesto surovin ter njihovo proizvodnjo v družbeni delitvi dela, odpravili bi vplive izkoriščevalske politike zahodno razvitih držav, vzpostavili bi interes gospodarstva in širše družbene skupnosti pri reševanju problematike surovin, zagotovili pa bi tudi socialno varnost in priznanje dela rudarskim delavcem. V tem smislu je pobudnik, to je mežiški rudnik, seznanil slovenske premogovnike, ostale rudnike, industrijo gradbenega materiala, itd. Svoj predlog pa bo posredoval tudi sindikalni konferenci rudnikov Slovenije pri republiškem odboru Slovenije.

Pobudnik v svoji obrazložitvi ugotavlja, da je rudarstvo in proizvodnja surovin v Sloveniji, pa tudi v državi, v izredno težki situaciji, saj se nahaja pod močnim vplivom kapitalističnih odnosov v svetu, ki se preko svetovnega tržišča in sistema cen izrazito proicirajo v naše gospodarstvo. Naša družba doslej v celoti še ni izvedla protiukrepov s katerimi bi uničili ali vsaj onespobili ta vpliv, ki je v svoji vsebini nasproten načelom socializma in takšne družbene delitve dela, kjer predstavlja delo izvor nove vrednosti. Naša surovinska proizvodnja se nahaja v položaju, ko se sooča s sorazmerno velikimi presežnimi dohodki v posameznih predelovalnih in drugih panogah, medtem ko surovinska proizvodnja teh presežkov ne ustvarja, jih torej nima, ali pa posluje celo z izgubo.

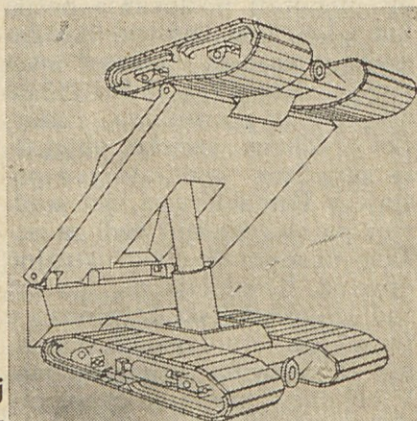
Namen novega samoupravne interesnega povezovanja je v tem, da se zainteresira ne le proizvajalce surovin, pač pa tudi predelovalce in širšo družbo za ureditev problemov v širšem družbenem prostoru.

Človek-znanje- produktivnost

NOVA GENERACIJA
PODPORJA —
DRSEČE PODPORJE

Podporje, se pravi skupek priprav, ki v jami zadržujejo hribino v stropu ob postopnem napredovanju delovišča, je v teku časa prestalo globoke spremembe. Lesene stojke, ki so ga sprva sestavljale, so bile vse bolj in bolj zamenjavane s kovinskimi. Potem se po vojni pojavi hidravlično podporje, ki okrog šestdesetih let prepusti mesto samohodnemu podporju, katero se vzporedno z napredovanjem na čelu avtomatično pomika naprej.

Sedaj pa se pojavlja nova generacija podporja: na gosenicah drseče podporje, katerega je predstavil center za študije in raziskave francoskih premogovnikov (Cerchar). Podporje ima to posebnost, da je trajno vpeto med strop in tla. Podporje napreduje z drsenjem na gosenicah ob tem ko istočasno stojke ostanejo obremenjene. To podporje omogoča še prav posebej odkopavanje takšnih

Skica drsečega podporja

ležišč, pri katerih se v stropu nenadoma zmanjša trdnost materiala, na primer pri odkopavanju debelih premogovnih slojev z istočasnim pridobivanjem premoga iz stropne plošče. Lahko se ga pa tudi priredi za vse vrste strojev z napredovanjem (continuous miner, stroji s točkastim pridobivanjem itd.).

(Iz revije frc. premogovnikov »Présence«, št. 7, dec. 1977)

I. P.

Ob tednu komunista- javna tribuna

V okviru letošnjega tedna Komunista, ki ga je organizirala občinska konferenca ZKS Trbovlje, na temo: človek — znanje — produktivnost, je bila 23. februarja v večernih urah v sejni sobi Strojne tovarne Trbovlje javna tribuna na temo: Izobraževanje ob delu in za delo, produktivnost in inventivna dejavnost. Tribune se je udeležilo veliko število občanov iz domala vseh trboveljskih temeljnih in drugih organizacij združenega dela. Na tej tribuni so bili zastopani tudi delavci TOZD in DS SS REK Zasavje.

Ogled trboveljskih podjetij

Občinska konferenca ZK Trbovlje je organizirala v času 20. pa do 26. februarja t.l. teden Komunista. V okviru tega tedna je več trboveljskih podjetij odprlo vrata Trboveljčanom, da so si lahko ogledali njihove tovarniške prostore, kakor tudi potek proizvodnje. 20. februarja so si ogledali Mehaniko, šo-

larji in dijaki pa računalniški center IBT. 21. februarja so si občani ogledali tovarno polprevodnikov Iskra, dne 22. TIKO in 23. Strojno tovarno. V teh podjetjih so pripravili tudi sli-

kovni in grafični prikaz njihovega razvoja. V STT pa je bila 23. februarja v popoldanskem času tudi javna tribuna o izobraževanju ob delu, produktivnosti in inovacijah.

— tako po svetu, predvsem pa pri nas, odločanje delavcev o rezultatih in pogojih dela v celotni družbi.

Metode odkopavanja so v glavnem prilagojene opremi, razmeram in planiranju. Ni mogoče planirati jamskega odkopavanja, če se ne ve s kakšno opremo razpolagamo, kje in koliko je rudnine, kakšne so možnosti transporta, dolžina poti, energetske kapacitete, oblika in velikost mineralnega agregata itd.

Novosti v vrtalni tehniki

Strokovni posvet vseh uporabnikov opreme, pribora in metod, ki jih uveljavlja »Atlas—Copco« tako na domačem švedskem kakor tudi na našem jugoslovanskem tržišču je imel glavni namen predočiti jugoslovanskim rudarjem, geologom in izdelovalcem jamskih prostorov in prog izkušnje in novosti, ki so jih v zadnjih letih dosegli pri firmi A-C z izboljševanjem in razvijanjem novih metod dela, kakor tudi sredstev za delo, vse s ciljem, da se širokemu trgu uporabnikov v SFRJ omogoči vpogled v te novitete in z izmenjavo mnenj še bolj poglobi sodelovanje s to firmo. Taka posvetovanja so stalna oblika dela strokovnjakov Atlas—Copco iz Švedske, zato ni čudno, da se je tega posvetovanja v Beogradu udeležilo preko 100 ljudi iz Jugoslavije. Izredno sva bila zadovoljna, da sva bila med temi strokovnjaki na posvetu ter smatramo, da bi bilo dobro imeti na tem področju še boljše stike.

Vsebinsko je bilo strokovno posvetovanje opredeljeno na pet in razpravo z naslovom:

»Sodobne tendence v tehniki in opremi za jamsko proizvodnjo in eksploatacijsko vrtnanje«

— Vrtalna oprema za izbijanje jamskih prog in za eksploatacijsko vrtnanje pri mehaniziranih jamskih delih.

— Vrtalni pribor — oprema.

— DIAMEC — vrtalni stroj za jedrno vrtnanje — nova generacija globinskih vrtalnih strojev.

— Mehanizirano polnjenje vrtin.

— NONEL-GT — neelektrični sistem iniciranja.

Potreba po večjih količinah mineralnih snovi ne pojenja v svetu, marveč se bodo te potrebe z rastjo prebivalstva še povečale. Leta 1975 so predvidevali, da se bo potrošnja mineralov podvojila vsakih 5 let, toda gledano z današnje perspektive, so sedaj malo bolj oprezna predvidevanja predvsem zato, ker je bilanca rudnin omejena. Zato bo verjetno prišlo do koriščenja rezerv siromašnejših ležišč, ki se danes smatrajo za nerentabilna. Tudi naš nedavni razvoj doma govori temu v prid in na lastnih izkušnjah vidimo in vedno bolj občutimo, da moramo še tisto rudno bogatstvo, ki ga imamo bolj smotrno in racionalno koristiti. Če bi hoteli potegniti paralelo med premogovniki in rudniki širom sveta in pri nas doma, je glavna metoda odkopavanja — metoda jamskega odkopavanja: z vrtnanjem in z odstreljevanjem.

Skupna količina rudnin in mineralov, ki se danes v svetu izkoplje je 1 m³ na prebivalca, od tega je pridobljeno z jamskim odkopavanjem približno 15 %. In vedno večji % bo tega izkopa iz jamskih delovišč, zato obstajajo tendence, ki imajo za cilj naslednje glavne karakteristike:

— povečanje delovnega učinka (ne akord);

— izboljšanje delovnega okolja;

— večja produktivnost;

— sodobna organizacija dela in poslovanja rudnikov;

— kompleksno in stalno planiranje vseh procesov dela;

— dobra usposobljenost kadrov;

Klasifikacija odkopnih metod je:

— metoda odprtih odkopov;

— metoda z zasipavanjem;

— metoda z rušenjem glede na sestav mineralov, če pa izhajamo iz opreme se te metode klasificirajo kot

— metoda »kratkih vrtin«, kjer največji del takoimenovane »proizvodnega vrtnanja« poteka z opremo za izgradnjo jamskih prog (naše razmere in možnosti);

— metoda »dolgih vrtin«, kjer se za proizvodno vrtnanje izključno uporablja specialna oprema s podaljšanimi vrtalnimi svetri.

Hidravlika — nov izvor energije za udarno vrtnanje

Zaradi manjših stroškov energije, večjega učinka vrtnanja in izboljšanja pogojev dela, se vedno bolj in postopoma pri jamskem vrtnanju uveljavlja **hidravlično kladivo**. Skoraj vsa gradbena industrija opušča pnevmatiko kot energijo.

V Alpah pri izgradnji predora v Arlbergu, ki je okroglega profila 90 m² in dolžine 14 km, je bil največji del predora zgrajen z A-C hidravličnim kladivom COP-1038.

Rudniki so stalno usmerjeni k proizvodnji rude ali drobljenju materiala pri najnujnejših možnih stroških eksploatacije (kar se mi pri nas zelo malo zavedamo in marsikdaj obnašamo kot da bi imeli zvrhan »koš« denarja), zato se seveda mora investiranje v opremo kompenzirati z manjšimi stroški v procesu eksploatacije ru-

de. Izkušnje pri prehodu iz ene v drugo energijo so seveda različne, zato je potrebno prehod iz ene v drugo energijo pri vrtnanju kritično oceniti. Obstajajo dokazi, da so izdatki za hidravlično opremo za 19% večji na meter vrtine (din/m), toda dvig produktivnosti za 21% pri hidravličnih vrtnalnih strojih z dvema garniturama napram pnevmatiki s tremi garniturami. Seveda pa ne moremo gledati na hidravlično kladivo tako, da jih enostavno zamenjamo za pnevmatska kladiva, temveč kot na sestavni del novega celokupnega sistema izkopa koristne substance. To pa pomeni, da moramo energijo za vrtnanje uporabiti za pogon nakladalcev, izvoznih vagonov, črpalk itd. Pnevmatika in dizel oprema za vrtnanje, nakladanje in transport bo še nadalje v uporabi v svetu in pri nas in to še dolgo, toda tendenca k prehodu na elektro-hidro pogon je zelo očitna tudi pri nas v naših jamah, pa naj bo to pri vrtnanju in raziskovanju, kakor tudi pri odkopavanju in pridobivanju premoga.

Oprema za nakladanje in transport

Atlas—Copco razširja svoj program v rudarsko industrijo na ta način, da prodaja opremo za nakladanje in transport. To je kombinacija visoko-mehanizirane opreme za vrtnanje, nakladanje in transport, ki skupno z odstreljevanjem tvori celotni delovni cikel pri izgradnji jamskih prostorov, pri čemer obstajajo različne verzije in izvedbe.

Verjetno se mi ne bomo mogli ogniti tem nastajajočim spremembam, seveda v skladu z našimi možnostmi in cilji, kajti morali bomo preiti od diskusij o delitvi in iti v smer, kako in s kakšnimi sredstvi ustvariti čim več, da bomo lahko kaj delili. Osnovni trendi racionalno, ekonomično in varno odkopati in pripeljati koristno substanco na kraj porabe, so tudi pri nas, pa čeprav se pečamo s pridobivanjem premoga in ne rude. Toda izvajanje geoloških in raziskovalnih del, izgradnji

jamskih transportnih poti in objektov se ne moremo ogniti ker odkopavamo 100% pod zemljo. Zato bo nujno še več razmišljati o tem:

— s kakšno opremo, ki jo ponuja in daje Atlas—Copco opremiti geološko raziskovalne ekipe, da bodo dale najoptimalnejše rezultate v naših pogojih dela v Zasavju in Sloveniji, če že ne nekje zunaj, in

— s kakšno hidravlično vrtnalno opremo opremiti TOZD RIG, da bo kos domači rudarski konkurenci, kaj šele zunanji pri izgradnji jamskih prog in objektov.

Vse to pa presega okvir tega razmišljanja, zato bodo nekatere mnenja navedena na koncu.

V zadnjih desetih letih je dosegla mehanizacija jamskega dela zelo visoko raven, ki se z nezmanjšano hitrostjo nadaljuje. V glavnem sta dva razloga, in sicer:

— znatno povečanje osebnih dohodkov delavcev, in

— težave pri rekrutiranju kadrov v rudarstvu.

Seveda so še drugi razlogi, ki so pripeljali posamezne firme do tega, da se mehanizirajo in pa seveda ogromni profiti velikih družb. Vse to pa ima za posledico povečanje proizvodnje na delavca na izmeno. Poleg tega je potrebno ohranjevati delovno okolje čisto in zdravo, uvajanje tehnično-varstvenih ukrepov in na ta način napraviti jamsko raziskovalno, pridobivalno in ostalo delo bolj atraktivno za mlajše. Ne moremo reči, da smo zadovoljni s tem kar imamo in verjetno bo potreba izvesti res neko posebno akcijo za nove rudarje.

Vrtnalna oprema za izbijanje jamskih prostorov je napravila ogromen korak naprej, tako da je danes delovni učinek za nekajkrat večji kot pred leti. Razlog je v stalni evoluciji povečanja mehanizacije, ki omogoča enemu delavcu upravljanje z večimi stroji in razvoj posameznih komponent in sestave strojev.

Mehanizirano izbijanje jamskih prostorov predstavlja da-

nes sistem kompletnih vrtnalnih garnitur z variabilnim številom kladiv, ki se montirajo na hidravlične sani ali okvire. Hidravličnih garnitur je več vrst in velikosti, tako da ustrezajo različnim profilom prog. Klasifikacija garnitur je prilagojena površini profila:

- lahke garniture od 4 do 10 m²
- srednje garniture od 10 do 30 m²
- težke garniture od 30 do 100 m²

Za posamezne profile uporabljajo naslednje garniture, profil od 4 do 10 m²:

- klasičen način vrtnanja
- hidravlična garnitura BUT-5
- kladivo COP-89, COP-91, COP-115.

Zelo zanimiv je COP-115, to je tako kladivo, pri katerem udarni mehanizem dela s pomočjo popolnoma brezoljnega komprimiranega zraka, mazanje kladiva poteka s posebno cevjo za olje pomešanim z zrakom. Ima nekatere ekonomske prednosti, ki izvirajo iz hidravličnega vrtnanja, majhen ropot, velika hitrost vrtnanja in minimalna oljna vlaga. Ohišje rotacijske glave je v dotiku s pnevmatičnim batom, s katerim se preprečuje prenašanje udarcev direktno na stroj. Vrtnalna glava se tako regulira, da premer bata poboljša kontakt kroge z dnem vrtine, kar ima za posledico veliko hitrost vrtnanja. Kapaciteta je 1,5 m/min Ø 35 m/m. Profil od 10 do 30 m²:

— različne izvedbe in najbolj znana izvedba je TUMEC R-250 in pa BUT-10.

Profili od 30 m² do 100 m² predstavljajo predore in objekte, ki pa pri naših razmerah predstavljajo že sanje.

Jože Greben
Janez Juršak

Človek, delo, kultura

Likovni dogodek v Beogradu

Na večer slovenskega kulturnega praznika 8. februarja t.l. je bila ob 18. uri odprta v galeriji doma JLA v Beogradu likovna razstava del slovenskih slikarjev, ki so včlanjeni v Društvo slovenskih likovnih umetnikov, podružnica Zasavje in nekateri akademski slikarji, ki so ozko povezani z revirji. Svoja dela so razstajali Jože Ciuha — 6 del, Leopold Hočevar — 9 del, Branko Klančar — 4 dela, Janez Knez — 5 del, Franc Kopitar — 6 del, Tone Leskovšek — 8 del, Jože Meglič — 8 del, Milan Rijavec — 8 del in Polde Mihelič — 8 del. Skupno je razstavljenih 62 del, 9. slikarjev. Razstavo je odprl upravnik galerije Ivan Cvetko. Zasledovala je cilj, da predstavi slikarje iz Zasavja oziroma revirjev v jugoslovanski metropoli, s čimer je bil dan poseben poudarek 8. februarju — slovenskemu kulturnemu prazniku.

Otvoritve so se udeležili Stane Dolanc, sekretar izvršnega komiteja predsedstva CK ZKJ in drugi javni, kulturni in politični ter vojaški delavci iz Beograda, ter delegaciji pobratenih občin Trbovlje in Lazarevac.

14. razstava slikarske kolonije Izlake

Na dan slovenskega kulturnega praznika 8. februarja so v večernih urah v Delavskemu domu v Zagorju, odprli slikarsko razstavo udeležencev slikarske kolonije na Izlakah v letu 1977. Otvoritve so popestrili s koncertom Zagrebškega pihalnega kvinteta in recitacijami. Ob tej priliki je predsednik skupščine kulturne skupnosti Zagorje ob Savi, Milan Vidic, podelil nekaterim kulturnim delavcem letošnje Grumove nagrade. Prejeli so jih: France Klopčič, Mirko Prašnikar in Cvetka Polc. Čestitamo!

Svoja dela pa so v času od otvoritve pa do 22. februarja

razstajali naslednji slikarji: Nikolaj Beer — Izlake, Engjell F. Berisha — Priština, Marko Butina — Ljubljana, Demetrij Cej — Trst, Pino Cittadini — Rim, Franc Curk — Ljubljana, Zmago Jeraj — Maribor, Tone Marolt — Bled, Pavle Nasković — Aleksinac, Peter Pečevnik — Kamnik, Mario B. Teleri — Rim, Nada Šegota Teleri — Rim, Sonja Vončina-Šegula — Ljubljana, Žarko Vrezec — Ljubljana in Franc Kopitar — Zagorje.

Nagrade Tončke Čeč podeljene

Dne 10. februarja je bila v gledališki dvorani Delavskega doma v Trbovljah proslava ob letošnjem kulturnem prazniku Slovencev. Proslava je bila letos posvečena 100-letnici rojstva Otona Župančiča. Proslavo sta pripravila in izvedla mešani pevski zbor Slavček pod vodstvom dirigenta Jožeta Skrinarja in 15-članski recitacijski zbor, ki ga je pripravila za to priložnost režiserka Anica Kužnik. Program je napovedala in ga povezovala Marja Kužnik. Predsednik skupščine kulturne skupnosti Trbovlje Franci Princ, je govoril sprva na splošno o pomenu praznovanja slovenskega kulturnega praznika, potem pa je po sklepu žirije prebral in izročil tri letošnje plakete Tončke Čeč. Prejeli so jih naslednji zaslužni kulturni delavci: Jože Drobež iz Svobode II, Vili Knez iz Svobode Center in Kilijan Trotovec iz prosvetnega društva Dobovec. Plaketa se sestoji iz umetniško oblikovane listine ter iz denarnega dela priznanja. Čestitamo!

Naj omenimo še to, da sta s samospevi tokrat nastopila tudi sopranistka Ida Virt in naš sodelavec iz TOZD ESD Rihard Majcen, inž., ki sicer sodelujeta pri Slavčku oziroma Zarji. Spremljal ju je na klavirju Jože Skrinar. Požela sta nedeljena priznanja vseh poslušalcev.

Zasavska pevska skupnost — posvetovalni organ

V začetku februarja je bila seja izvršnega odbora zasavske pevske skupnosti v Trbovljah, kateri so prisostvovali vsi zborovodje in predsedniki zborov iz Zasavja. Dogovorili so se, da ta skupnost ne bo pravna oseba, to je, ne bo registrirana kot posebna organizacija ali društvo, marveč bo le organizacijsko-posvetovalni organ. Sicer pa so na tej seji govorili precej še o nagrajevanju in strokovnemu usposabljanju zborovodij, o 10. pevski reviji, ki bo letos v Hrastniku in o sklicu ter izvolitvi predsedstva skupnosti. Skupnost zajema sedaj 24. moških, moških in mešanih pevskih zborov, od Jevnice do Radeč. Izredno se čuti pomanjkanje zborovodij, saj so zaradi tega morali začasno prenehati z delom trije pevski zbori.

Kulturno športno sodelovanje zdomcev

Pred nedavnim sta koordinacijski odbor za delo z začasno zaposlenimi delavci v tujini in komisija za mednarodne odnose pri občinski konferenci SZDL Trbovlje potrdila del programa društva Triglav iz Münchna. Ta del programa se nanaša na sodelovanje z društvi in drugimi organizacijami iz Trbovelj. Nad tem kulturno športnim društvom v Münchnu ima pokroviteljstvo občina Trbovlje.

Prva večja prireditve bo ob letošnjem dnevu žensk 8. marca. V Münchnu bosta ob tej priliki razstajala svoja likovna dela Helca Krasnik in Jernej Kreže, oba član likovne sekcije RELIK. Za 1. maj pa bodo hkrati, ko bodo proslavljali praznik dela, počastili tudi 100-letnico rojstva Otona Župančiča. Ob tej priliki bo v Münchnu gostovala s kulturnim programom pionirska ali mladinska

ska skupina iz Trbovelj. Za praznik mladosti 25. maja pa bo Triglav organiziral obisk učencev iz slovenske dopolnilne šole v Nemčiji, v Trbovljah. Otroci bodo gostje trboveljske občinske skupščine. Hkrati z njimi pa bodo prišli tudi športniki Triglava in se s Trboveljčani pomerili v nekaterih športnih igrah. Obeta se torej živahno izmenjavanje kulturnikov in športnikov slovenskih zdomcev v ZR Nemčiji in Trbovljami.

8. januar februar marec

To so trije veliki dnevi. 8. januar je že za nami. Ta dan nas spominja na bitko legendarnega pohorskega bataljona, na smrt Jožeta Meniha Rajka, po katerem ima ime tudi naša osnovna šola v Hrastniku. Rajko je padel kot junak, saj je junaško pastil za domovino. Boril se je, upal v lepšo bodočnost, svetlo domovino, ko te zjutraj pozdravi žarek sonca, ki posije na **blazino in ne rafal**, ki te neusmiljeno vrže na noge. Vedel je, da bodo nastopili dnevi svobode, veselja, brezskrbnosti, vendar tega ni dočakal. Zato je svoboda tudi delček njega.

Proti krivici in nasilju se je boril tudi France Prešeren. Na ves glas smo zapeli svoj čas prepovedano pesem — Zdravljico. Ponosni smo nanjo in na Franceta. To je velikan in naj, naj, naj... ne najdemo dovolj dobre besede, ki bi označila velikana svetovne poezije. Vsaka beseda bi izpustila nekaj, kar je zelo pomembno — duhovitost, dobroto, izvirnost... Spet bo prišel dan, ko se bomo spomnili na Franceta in na njegovo strto srce in s ponosom bomo brali Sonetni venec. V ušesih nam bo zvenela pesem Od železne ceste, ki preprosto, a duhovito opisuje moč ljubezni. Vsak bo v roke vzel Poezije in bral pesmi, ki bi jih moral poznati vsak Slovenec. In lahko rečemo,

da vsi, od najmlajših do najstarejših, poznamo Prešerna, saj smo Slovenci, saj smo Prešernovi!

In ne pozabimo, da bo kmalu osmi marec, ko bomo zjutraj vstali že navsezgodaj, pripravili zajtrk, odšli v gozd po šopek prvih pomladanskih cvetic in tako pripravili presenečenje našim najdražjim — našim mamam. Čestitali jim bomo za njihov praznik, jih poljubili na mehko, zgubano čelo, kjer so sledovi precutih noči, ki so jih presedele ob bolnih otrocih ali ob delu za otroke. Otroci smo njihovo edino upanje, zato jih ne smemo razočarati.

Velika osmica — 8. januar, februar, marec — naj bo vsem simbol ljubezni: do svobode, poezije, najdražjih.

Alenka Medvešek,
gimnazija Trbovlje

Jože SKRINAR

Ti ... rudar!

Ti,
ki si nekoč bil suženj,
postoj, pomisli —
kje si zdaj in kaj si zdaj?
Brez konca pot je prehojena...
Nerad oziraš se nazaj?

Kaj
dan današnji ti prinaša,
to poglej in si povej,
kaj danes je življenja čast,
kaj jutri bo in kaj v naprej!

Glej,
roka ni več polna žuljev,
svetlejši v temi je dan,
misel ni več sužnja časa,
v pest ni več zaprta dlan.

Rudar —
obroč na prsih si prelomil,
svobodno zadihal v svet
in začrtal zgodovino
novo si za tisoč let!

Kako pritegniti čim več mladih v kulturno dejavnost?

Res je, da živimo v času, ko se nenehno ubadamo s kopico problemov. Kot naprimer — kako bi si z boljšo storilnostjo izboljšali pogoje našega vsakdanjega dela. Želimo pa si tudi, da bi se naš delovni dan začel in nehal v splošnem zadovoljstvu nas samih in v dobrobit celokupne naše skupnosti.

V sklopu celokupne takšne socialistične vizije, pa se nam kot staršem močno vsiljuje misel, kako in na kakšen način dati našemu otroku pravilno osnovo in mu vcepiti sad tiste rasti, po kateri bi v svojem življenju pozneje sami znali upoštevati nauk staršev, šolskih institucij, ali pa nasvet prijatelja.

Našim željam bo zadoščeno če bomo ugotovili, da naša prizadevanja niso bila zaman. Še bolj pa bomo veseli in zadovoljni, če bomo vedeli, da smo s pravo besedo ali vzgojo znali naše otroke odvaditi gostilniških navad in jih rajši znali preusmeriti v prave, poštene ljudi, povezane z vrlinami današnjega modernega človeka. Če pa hočemo biti moderni moramo biti takšni kot to terja način življenja današnjega časa. Eno osnovnih meril našega življenja je tudi kultura.

V vsem življenjskem prostoru se tudi kulturna dejavnost uvršča med vsakdanje potrebe vsakega človeka.

Tudi v Zasavju si je kultura poleg vsakdanje brige o boljših pogojih dela, kakor tudi o dvigu proizvodnje, znala vedno najti svoje pravo mesto. Že v prejšnjih časih so se v Zasavju rojevali veliki premiki splošne kulturne aktivnosti na vseh področjih.

Za politično afirmacijo, ki je dala Zasavskim dolinam veliko takih imen, ki bodo za vedno z zlatimi črkami lepšali

zgodovino naše narodne revolucije, si je tudi zgodovina kulture utirala svojo pot skozi mnoge ovire in tegobe. Spominimo se tudi krvavega davka. Koliko naših naprednih očetov, sinov, mater je dalo svoje življenje zato, ker se niso izneverili svojemu nacionalnemu ponosu, ki jih ni prestrašila mora fašizma.

Morda nikoli ne bomo mogli dati tisto kar so dali tisti, ki jih ni več med nami, lahko pa v svoji osebni vnemi, ali pa ob spominu na te ljudi ostanemo res pravi ljudje. Moramo se zavedati če so naši predniki v takšnih pogojih in v tako težkih časih znali tako uspešno razvijati svojo kulturno poslanstvo, moramo biti danes, ko je vse lažje, ko so pogoji za nenehni kulturni razvoj ve-

liko boljši, še večji aktivisti na tem področju moramo pa se zavedati, da smo dolžni naprej razvijati te lepe tradicije.

Mogoče je res, da se danes spričo potrebe po vsestranskem razvoju vseh temeljnih dejavnosti življenja, le težko odločimo še za kulturno aktivnost, vendar se moramo zavedati tega, da naša napredna socialistična samoupravna družba zahteva za svoj pravilni razvoj čim bolj kompletno osebnost.

Velikokrat se je pisalo o tem in onem, vendar bi se morali vsi ki vzgajajo našo mladino kakor tudi ostali, ki se ukvarjajo neposredno ali posredno s kulturnimi dejavnostmi zavedati tega, da se vrste sedanjih kulturnih skupin krčijo. Stari nosilci te dejavnosti se starajo

in umirajo, novih mladih kulturnih delavcev pa je premalo. Zato mladina — vključuj se v razna kulturna društva.

Opustimo prakso praznega govorjenja ter se vsi prizadevajmo za odpravo tega perečega problema, seveda vsak na svoj način.

Če bomo vsi zasukali rokave, od staršev, šol interesnih skupnosti, pa do kulturnih aktivistov bomo zagotovo izboljšali starostni in številčni sestav pevskih zborov in drugih sekcij.

Če bomo vse te naloge izpeljali se res ni bati, da kultura v Zasavju ne bi obdržala tiste stopnje, katero ji glede na njeno tradicijo in kakovost tudi pripada.

Jože Škofca

Vinko Trinkaus

Zrušek

(III. nadaljevanje)

Dražilo ga je Bevčevo jezljivo mrmranje, ko ni upal na glas zakleti, ampak je z zadržanim sikanjem kazal, kako mu premestitev ni po volji. Zapustil je sitnega žežnjavca in se odpravil na odkope, kjer je slutil, da bo našel strelnega mojstra Ferleža.

Kot zakleto, skoraj uro je trajalo, ko ga je srečal v rovu, z veliko usnjeno torbo, varnostno svetilko, kako se odpravlja v daljni rov, po talnini.

»Koliko so vrgli strelji?« je vprašal Anza.

Ferlež, ki je živčno mlel čik med zobmi, da je imel lica zdaj vdrta, zdaj nabuhla, je žalostno zategnil.

»Slabo. Ne znajo vsi zavrtati, kot bi morali. Zdaj tepejo premog s krampi. Jih bo že izučilo«, je dodal z blagim posmehom.

»Daj, poženi jih, pomagaj. Danes teče vse narobe«, je sto-

kal Anza. »Pri Lindiču ostani, dokler ne odstrelite premoga. Sam najprej poglej, kako je s stropom, šele potlej spusti Lindiča, da bo nakladal. Če je potrebno, tesarite. Bom že nekako pretrpel očitke«.

Bilo mu je težko. Napeto je premišljal, kaj bi še lahko napravil, da bi imel višjo storitev. Ničesar odrešilnega se ni domislil. Pokimal je Ferležu in stekel po rovu, k jašku, kjer bo nadomestoval vozača.

Pritekel je zadnji hip. Kopač, ki ni vedel, da je Anza zamenjal vozača je objestno tolkel po cevi za stisnjen zrak, da je tanko odmevalo po rovu. Znak, da je kratki jašek poln.

Anza je vedel, da zdaj bojuje tekmo s časom. Če odpove, bo izgubil precej vozičkov premoga. Kopač pa bo zahteval, da mu prizna zamudo, ki ni nastala po njegovi krivdi. Njemu bo ustrezno, če ne bo mogel zvrčati premoga, Anza je zgrabilo, da je nekajkrat boleče zastokal. Stisnilo ga je pri srcu. Ni bilo toliko zaradi napora, kot zaradi skrbi, strahu in občutka nemoči.

Voziti je moral skoraj dvesto metrov daleč. Nekaj vozičkov

je gladko teklo. Naletel pa je tudi na voziček, ki ni bil namazan, najbrž je imel še zvito os in vso pot ga je moral Anza potiskati s hrbtom. Upiral se je na prste, napredoval po centimetrih, voziček se je komaj premikal. Srajca se mu je zlepile na kožo, pa še ni prerinil do vlakca. Preklete, ne bo konec te hudičeve proge, je premišljal in začel glasno preklinjati. Le trma in strah, da bi napolnili jašek, ga je gnala, da ni predahnil.

S kakšnim olajšanjem je priklopil voziček k vlakcu, potem lahak stopal do novega, praznega vozička. Igrača v primeri s tem, kar se je premučil.

Niso ga vlovili s premogom, vendar je moral izprazniti jašek, kajti šteli so le napolnjeni vozički. Hitel je kolikor je mogel in računal, kdaj bo jašek izpraznil. Potlej še obide odkope, potrpi, kar bo slišal pri poročanju in nesrečni dan bo minil.

Sredi pehanja ga je našel vozač, ki je že od daleč kričal:

»Anza, zrušek! Lindiča je podsulo!«

Dvignil se je ob vozičku in pretresen strmel v vozača, ki je tekkel proti njemu. V glavi mu

je odzvanjala misel: Zrušek! Zrušek!

Že od daleč je slišal živčne, odsekane glasove in potem je Anza zaslutil, da knapje še ne vedo, kako bi se polotili reševanja. Je zasulo ves odkop ali samo del, je premišljeval in tekel po rovu proti glasovom.

Štirje knapje so reševali. Markič s kameradom iz sosednjega odkopa, Bevc s svojim kameradom, ki je bolj že ženjal, kot delal. Predvsem pa je s kričavim glasom ustvarjal živčno, moreče vzdušje.

»Ne, po sredini«, je zavpil Anza in izpulil Markiču srčasto lopato iz rok. »Ste ugotovili, kje je Lindiča podsulo?«

»Ja, saj res?« se je začudil Bevc. S prsti si je dvignil čelado in se živčno čohal po laseh. »Hoteli smo kar po sredini«.

Anza se je obrnil k vozaču, ki je zbežan trepetal. Ni vedel, kje je bil Lindič tisti trenutek, ko je zgrmel. On se je s praznimi garami ravno vračal od jaška, ko je zgrmel. Njega je skoraj vrglo ob stojke. Lindič bi moral biti nekje v sredini, tam je nakladal.

Morda je prej zaslišal škripanje in je hip pred zruškom odskočil? Kam? Če je pameten, na desno, je pomislil Anza. Vsak pameten, priseben knap bi skočil na desno, kjer je tam nenačet sloj premoga. Velika verjetnost, da bo tam oporje trdnejše in tudi več zraka.

Anza je tudi ugotovil, da je ob obeh robovih manj krovnine, zato bi ob robu odkopa hitreje napredovali. Moral se je odločiti. Ukazal je naj knapje utihnejo, potem je trikrat poklical Lindiča. Niso slišali odgovora. Nihče ni spregovoril, ker so vsi zaslutili dvoje možnosti. Ali je Lindič tako neprodušno zasut, da glasov ni mogoče slišati ali pa je mrtev in se ne more oglasiti. Nihče ni omenil teh možnosti. O najslabšem pri reševanju ne govoriš. Zmerom o možnostih, upanju, da boš ponesrečenega rešil.

Anza je vedel, da je njemu poglavitna, prva odločitev: kako naj organizira reševanje?

Od tega, kako začnejo, bo veliko odvisno. Predvsem pa usodni čas! O življenju in smrti lahko odloča ena sama minuta. Nekaj usodnih litrov zraka...

»Tako bomo začeli«, je naglo razlagal Anza. »Ob desnem robu, ob premogu. Tesarimo zasilni rov, dodajamo tir, da bomo hitreje napredovali. S tem začne Markič s kameradom. Ti Bevc (ampak glej, da boš pihitel) najdi strelnega mojstra Ferleža, Jeršeta, če moreš, tudi Megliča. Telefoniraj ali poišči upravnika Robača. Vidva«, se je Anza obrnil k obema vozačema, »privlečita dvojce debelih cevi, da jih bomo zabili do Lindiča. Kogar srečata, naženita ga po les. Razumeli?«

Vsi so se zganili. Anza je zgrabil lopato. Čeprav upehan, je začel divje nakladati. Včasih so mu rekli: »Živa lopata!« Če kdaj, potem je to veljalo za ta trenutek. »Si pa še ves hudičev«, je ušlo Markiču, ki ni bil slab kopač.

Prihajali so še knapje, Anza je pustil lopato in začel ukazovati. Tiho, brez najmanjšega ugovaranja je vsak napravil, kar je ukazal.

Jeršeta se je razveselil. Razložil mu je, zakaj je izdal take ukaze. Potem je neučakan strmел v Jeršeta in čakal, kaj bo odgovoril.

»Morda imaš prav«, je zamišljen spregovoril Jerše in strmел v gmoto krovnine, ki je kot nakaza, tujek, ležala na odkopu. »Predvsem, če se je zgodilo, kot domnevaš. Kaj pa, če je prej padel kamen, če se je prej vsulo na desni? Lindič je v strahu skočil na levo. V tistem trenutku ni pomislil, da je na desni varneje. Bežal je pred zruškom«.

Anzo je obilil mrzel pot. V strahu je zadrževal dihanje, v prsih mu je razbijalo. Vsaj dvajset let ni zajokal, zdaj ga je zmagovalo, da bi se najraje skisal in tako odlagal obup, ki se ga je loteval.

»Jerše, daj premisli, ugani najboljše«, je trepetaje proseče zastokal Anza. Vlovil je roko tovariša in jo krepko, živčno

stiskal. »Domisli se najbolj pametne rešitve«.

»Premišljam, da mi bo glavo razneslo«, je zdražen zavpil Jerše. Pogled začudenih knapov so ga umirili. »Saj premišljam. Dokler ne bomo po ceveh dobili kakega znaka, je vse bolj ugibanje, sklepanje«.

Anza je ukazal, naj knapje, ki so čakali, da zamenjajo tiste, ki so z naglico napredovali po desnem robu, mečejo krovnino v levi kot. Tam je bil še prostor, niso potrebovali vozička in tako niso ovirali reševanja. Jeršetova opozorila so Anzo hudo prestrašila. Če se izkaže za resnična, ga bo Robač razrešil. Drugim očitkom bo dodal še tega, da je napak organiziral reševanje.

Vse pogosteje se je Anza oziral po rovu in čakal, da bo zagledal vozača, kako naposled neseta cevi. Začel si je očitati, da ne bi smel poslati vozačev, ki še nista vajena rovov in ne vesta, kje bi zanesljivo dobila cevi. Premišljal je že, če bi sam skočil. Rad bi, a se je bal očitkov. Jeršeta pa ni upal poprositi.

Namesto vozačev je zagledal Megliča, kako hiti po rovu. Spet ga je stisnilo. Meglič bo prvi znak, kaj vse ga bo doletelo zaradi zruška. Začel mu je pripovedovati, kot prej Jeršetu, toda Meglič se je mrščil, kot bi ga poslušal naspol. Lezel je po odkopu, tipal z roko, kot bi se skušal sam prebiti do Lindiča. Ponovil mu je še zastrašujoč Jeršetov dvom, da bi utegnil Lindič odskočiti na levo. Le hip je Meglič premišljal, potem pa prepričano odvrnil.

»Dokler nimamo kakega drugega znaka, lahko sklepamo, da je Lindič na desni strani odkopa«.

»Zakaj tako sklepaš?« ga je neučakan, prizadeto vprašal Jerše. »Prav verjetno, da je skočil na levo, če se je na desni zrušilo«.

»To ni sklepanje, ampak ugibanje«, je z neomajno prepričanostjo vztrajal Meglič. Za hip je premolknil in ostro gledal Jeršeta. »Realno lahko predpostavljamo, da je pritisk na

desni manjši, zato tudi manjša verjetnost, da bi se na desni začel zrušek. Če pogledaš okrajke, so na levi bolj polomljeni, kot na desni. Anza je pravilno sklepal, ni pa še s tem rečeno, da ima prav. Naključje bi lahko njegova sklepanja ovrгло. Ampak tega on, tudi nihče drug, ne more vedeti vnaprej.

Jerše je le nejeverno odmajeval z glavo, ugovarjal pa ni.

Medtem so knapje napredovali že skoraj dva metra. Vozača sta privlekla cevi. Meglič ju je poslal še po dve tanjši, da bodo z njima očistili odprtini, če

bi se debeli cevi pri zabijanju zamašili.

Smer je določil Meglič, potem so začeli previdno zabijati cev v krovino. Bila je sipka in niso imeli težav. Edino, če bi cev zadela ob les, bi jo morali izpuliti in začeti znova, nekoliko bolj stran. Zabili so že štiri cevi, ko so privili drugo in nadaljevali.

Vozača sta privlekla še tanjše cevi in z njimi so čistili cev in tudi tipali naprej, da ne bi po naključju cev zabili v Lindičevo telo. Sedem metrov cevi je bilo že v krovini, ko se je Lindič oglašil.

Rudarstvo in energetika doma in po svetu

ENERGETSKO BOGASTVO JUGOSLAVIJE — SKUPNA GRADNJA ENERGETSKIH OBJEKTOV

V Jugoslaviji imamo po nepopolnih podatkih 22 milijard bilančnih rezerv črnega in rjavega premoga ter lignita, po drugi strani pa imamo še mnogo neizkoriščenih hidroenergetskih zmogljivosti. Zavaljo tega bomo morali v najkrajšem času ugotoviti, na kakšen način bi to našo energetsko bogastvo izkoristili najbolj smotrno. Po podatkih jugoslovanskega komiteja svetovne konference za energijo, živi v Jugoslaviji 0,6 % prebivalcev od celokupnega števila prebivalcev sveta. V svetovni porabi električne energije pa je udeležena naša država z 0,63 %. Ko pa govorimo o skupni energetski porabi, pa znaša naš delež le 0,4 %. Naš energetski potencial je napram temu potencialu v svetovnih izmerah razmeroma skromen in znaša le 0,1 %. Iz tega sledi, da bomo morali v bodoče opraviti velike naloge v pogledu racionalnega izkoriščanja naših energetskih virov. S posamezni-

mi akcijami tega cilja ne bomo dosegli, to je, da bi zagotovili potrebne količine katerekoli vrste energije. Zato nastopa trenutek procesa skupne izgradnje energetskih objektov širših izmer. Slovenija in Hrvatska so že poiskale skupni izhod s tem, da skupno gradimo jedrsko elektrarno Krško, s čimer želita zagotoviti v naslednjih letih določene količine električne energije. Podobne akcije potekajo tudi v BiH oziroma v Srbiji, kjer so sklenjeni dogovori s TE Tuzlo, »Nikola Tesla« — Obrenovac z ustreznimi delovnimi organizacijami v Kaknju, Gackem in drugod. Makedonija bo na podobnem načelu zagotovila tok iz kombinata Kosovo in iz elektrarn združenega elektrogospodarskega podjetja Beograd. Podobno rešuje vprašanje tudi Vojvodina.

V NASLEDNJIH LETIH POMANJKANJE PREMOGA V EGS

Evropsko združenje premogovnikov je ugotovilo, da bo oskrbovanje zahodne Evrope z ener-

gijo v precejšnji meri odvisno od obsega povečanja proizvodnje premoga. Strokovnjaki so ugotovili in ocenili, da bo pomanjkanje premoga v državah Evropske gospodarske skupnosti — EGS doseglo do leta 1985 najmanj 500 milijonov ton. Tega pomanjkanja pa ne bo moglo nadoknaditi koriščenje jedrske energije ali zemeljskega plina. To je še dokaz več o trditvi, da je treba povečati napore za povečanje eksploatacije premoga v državah EGS.

Poleg tega bi večja udeležba premoga v proizvodnji energije zmanjšala odvisnost držav EGS od uvožene nafte. Strokovnjaki poudarjajo, da je povratek na proizvodnjo premoga s polnimi zmogljivostmi najmanj, kar države članice EGS lahko naredijo na tem načrtu. Zmogljivost premogovnikov v državah EGS je namreč mnogo večja od dejanske proizvodnje. V premogovnikih držav EGS je zaposlenih najmanj 600.000 rudarjev, delo rudarjev pa zagotavlja delo nadaljnim 1,4 milijonom ljudi. V primeru, če se države EGS ne bodo odločile za povečanje premoga, se bodo morale soočiti z velikim pomanjkanjem energije. Od zahodno-evropskih držav sta edino Velika Britanija in Španija načrtovali povečanje proizvodnje premoga. Združenje zahodnoevropskih proizvajalcev premoga predlaga zgraditev večjega števila termoelektrarn na premog in koordiniranje izvoza premoga iz držav v razvoju.

V SRBIJI VEČ RJAVEGA PREMOGA

Proizvodnja premoga v SR Srbiji bo doživela, z izjemo obeh pokrajin, večje spremembe. Zmanjšala se bo namreč proizvodnja črnega in povečala proizvodnja rjavega premoga. Medtem pa bodo nekateri premogovniki z jamskim kopom zaradi skromnih rezerv premoga in zaradi nerentabilnega poslovanja, prenehali s proizvodnjo premoga in se bodo preusmerili na druge vrste dejavnosti. Ugotovljene rezerve premoga pri rudnikih z jamskim pridob-

bivanjem v višini 78,7 milijonov ton, od tega 55,6 milijonov ton rjavega premoga, so dale povod, da so v tej republici resneje stopili k povečani proizvodnji rjavega premoga. Z družbenim načrtom te republike do leta 1980 je predvideno, da se bo proizvodnja rjavega premoga povečala do konca leta 1980 na 1.500.000 ton. Za to proizvodnjo rjavega premoga pa bodo namenili za razvoj premo govnikov z jamskim kopom 929 milijonov din. S tem bodo modernizirali rudarsko opremo in povečali zmogljivosti.

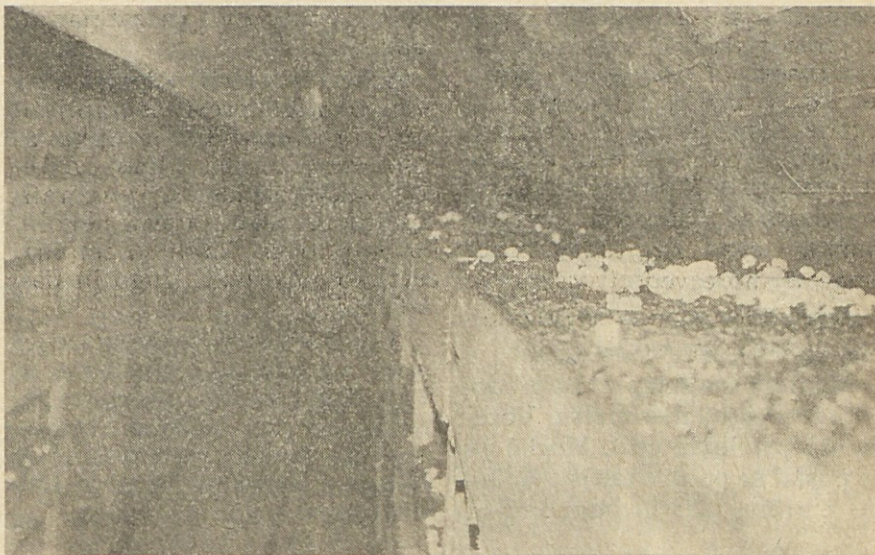
NOVI ELEKTROENERGETSKI OBJEKTI

Predvideno je, da naj bi v letošnjem letu pričelo normalno obratovati 12 novih elektrarn, in sicer hidroelektrarne in termoelektrarne: Formin (Srednja Drava II) 112 MW, Peručica VII 65 MW, Moste (na Savi), 6,6 MW, Fala VIII (na Dravi), 16 MW, Čapljina 420 MW, Tuzla V 265 MW, Kolubara IV 110 MW, Negotino 210 MW, Rijeka 320 MW, Zagreb TETO II 120 MW, Šoštanj IV 335 MW, Obrenovac IV 305 MW. Z zgraditvijo in pričetkom obratovanja novih elektrarn, bo elektrogospodarstvo razpolagalo z okoli 12.000 MW s tem, da bo delež termoelektarn preko 50 %.

RUDNIK KOČEVJE PRENEHAL Z DELOM

TOZD Rudnik rjavega premoga Kočevje, vključen v OZD ITAS Kočevje, je po sklepu samoupravnih organov OZD ITAS, dne 28. februarja 1978 prenehal s pridobivanjem premoga. Z obratovanjem oziroma nadaljnim pridobivanjem premoga so prenehali zaradi izčrpanih komercialnih zalog premoga. O tem so pismeno seznanili tudi našo delovno organizacijo.

Prenehal je torej z delom še en premogovnik v Sloveniji, ki je dolga desetletja oskrboval tako industrijo, železnico, kakor tudi prebivalstvo, zavode, šole in druge porabnike premoga s tisoči, stotisoči, in milijoni ton premoga. Vsa čast in po-

V opuščnem rovu jame Dol TOZD Rudnik premoga Hrastnik, je preteklo leto Kmetijska zadruga Zasavje, pričela gojiti gobe šampinjone. Poskus se je zelo obnesel in »pridelane« gobe gredo sproti na trg oziroma v denar. (Foto J. Kirič)

hvala številnim rudarjem, ki so v kočevskem rudniku pridobivali dobrine, katerih blagodat je bila deležna vsa naša družbenaskupnost.

SOLARNA ELEKTRARNA NA JAPONSKEM

Koncem t.l. bodo na Japonskem začeli z gradnjo največje solarne (sončne) elektrarne na svetu. Elektrarno bo zgradila agencija za znanost in tehnologijo pri ministrstvu za mednarodno trgovino in industrijo in jo bodo postavili v vasi Nio v pokrajini Kagala. Skupna investicija znaša po dosedanjih predvidevanjih 6 milijard jenov. Električno energijo v tem obratu bodo proizvajali preko dveh naprav za ogrevanje, od katerih bo eden koristil metodo kondenzatorja na stolpu, drugi pa metodo poglobljenega površinskega kondenzatorja. Prva metoda bo imela 807 ravnih helostatičnih ogledal z velikostjo po 4 m², ki se bodo gibala za soncem, stolp pa bo visok 65,5 m in bo postavljen v sredini. Temperatura bo dosegla okoli 500°C. Voda, ki se bo pretakala skozi aparate se bo pretvarjala v paro in nato poganjala turbine za proizvodnjo električne energije. Druga me-

toda pa bo zbirala sončne žarke, ki se bodo reflektirali od skupno 2500 ogledal, velikosti 1,5 do 3 m, razporejenih v petih vrstah. Vsak aparat v tej eksperimentalni sončni elektrarni bo imel moč po 1000 KW.

ENERGETSKI PROGRAM V ZDA

Že dalje časa so znana prizadevanja ameriške vlade, da njihov kongres in senat odobri zakonske predpise s področja bodočega gospodarjenja z vsemi viri energije. Glede na to, da je to izredno močan gospodarski potencial v svetovnih izmerah, je razumljivo, da sprejemanje zakona o novi energetski politiki v ZDA v dobršni meri vpliva tudi na ostala gospodarstva v svetu. Njihov program vpliva tudi na ostala gospodarstva v svetu. Njihov program stremi za tem, da bi energijo v vseh oblikah čimbolj varčevali in da bi zmanjšali odvisnost ZDA od uvožene nafte. Pomankanje energije v svetu, nezadostne investicije v proizvodnjo in odkrivanje novih virov energije ter kronični deficit plačilne bilance onemogočajo okrepitev industrijskih razvitih držav. Generalni sekretar OECD je izjavil, da je energet-

ska kriza nekoliko blažja zaradi odkritih novih rezerv nafte v Severnem morju in na Aljaski, obstaja pa tudi velika verjetnost, da bo čez pet ali deset let nastala nova energetska kriza.

V MAKEDONIJI VEČ ZA ENERGETIKO

Po srednjeročnem načrtu razvoja SR Makedonije je predvideno, da bodo 37,5 % sredstev namenjenih za vlaganja v industrijo, izločili za zgraditev in aktiviranje energetskih objektov. V zadnjem času so v tej republiki čedalje bolj prepričani, da hitra industrializacija in zvišanje življenjske ravni prebivalstva terja velike napore tako na področju raziskav, kakor tudi planiranja in odvajanja sredstev za reševanje problemov vseh vrst porabnikov za energijo. Makedonija ima razmeroma majhne zaloge raznih virov energije. Po nekaterih podatkih ima napram Jugoslaviji 13,4 % potencialnih hidroenergetskih akumulacij, ter 6 do 8 % rezerv premoga. V zadnjih letih vlagajo velike napore, da bi zmanjšali svojo energetska odvisnost. Od leta 1970 dalje so našli več novih ležišč premoga, raziskujejo pa možnosti eksploatacije geotermalne, jedrske in drugih virov energije. V letu 1980 bi lahko proizvedla že 1/5 potrebne energije sama. Prva etapa v teh načrtih je prav gotovo prva termoelektrarna v tej republiki Negotino za instalirano močjo 210 MW. Predvidoma bo pričela obratovati marca t.l. Do konca leta pa naj bi pričela obratovati še ena termoelektrarna Oslomej z močjo 125 MW in letno proizvodnjo 500 milijonov kWh. Poleg teh je v teku tudi izgradnja TE Bitola, ki bo imela dva bloka po 210 MW. TE Negotino bo delala na tekoče gorivo, ostale TE pa bodo koristile lignit.

NOVI PREGOVNIKI V VELIKI BRITANIJI

Britanska nacionalna uprava za premog načrtuje investicije v vrednosti 30 milijonov funtov

sterlingov za povečanje proizvodnje premoga v premogovniku Chelngli — Yorkshir. Tu je eden najproduktivnejših kopov v Veliki Britaniji. Čim bodo tudi uradno potrdili investicije, se bo proizvodnja v tem rudniku povečala na 2 milijona ton letno.

NIZKOKALORIČNI PREGOVNIKI NA MADŽARSKEM

Madžarska ima na razpolago večje količine nizkokaloričnega premoga, ki ga uporabljajo za proizvodnjo električne energije. Na Madžarskem je pogosto pomanjkanje goriva. Letna proizvodnja premoga doseže sicer 25 milijonov ton, od teh pa je večina nizkokalorične vrednosti. TE Gagalin proizvede 4 milijarde kWh električne energije letno, za proizvodnjo pa uporablja nizkokalorični premog. Porabi ga 17 % od skupne proizvodnje v tej državi. Za pridobljeno kWh električne energije porabijo povprečno 2 kg premoga.

V FRANCIJI SO PODRAŽILI PREGOVNIKI

Državno podjetje za premog CDF, je dobilo dovoljenje njihove vlade, da lahko od 1. junija t.l. sama določa cene za premog na domačem tržišču. CDF bo na temelju tega soglasja s 1. majem t.l. povečal cene premoga za 8 %, 1. julija pa bodo povečali cene premoga za gospodinjstva za 30 %, v industriji pa za 6 do 8 %. V načrtu je tudi, da bodo zaprli nekatere premogovnike, ki poslujejo ne-rentabilno.

PROIZVODNJA PREGOVNIKI V SRBIJI V PRETEKLEM LETU

Srbski premogovniki v letu 1977 niso izpolnili svojega proizvodnega načrta. Načrtovali so proizvodnjo v višini 20 milijonov 523.000 ton, dejansko pa so ga nakopali 19.931.000 ton. Izpolnili so ga torej le v višini 97,1 %. Vzrok je preprost. Vse do pred dveh, treh mesecev TE niso kazale posebnih potreb po

lignitu in ostalih vrstah premoga, ker so hidroelektrarne v celoti obratovale. Konjunktura torej ni bila v preteklem letu za premogovnike posebno ugodna. Od proizvedene količine je bilo lignita 18.812.000 ton, ali 2 % manj od predvidenih količin. Kolubarski, kostolski in kosovski premogovni bazeni so v glavnem odvisni v pogledu proizvodnje premoga od obratovanja TE. Tudi načrt proizvodnje rjavega premoga ni bil v celoti dosežen. Predvideli so 1.091.000 ton, dejansko pa so ga proizvedli le 905.000 ton, kar pomeni, da so načrt dosegli le v višini 83 %. Razumljivo je, da spričo tega premogovniki v Srbiji preživljajo določeno krizo. Rudniki črnega premoga pa so namesto predvidenih 240.000 ton, proizvedli le 214.000 ton premoga, ali 11 % manj.

PROIZVODNI NAČRT REK VELENJE

REK Velenje predvideva letošnjo proizvodnjo lignita pri 265 delovnih dneh 4,5 milijonov ton lignita v primeru, če bodo preko leta obratovali po 42 ur tedensko. Od te proizvodnje bodo TE v Šoštanjju porabile 4,05 milijonov ton, Krško pa ga bo porabilo 230.000 ton. Tako da bo za ostale kupce oziroma porabnike ostalo na razpolago le 220.000 ton. Načrt pa predvideva tudi eventualno povečanje potreb po lignitu v interesu širše skupnosti. V tem primeru bi rudarji obratovali tudi več kot 42 ur tedensko, povečali pa bi tudi proizvodnjo lignita.

NOVE HIDROELEKTRARNE NA NERETVI

Na Neretvi so pred 23. leti zgradili HE Jablanica. Ta reka je tudi danes ena največjih hidroenergetskih gradbišč. Na njej grade hkrati dve HE, in to Selakovac in Grabovica. Predvidoma bosta pričeli obratovati leta 1980, skupno pa bosta dajali po dokončanju milijardo kWh električne energije. Končane pa so tudi priprave za postavitve tudi HE Mostar. Ta pa bo služila v glavnem aluminijški

industriji Hercegovine. V načrtu pa imajo do leta 1990 zgraditev na Neretvi poleg naštetih objektov še HE Ulog in HE Konjic, v spodnjem delu Neretve pa HE Mostarsko blato. S tem se bo energetska zmogljivost Neretve povečala na blizu 4,2 milijarde kWh letno.

NAČRT NI BIL DOSEŽEN

Jugoslovanski premogovniki so načrtovali za leto 1977 proizvodnjo v višini 40,5 milijonov ton vseh vrst premoga, dejanska proizvodnja premoga je znašala 39,085.000 ton, vseh vrst premoga. Napram letu 1976 je bila proizvodnja večja za 2,240.000 ton ali 5,1 %.

Rudarji tudi tokrat torej niso mogli izpolniti delovnega načrta, ker je bilo leto 1977 povoljno v pogledu padavin in ugodne hidrologije na jugoslovanskih rekah. HE so bile zmeraj v celoti in v največji možni meri angažirane. Razumljivo je, da so zato TE stale. So pa še drugi vzroki za zmanjšanje proizvodnje premoga, predvsem čedalje pogostejše preusmerjanje industrije na mazut in druge naftne derivate. Zaloge premoga v rudniških deponijah koncem preteklega leta niso bile zaskrbljujoče, saj so znašale le 346.000 ton.

NOVO NAHAJALIŠČE PREMOGA

Pri Prilepu v Makedoniji so odkrili pred nedavnim veliko nahajališče premoga. Rezerve na tem območju cenijo na 110 milijonov ton. Debelina sloja znaša od 1,5 do 15 m, leži pa v globini okoli 100 m. V raziskave so doslej vložili preko 7 milijonov din.

ENERGETSKA BILANCA SFRJ ZA LETO 1978 SPREJETA

Člani zveznega komiteja za energetiko in industrijo so sprejeli sredi januarja t.l. predlog energetske bilance naše države za leto 1978. Po bilanci je predvidena večja poraba premoga, električne energije, pa

tudi naftnih derivatov ter naravnega in propan-butan plina. To pomeni, da se bodo povečale dobave premoga in električne energije v glavnem iz domačih virov, z izjemo premoga za koksanje. Zelo vroča je bila debata o uvozu nafte. Tudi če pri tem izločimo količino, ki je potrebna petrokemični industriji, ugotovimo, da vlada prava ekspanzija tekočih goriv. Čeravno so člani komiteja glasovali za sprejetje bilance, so imeli mnogo pripomb. Če pogledamo porabo posameznih virov energije za nekaj let nazaj, ugotovljamo, da zaostaja poraba premoga, kar je zadosten dokaz, da v praksi ne izpolnjujemo sprejetje oziroma proklamirane energetske politike, ki govori o tem, da se moramo naslanjati na domače vire energije. Morali bi v tem primeru precizneje govoriti o varčevanju in racionalni porabi, ker s takimi in podobnimi deklaracijami pogosto zamegljujejo nakateri porabniki prave rezultate gospodarjenja. Cene bi morale postati pravi regulator porabe uvožene energije.

V VOJVODINI SO NAŠLI LIGNIT

V okolici Kovina — Vojvodina, so našli bogata nahajališča lignita razmeroma dobre kakovosti. Ugotovljene rezerve cenijo na 220 milijonov ton. Rezultati, ki so jih dobili iz devetih vrtin so upravičile domneve geologov, da leže v južnem Banatu sloji premoga. Raziskave so opravili na območju 25 km² med vasmi Gaja in Dubovac. Premog ima tudi do 3.000 kalorij. Debelina sloja znaša od 1 do 11 m. Pokriva pa ga pesek in sviž v globini od 20 do 60 m. Za Vojvodino, ki je najbolj deficitarno področje v pogledu energetskih surovin v naši državi, so odkrite rezerve premoga zelo pomembne.

VEČ ENERGIJE NA HRVATSKEM

Skupna poraba električne energije bo na Hrvatskem v letošnjem letu znašala 10,16 mili-

jard kWh. Te potrebe bodo v celoti pokrili s proizvodnjo hidro in termoelektrarn in z dobavami električne energije iz drugih republik, predvsem iz BiH ter iz Srbije.

TEŽAVE ZARADI STAVKE RUDARJEV V ZDA

Vlada ZDA in večina ameriške industrije sta se znašla pred skorajda nepremostljivimi težavami, ker 160.000 rudarjev stavka že dalje časa. Do 16. 2. so bili že 71 dan doma oziroma so stavkali. Sredi februarja še ni kazalo, da bi s stavko kaj kmalu končali. Rudarji stavkajo zaradi višjih mezd, pa tudi boljših pogojev za zdravstveno zavarovanje in pokojnine. Ameriški predsednik Carter je pozval predstavnike rudarjev, da pridejo k njemu na razgovor, da bi se poskušali z delodajalci pogovoriti za sklenitev nove kolektivne pogodbe.

KOLUBARA BO IZDELOVALA RUDARSKÉ STROJE

Predstavniki REIK Kolubara in tovarne Goša iz Smederovske Palanke so imeli sredi januarja razgovore, kako bi s skupnimi močmi pričeli s proizvodnjo strojev, ki jih potrebuje rudarstvo. Sodelovanje teh dveh partnerjev traja že nekaj let. Sedaj pa so ustvarjeni vsi pogoji za razširitev in poglobitev tega sodelovanja ter za skupno uresničitev nekaterih idej. Pred nedavnim je namreč Kolubara sklenila z zahodno nemško firmo Krupo pogodbo o skupni proizvodnji rudarskih strojev. V začetku bodo izdelovali bagre odlagalce, pri čemer bo kolubarin delež 80 % izdelane mehanizacije, po vrednosti pa 60 %. Kolubara bo na ta način rešila zelo pereč problem rednih dobav rezervnih delov za rudarsko mehanizacijo.

TE ŠOŠTANJ IV REDNO OBRATUJE

Spominjamo se, da so 23. novembra 1977 začeli s poskusnim obratovanjem novozgrajenih naprav v TE Šoštanj IV. V de-

cembru so še imeli zaradi popravila rešetk manjše zastoje. 26. januarja 1978 pa so novozgrajeni TE Šoštanj IV končala poskusno obratovanje tega našega največjega termoenergetskega objekta z močjo 335 MW. Lahko rečemo, da je novozgrajena elektrarna pričela redno obratovati. Letos bodo proizvedli v novem bloku najmanj 1,485 milijard kWh električne energije. Zato pa bodo porabili približno 2 milijona ton velenjskega lignita.

GRADNJA PREMOGOVODA OD POLJSKE DO AVSTRIJE

Avstrija uvaža letno približno 2,5 milij. ton premoga. Od tega dobavlja Poljska približno 40 %, od leta 1984 dalje pa bo uvažala že 5 milij. ton poljskega premoga. Za pocenitev prevoza tako velikih količin namepravajo zgraditi 400 km dolg premogovod s premerom 457 mm, od poljskega premogovnega področja Rybnik preko Ostrave v ČSSR do Linza v Avstriji, kjer bodo največji odjemalci jeklarne Vöest Alpine, Chemie Linz ter elektrogospodarstvo. Ob uresničitvi projekta bi lahko na področju Linza zgradili termoelektrarno s kapaciteto 1000 MW, poraba premoga bi znašala približno 1,5 milij. ton. Novi premogovod bi gradili v letih 1981—1984, obratovati pa bi pričel leta 1985. Letna kapaciteta premogovoda bi znašala 1,5 do 5 milij. ton. Po izračunih izvedencev bi že ob letni količini 1,5 milij. ton prihranili z izgradnjo premogovoda s stroški 1 mlrd. sch. nabavo 2.000 vagonov za železniški transport z nabavnimi stroški v isti višini (1 mlrd. sch.). Premogovod za transport 4,5 milij. ton letno pa bi veljal približno 1,7 mlrd. sch. Transportni stroški za dobavo 1,5 milij. ton premoga letno bi znašali po premogovodu 97 sch. za tono premoga, medtem ko stane železniški transport že 223 sch.

GRADNJA TE IN RUDNIKA OSLOMEJ

V bližini Kičeva v SR Makedoniji grade novo termoelektrarno

Oslomej z zmogljivostjo 120 MV. Rudnik premoga, ki bo imel letno zmogljivost 1,2 milijona ton premoga, je že pripravljen za pričetek eksploatacije. Trenutno montirajo opremo v TE, ki so jo nabavili predvsem v SZ, ČSSR in na Poljskem. Objekt bo dograjen koncem prihodnjega leta in bo pripomogel k vse večjemu povpraševanju po električni energiji v Makedoniji. Skupno s TE Bitol se uvršča ta objekt med največje te vrste v SR Makedoniji. Hkrati montirajo tudi več rudniških naprav. Gradijo tudi drobilnico za premog, transportni sistem in deponijo, sočasno pa regulirajo reko Temnico.

ES NAJ BI ZAVRLA UVOZ PREMOGA

Industrijski sindikat rudarstva in energetike ZRN apelira na zvezno vlado, da po vseh svojih močeh prispeva k rešitvi premogovniškega problema v Evropi. Ko prvi korak predlaga sindikat znižanje uvoza premoga. Po uradnih podatkih je uvoz premoga iz tretjih držav kot so ZDA, Poljska, Južna Afrika ter SZ v države ES porasel od leta 1973 do 1979, za 70 % na 47 milij. ton, medtem ko so se zaloge premoga v ES istočasno povečale za 60 % na 60 milij. ton. Prodajna kriza v državah ES bi se ob nadaljnjem zvišanju uvoza v letu 1978 še zaostрила.

STAGNACIJA ZAHODNONEMŠKE ENERGETSKE POTROŠNJE V LETU 1977

V ZRN je energetska potrošnja lani s 369 milij. ton premogovnih enot ostala nekoliko pod ravni leta 1976. Glavni vzrok stagnacije je zadržan gospodarski razvoj kot tudi dejstvo, da je najintenzivnejša panoga v energetske potrošnji, to je jeklarska industrija, v letu 1977 zmanjšala proizvodnjo. Druga energetska intenzivna panoga, to je kemična industrija, pa je komaj preseгла proizvod. iz leta 1976. Potrošnja rudninskih olj,

ki krijejo prek 50 % energetske potrošnje, se je znižala za 2 % na 192,5 milij. ton premogovnih enot. Tudi potrošnja premoga se je znižala, in sicer za 7 % od 70,7 na 65,5 milij. ton premogovnih enot. Povečal pa se je delež ostalih energetskih virov, in sicer zemeljskega plina od 13,9 na 14,9 % ter jedrske energije od 2,1 na 3,2 % energetske potrošnje.

NAHAJALIŠČE PREMOGA

V bližini Prilepa so odkrili veliko in bogato ležišče premoga. Po sedanjih ocenah gre za velike rezerve tega črnega zlata, saj znašajo več kot 110 milijonov ton. Sloji premoga so debeli od 1,5 do 15 m, leže pa v globini 140 m.

Obsežne raziskave, ki so do slej veljale okoli 7 milijonov din, so pokazale, da gre za premog z visoko kalorično vrednostjo.

POLJSKA POSPEŠUJE GRADNJO JEDRSKIH

ELEKTRARN

Čeprav Poljska razpolaga z obsežnimi rezervami premoga (preko 100 mlrd. ton) se je odločila za gradnjo jedrskih elektrarn. Rezerve premoga namerava Poljska prihraniti za potrebe kemične industrije in za panoge, ki bazirajo na premogu. Blizu Gdanska bo do leta 1984 pričela obratovati prva jedrska elektrarna s kapaciteto 1880 MW. V letu 1990 bodo kapacitete jedrskih elektrarn na Poljskem dosegle 4.880 MW, do leta 2000 pa 23.000 MW, kar presega celotne sedanje kapacitete poljskih elektrarn. Gradnjo jedrskih elektrarn bodo realizirali ob sodelovanju SZ in ostalih držav SEV.

ENERGETSKA PROIZVODNJA ES V LETU 1977

Celotna energetska proizvodnja držav ES je lani dosegla porast 2 %, od 1.052,3 TWh v letu 1976 na 1.073,8 TWh. Proizvodnja električne energije v termoelektrarnah se je znižala

za 3 % na 828,9 TWh, proizvodnja v jedrskih elektrarnah pa se je dvignila za 19,3 % na 102,4 TWh, pri tem je največji porast zabeležila ZRN. Šest držav ES je izkazovalo pri proizvodnji konvencionalnih energetskih virov znižanje, Velika Britanija, Irska in Danska pa so izkazovale porast.

NAZADOVANJE PROIZVODNJE PREMOGA V ES

Po podatkih statističnega urada ES je bilo za premogovnike skupnosti v preteklem letu značilno povečanje zalog premoga in koksa ter nazadovanje proizvodnje. Proizvodnja premoga se je lani v ES znižala od 247,7 milij. ton na 240,4 milij. ton, proizvodnja koksa pa od 76 milij. na 68,4 milij. ton (— 10 %). Povpraševanje se je znižalo, zato so zaloge premoga porasle za 10,6 %, od 29,6 milij. ton na 32,8 milij. Uvoz premoga se je gani zaradi presežene cene ponudbe dvignil za 3,1 %, od 43,7 milij. na 45 milij. ton, 50 % uvoza je odpadlo na elektrarne, ki so znižale uvoz iz držav članic za 1,2 milij. ton.

PORAST POLJSKEGA PREMOGA IN RUDARSKE OPREME

Z razširitvijo proizvodnih kapacitet je Poljska v preteklem letu dvignila proizvodnjo premoga za 4 %, na 186 milij. ton. Izvoz se je povečal pri tem za 3,6 %, na 40,3 milij. ton. Delež izvoza v celotni proizvodnji je znašal 21,7 %, dohodek od izvoza premoga pa 5 mlrd. dev. zlotov oziroma 15 % vseh poljskih izvoznih dohodkov v letu 1977. Do leta 1990 se bo proizvodnja premoga dvignila na 250 milij. ton, kar bo omogočilo tudi znaten porast izvoza. Zaradi povečanega povpraševanja po rudarski opremi na izvoznih tržiščih, je lani Poljska močno povečala tudi izvoz rudarske opreme in to v celoti za 36,5 %, pri čemer se je izvoz v zahodne države povečal celo za 63,8 %. Dohodki od izvoza rudarske opreme so lani dosegli 390 milij. dev. zlotov.

VELIKI BRITANIJI BO ČEZ 20 LET VERJETNO PRIMANJKOVALO PREMOGA

Možno je, da bo čez 20 let Velika Britanija že morala uvažati okoli 100 milij. ton premoga letno, kar bi po cenah iz leta 1976 pomenilo 7 mlrd. Ta podatek je objavilo ministrstvo za energijo. Zadnje študije so pokazale, da bo Velika Britanija lahko krila svoje energetske potrebe samo še okoli 10 let (od 1980 do 1990), potem pa bo povpraševanje zopet preseгло proizvodnjo nafte, plina in premoga. Leta 2000 bo Veliki Britaniji primanjkovalo okoli 20 milij. ton premogovega ekvivalenta ob zelo nizki stopnji gospodarske rasti, visoki proizvodni ravni premoga in močno povečani kapaciteti jedrskih elektrarn. Če pa bo gospodarska rast visoka in proizvodnja premoga oziroma jedrske energije nizka, pa bo primanjkljaj dosegel 120 milij. ton premogovnega ekvivalenta oziroma 9 mlrd. l. Prav tako so objavili študijo o energetskih virih od leta 2000 do leta 2025. Menijo, da bi leta 2025 jedrska energija lahko krila večino dodatnih potreb energije. V tem poročilu, ki ga bo komisija za energetiko proučila na svojem zasedanju 13. februarja letos, so objavili, da bi vsaj polovico primanjkljaja premogovega ekvivalenta leta 2000 lahko krila premog in jedrska energija. Dodajajo, da novi energetski viri kot so sončna energija, uporaba vetra in vode, ne bodo bistveno prispevali k energetskim dobavam pred koncem stoletja.

REKORDNA PROIZVODNJA RUDNIKA

Rudarji TOZD površinski kop rudnika Plevlja so nakopali lani pol milijona ton premoga. Ker so bili v začetku decembra lani z normo v zaostanku, so prejšnji mesec delali tudi ob prostih dneh in tako dosegli dano obveznost. Tako so decembra lani zabeležili rekordno dnevno in mesečno proizvodnjo, kar je pripomoglo rekordni letni proizvodnji premoga,

in sicer 500.000 ton. To je tudi največja proizvodnja, odkar kolektiv obstaja. Rudarji še niso sprejeli proizvodnih programov za letošnje leto. Pričakujejo, da bodo letos z novo tehnologijo lahko nakopali 800.000 ton premoga. Skrbí pa jih, če bodo lahko ves ta premog prodali potrošnikom, to je v glavnem industriji. Pravijo, da bodo lahko prodali največ 650.000 ton premoga.

LETOS 8,5 MILIJONA TON PREMOGA

9800-članski kolektiv kombinata Kosovo v Obiliču, je za leto 1978 sprejel obsežen plan, ki je izraz kombinatovih možnosti. V njem so začrtali letošnji fizični obseg proizvodnje osnovnih izdelkov, obseg storitev, obseg in vrednost novih naložb v razvoj kombinata in pa njegovo nujno potrebno kadrovsko okrepitev.

Pričakujejo, da bo letos proizvodnja surovega premoga za 6,2 odstotka višja od ocenjene lanske količine. Nakopali naj bi ga 8,5 milijonov ton, in sicer 4,5 milijona ton v površinskem izkopu Dobro Selo. Sam kombinat ga bo porabil 7,9 milijona ton, ostanek 300.000 ton, pa bodo prodali. Proizvodnja elek-

trične energije naj bi se povečala v primerjavi z lani za 20,2 odstotka, kar so predvideli na podlagi stvarne ocene obratovne pripravljenosti elektrarn. Elektrarne naj bi delale po 5300 ur ob polni izkoriščenosti instaliranih zmogljivosti. Če bodo to dosegli potem bodo kosovske termoelektrarne omogočile, da bo planirana proizvodnja 3,847.000 MWh uresničena.

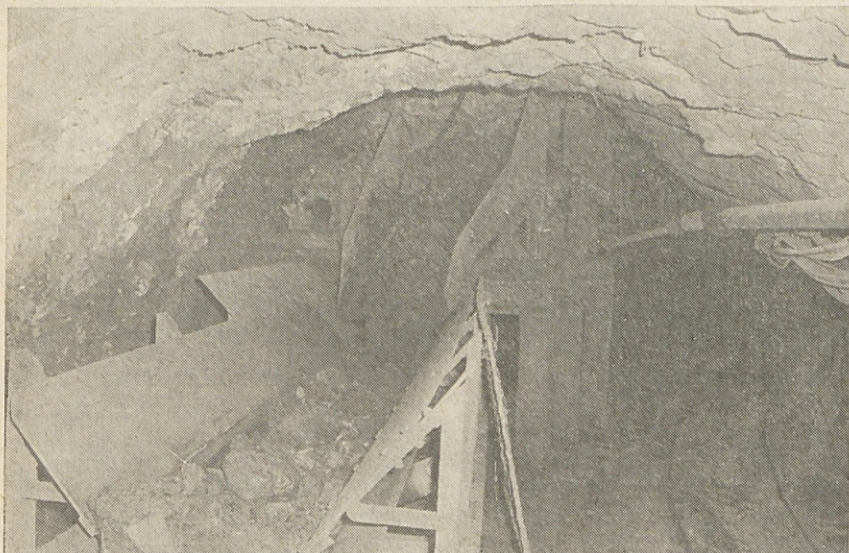
V kombinatu pričakujejo, da bodo pridobili enkrat več termičnega plina kot lani — 200.000 kub. metrov. Pričakujejo

jo tudi za 64 odstotkov večjo proizvodnjo sušenega premoga (550.000) ton, tehnološke pare pa bodo pridobili 976.000 ton ali 40,2 odstotka več kot leta 1977. Dušičnih gnojil bodo proizvedli 152.000 ton, seveda če bo zagotovljeno dovolj surovin z domačega trga. Iz domačih surovin naj bi namreč izdelali 43.000 ton teh gnojil, 108.400 ton pa iz uvoženih. Upajo, da bodo že v drugem polletju lahko uporabljali za proizvodnjo dušičnih gnojil skoraj samo domačo surovino (amonijak).

Proizvodnja jugoslovanskih premogovnikov v letu 1977

Jugoslovanski premogovniki so v letu 1977 proizvedli po podatkih rudarskega inštituta Beograd, naslednje količine premoga:

RUDNIK	Ton
Celokup. proizv. premoga:	39.084.977
od tega:	
— črni premog	504.593
— rjavi premog	8,963.900
— lignit	29,616,484

Presipališče premoga na V. obzorju jame Loke—Kisovec, Zagorje. (Foto A. Bregant)

Rudniki črnega premoga

Raša	290.914
Ibarski rudniki	173.333
Vrška Čuka	40.346

Rudniki rjavega premoga

Banoviči-Djurdjevik	2,628.240
— Banoviči	1,751.570
— Djurdjevik	876.600
REK Zasavje	1,461.000
Kakanj	1,127.848

Udruženi rudniki

mrk. uglja Srbije	907.530
— Res mor. bazen	435.610
— Bogovina	208.712
— Aleksinac	183.570
— Goko	62.324
— Jasenovac	17.320
Zenica	764.283
Breza	621.210
Kamengrad	283.200
Mostar	255.900
Miljevina	182.371
Ugljevik	203.311
Senovo	129.800
Abid Lolić-Bila	107.243
Ivangrad	58.959
Tušnica	61.600
Laško	56.904
Kočevje	42.523
Kanižarica	29.100
Mesiči	35.499

Rudniki lignita

Kolubara:	
— surovi premog	9,617.302
— sušeni premog	483.812

Kosovo:

— surovi premog	7,696.937
— sušeni premog	328.474
Tuzlanski bazen:	5,659.335
— Dobrnja-Lukovac	3,313.685
— Bukonja-Lipnica	2,345.650
Velenje	4,400.000
Kostolac	1,232.409
Pljevlja	500.348
Gračanica	160.189
Stanari	69.802
Lubnica	113.169
Despotovac	52.000
Števalj	43.657
Tušnica	29.159
Muhadžer Babuš	23.000
Bajovac (Kraljevo)	18.299

DELO UPRAVNEGA ODBORA SKLADA SOLIDARNOSTNE POSMRTNINSKE SAMOPOMOČI

V začetku marca bo letna skupščina sklada solidarnostne posmrtninske samopomoči Trbovlje, na kateri bodo razpravljali in sklepali o poslovanju sklada v preteklem letu in sprejemali finančni načrt tega sklada za letošnje leto.

Število članov sklada samopomoči se je v teku leta 1977 povečalo na 11.066 od prejšnjih 10.708. Finančno poslovanje je potekalo v okviru sprejetega načrta za preteklo leto. Skupni dohodki so bili doseženi v višini 103,9% izdatki pa 104,1%. Skupni dohodki tega sklada so namreč v letu 1977 znašali 1.385.719,05 din, izdatki pa 998.025,15 din. Saldo iz poslovanja v letu 1977 znaša 387.693,90 din. Med izdatki so glavna postavka izplačila posmrtnin, poleg nekaterih manjših izdatkov, ki so povezani s poslovanjem sklada. V letu 1977 je bilo izplačanih 187 posmrtnin à 5.000,00 din, ena posmrtnina v višini 4.000,00 din in ena 3.000,00 din, skupno 189 posmrtnin. (V letu 1975 jih je bilo 142, v letu 1976 pa 182 posmrtnin).

Iz podatkov je razvidno, da je posloval sklad pozitivno, zato bodo na skupščini tega sklada obravnavali predlog upravnega odbora sklada, da bi višina članskega prispevka za leto 1978 ostala enaka kot v letu 1977, to je 10,00 din na mesec na člana, hkrati pa bodo obravnavali tudi predlog UO, da bi povečali zneske posmrtnin za 20% na prejšnjo višino posmrtnin. Tako naj bi v bodoče znašal polni znesek posmrtnine 6.000,00 din, za otroke do 5 let starosti 3.600,00 in za otroke od 5 do 15 let starosti 4.800,00 din. V primeru, če bo ta sklep sprejet bi povečane posmrtnine izplačevali od 1. januarja 1978 dalje. Svoji, ki so letošnje posmrtnino prejeli po prejšnji osnovi, bi dobili razliko do novega zneska posmrtnine.

NOVE KRAJEVNE SKUPNOSTI V TRBOVLJAH

V nedeljo 22. januarja 1978 je potekal na območju dosedanjih krajevnih skupnosti Center in Franc Fakin, referendum o ustanovitvi novih krajevnih skupnosti. Referendum se je v območja Centra in Franca Fakina udeležilo 11.110 občanov — volilcev, od 12.124 vpisanih volilcev. Referenduma se je torej udeležilo 91,6% vpisanih volilcev, za novo organiziranost krajevnih skupnosti na tem območju pa se je izreklo 10.563 občanov oziroma 87,1%.

Odslej bodo namesto teh naštetih dveh krajevnih skupnosti, delovale naslednje krajevne skupnosti:

— na območju dosedanje krajevne skupnosti Center: KS Alojz Hohkraut, KS Fric Keršič in KS Center;

— na območju dosedanje krajevne skupnosti Franc Fa-

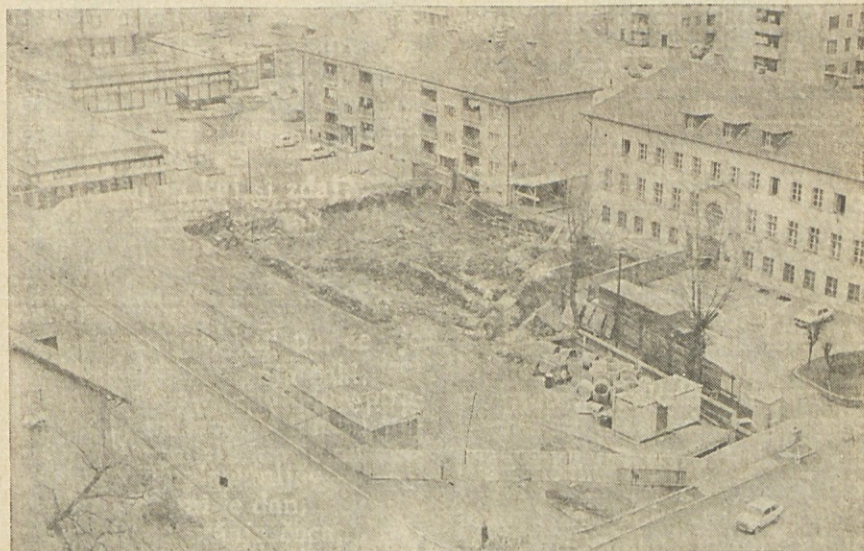
V nekaj vrstah

kan: KS Ivan Keše, KS Franc Fakin in KS Franc Salamon.

Referendum je na navedenem območju potekal lepo in uspešno, čeravno je bilo slabo vreme.

PREVENTIVNO ZDRAVLJENJE TUDI LETOS

Kadrovska služba REK Zasavje, je do 28. februarja t.l. sprejemala pogojne prijave članov kolektiva za letošnje preventivno zdravljenje v nekaterih zdraviliščih in domovih. S to prakso to je preventivnim zdravljenjem bodo po vsej verjetnosti nadaljevali, potem ko bodo organi upravljanja odobrili v ta namen ustrezna sredstva. Taka oblika zdravljenja se je pokazala vsa leta doslej za zelo ustrezna in koristna. V primeru, če bodo odobrena ustrezna sredstva, bi preventivno zdravljenje organizirali v Čateških Toplicah, za delavce z revmatskimi

Pred zgradbo DS skupnih služb REK Zasavje v Trbovljah, so v začetku leta pričeli delavci GIP Beton Zasavje, TOZD Operativa Zasavje Trbovlje, z gradbenimi oziroma zemeljskimi deli za zgraditev dveh novih trgovskih paviljonov. Prvi bo stal vzporedno z glavno cesto, drugi pa bo stal pravokotno na zgradbo DS skupnih služb REK Zasavje, s tem, da bodo v spodnjem delu zgradili skladišča, preostali del pa bo na vogalu med glavno in stransko cesto urejen v parkirišča. Generalni izvajalec del je RUDIS Trbovlje, investitor pa ABC Pomurka - Trgovsko podjetje 1. junij Trbovlje. (Foto A. Bregant)

obolenji in težjimi zlomi, v Slatini Radenci, za delavce z obolenji srca, ožilja in ledvic, v Rogiški Slatini za tiste ki so bolani na prebavilih, žolču, jetrah ali imajo sladkorno bolezen, v Dobrni za zdravljenje ženskih obolenj ter nekaterih revmatičnih obolenj, v Crikvenici za kronična obolenja oces, nosa, grla in spodnjih dihalnih poti, v domu na Partizanskem vrhu pa za živčna obolenja in splošno izčrpanost. Prednost bodo tudi letos imeli dolgoletni člani kolektiva, katerim je ambulanta za medicino dela ugotovila bolezensko stanje, ki je potrebno zdravljenja, prednost pa bodo imeli tudi tisti, ki imajo pogoje za tako zdravljenje, pa so doslej morali zdravljenje odkloniti oziroma niso bili upoštevani.

SINDIKALNI OBISK IZ BEOGRADA

Dne 7. februarja t.l. je bil na obisku v REK Zasavje tovariš Sajdela, sekretar zveznega odbora sindikata Jugoslavije za področje energetike. S predstavniki REK Zasavje in predstavniki družbenopolitičnih organizacij je razpravljal o problematiki rudarjev pri podzemeljskem delu, zanimalo pa ga je predvsem tudi to, kako poteka sprejemanje samoupravnih aktov v naši delovni organizaciji oziroma v TOZD. Svoj obisk pa je nadaljeval v drugih slovenskih premogovnikih.

DARILO HRASTNIŠKIH SINDIKATOV

Občinski sindikalni svet Hrastnik se je 19. januarja t.l. pridružil občinskima sindikalnima svetoma Trbovlje in Zagorje, in prispeval v sklad za pomoč otrokom smrtno ponesrečenih članov kolektiva REKZ 5.000,00 din. S skladom upravlja konferenca osnovnih organizacij sindikata energetike in premogovništva pri REKZ — KOSIRE. Za nakazilo najtoplejša zahvala v imenu vseh otrok, ki so deželni pomoči tega sklada.

SODELOVANJE S POBRATENO OBČINO SALLAUMINES

Sodelovanje med pobratenima občinama Trbovlje in Sallaumines v Franciji poteka na različne načine. Koncem lanskega leta so predstavniki trboveljske občinske skupščine in družbenopolitičnih organizacij sodelovali na proslavi, ki so jo pripravili slovenski izseljenci v Sallauminesu za lansko letni dan republike. Takoj za tem se je udeležilo filatelistično društvo iz Trbovelj razstave, ki je nosila naslov: Inter philatelic 26.—27. novembra 1977 — 62 Sallaumines«. Razstavo sta pripravila znana filatelista Rado Kovačič in Hinko Kamnikar na temo: Velikani naše zgodovine. Zbirka znameniti ljudje Jugoslavije na znamkah obsega 48 listov razstavnega formata, prikazujejo pa like: voditelji naprednega gibanja, — vojskovodje, politiki in revolucionarji, nadalje narodni heroji Jugoslavije, mojstri peresa, književniki, v četrti skupini pa so umetniki — kiparji in slikarji. Peta skupina obsega znanstvenike, šesta skupina za znamenite ljudi. Zbirko je uredil Rado Kovačič. Namen udeležbe trboveljskih filatelilstov na tamkajšnji filatelistični razstavi, katere so se udeležili tudi filatelisti iz mesta Lugau — Nemčija, Thorezgrad — Sovjetska Zveza, Dolnji Rozinkar — ČSSR, Trbovlje — Jugoslavija in Sallaumines — Francija. Filatelisti so na izredno poučen in manifestativen način predstavili velikane naše zgodovine francoskemu ljudstvu.

NOVA ŽEPNA KNJIGA

Sedem slovenskih založb je v preteklem letu začelo skupno akcijo za izdajanje moderne mehko vezane žepne knjige po nizki ceni. Prvih 12 knjig je že izšlo. Prodajajo pa jih na 250. prodajnih mestih po vsej Sloveniji in to ne le v knjigarnah, pač pa tudi v kioskih in trgovinah. Zbirka je izredno poceni,

saj je cena posameznim knjigam od 20,00 do 50,00 din. Med knjigami te žepne zbirke so romani in povesti znanih domačih in tujih pisateljev, vojno dokumentarne zgodbe, fantastika, priporočniki, kuharska knjiga, ipd. Zbirka bo dopolnjena z novimi zanimivimi knjigami že v spomladanskih mesecih. Prepričani smo, da bo poseglo po tej zbirki tudi več članov naše ga kolektiva.

UMRL JE NAŠ SODELAVEC

Dne 6. februarja 1978 so na ljubljanskih Žalah pokopali Zarka Germeka, dipl. oec., tajnika Združenja TOZD premogovnikov pri Gospodarski zbornici Slovenije. Umril je nenadoma zaradi kapi. Njegovega pogreba so se udeležili tudi nekateri naši sodelavci, saj je bil pokojni kot dolgoletni sodelavec GZS odgovoren za področje slovenskega rudarstva oziroma premogovništva. Bil je zelo dober poznavalec naših razmer, dela naših TOZD in delovne organizacije, skratka bil je ekonomist in hkrati tudi rudar. Čast njegovemu spominu!

TV ODDAJA O IZSELJENIH RUDARJIH

Na nedelje 5., 12. in 19. februarja t.l. je ljubljanska televizija v poznih večernih urah predvajala enourne oddaje o rudarjih-izseljencih. Oddajo je pripravil Ernest Petrin, nosila pa je naslov: Madona, kje vse sem te kopal. Vzbudila je precejšnjo pozornost, saj je govorila o naših bivših občanih — rudarjih — sedanjih prijateljih, ki v glavnem žive že kot upokojeni rudarji v Franciji, Nemčiji, Holandiji, Belgiji in drugod.

V te dežele so se namreč Slovenci v glavnem rudarji iz naših krajev, izseljevali že pred prvo svetovno vojno, posebno pa še med obema vojnama. Znana so bila leta 1922 do 23, ko so se izseljevali predvsem zaradi izredno slabih domačih gospodarskih razmer. Torej so

se izseljevali iz ekonomskih razlogov. Tu so nastala znana slovenska izseljenska središča Aumetz, Merlebach, Pas de Calais, Essen, Mörs in sploh Westfalija, belgijski in nizozemski Limburg, Charleroi itd. Povsod tu še živijo slovenski izseljenci in njihovi potomci iz druge in tretje generacije, vendar pa v narodnostnem pogledu seveda tonejo v večinskih narodih. Starih je vedno manj, mladi pa vse bolj postajajo del družbe v kateri živijo. Seveda so mladi ponosni na svoj slovenski rod.

V oddaji smo poslušali rojake, ki živijo v Nemčiji, Franciji ter Nizozemskem ter Belgiji. Pripoved posameznikov, mož in žena, je kljub temu izvenela v svojevrstno otožnost in spomin na domače kraje, pokazala pa je tudi kako trdoživ je slovenski živelj na tujem.

Glede na to, da je trboveljska občina pobratena z občino Sallaumines so se proslave ob lansko letnem dnevu republike, ki so jo priredili v tem kraju, udeležili tudi tovariši Franc Grešak, sekretar revirskega komiteja ZK, Janez Ocepek, predsednik skupščine občine Trbovlje, Drago Sotlar, predsednik občinske konference SZDL Trbovlje in Vinko Kovačič, predsednik medobčinskega sveta sindikatov za Zasavje. Tudi te je televizijsko oko zajelo in nam jih pokazalo v živahnem pogovoru z izseljenci.

DOLGOROČNA ENERGETSKA BILANCA

14. februarja je bilo v večernih urah na fakulteti za elektrotehniko v Ljubljani predavanje, ki ga je organizirala Elektrotehniška zveza iz Ljubljane na temo: Osnutek dolgoročne energetske bilance SR Slovenije za obdobje 1980—2000, okvirni plan gradenj in investicijskih vlaganj. Informacijo je podal Ivan Lešnik, dipl. ek., inž., direktor sektorja za razvoj in razširjeno reprodukcijo pri Elektrogospodarstvu Slovenije. Predavanja z bogato razpravo, so

se udeležili tudi z naše strani trije tovariši.

IZ DELA OBČINSKE SKUPŠČINE HRASTNIK

Z manjšo zakasnitvijo poročamo, da so 26. in 27. decembra t.l. zasedali zbori občinske skupščine Hrastnik. Govorili so o osnutku resolucije o politiki izvajanja družbenega plana občine Hrastnik za obdobje od leta 1976 do 1980 v letu 1978; delegati so ga sprejeli kot ustrezna za javno razpravo.

Delegati pa so poleg osnutka resolucije obravnavali tudi o naslednjih zadevah: da bi v občini v letošnjem letu razmislili o potrebah, ki bi jih financirali iz samopriskevka, katerega bi morali po tem letu podaljšati. Postavili so tudi zahtevo, da IS terja od samoupravnih organov OZD, da se le-ti bolj vključijo v skupno reševanje gospodarskega in družbenega razvoja občine Hrastnik, kakor tudi revirjev. Sprejeli so opozorilo za odbor pri občinskem sindikalnem svetu Hrastnik v zvezi s počasno gradnjo obrata družbene prehrane. Hkrati je treba proučiti umestnost podražitve obrata družbene prehrane v gradnji od 18 milijonov na 35 do 40 milijonov din, kar pomeni več kot 100-⁰/₀ povečanje. Pričeti je s širšo družbenopolitično akcijo, da bi zagotovili potrebna finančna sredstva, če bo potrebno. Sprejeli so tudi opozorilo za vse delovne organizacije, ki ne izpolnjujejo obveznosti, ki so jih sprejele s podpisom samoupravnega sporazuma o financiranju krajevnih skupnosti na območju občine Hrastnik, s tem, da to obveznost čimpreje poravnajo, ker KS nimajo finančnih sredstev za svoje redno delo. Nadalje so obravnavali tudi možnost valorizacije zneska 300,00 din, katerega namenjajo vsi zaposleni v Hrastniku po samoupravnem sporazumu za financiranje krajevne skupnosti. Delegati vseh treh zborov pa so razpravljali in sklepali o analizi poslovnih uspehov OZD s področja Hrast-

nika. Sprejeli so tudi spremembo oziroma rebalans proračuna občine Hrastnik za leto 1977. Šlo je za zmanjšanje sredstev za negospodarske investicije, ki so bile predvidene za sanacijo plazov in za nakup stanovanj za delavce postaje milice. Strinjali so se z odločbo o odpravi podružnične šole na Kalu in soglašali s tem, da posebna osnovna šola v Hrastniku preide na celodnevno šolo. Za novega komandirja postaje milice v Hrastniku so s 1. januarjem 1978 imenovali Bojana Skočirja. Seznanjeni pa so bili tudi o poteku sanacije v Steklarni Hrastnik ter o poteku sprejemanja družbenega dogovora o oblikovanju cen v stanovanjski graditvi v naši republiki, pa tudi samoupravnega sporazuma o temeljih plana SIS Elektrogospodarstva na prekrbovalnem območju Elektro Ljubljana za to srednjeročno obdobje. Seznanjeni so bili z nalogami, problematiko in organiziranostjo družbenega pravobranilca samoupravljanja za vse tri zasavske občine. Sprejeli so listo predstavnikov družbene skupnosti za člane disciplinskih komisij v OZD in delovnih skupnostih. Prejeli so tudi odgovore na dvoje delegatskih vprašanj, ki so se nanašala na ureditvena dela na trgu na Dolu v zvezi s prestavitvijo spomenika in zaradi problematike, ki se nanaša na ceste v krajevni skupnosti Krnice-Šavna peč.

Naročimo se na „Komunista“

Predstavljamo Vam slovensko izdajo Komunista, ki izhaja v 80.000 izvodih, poleg tega pa Vam predstavljamo tudi njegovo založniško dejavnost, ki izda na leto kakih 30 knjig in brošur. Glasilo Zveze komunistov Slovenije in Zveze komunistov Jugoslavije pri naša v vsaki številki sestavke

o najbolj aktualnih problemih razvoja in aktivnosti naše samoupravne družbe in njenih subjektivnih sil ter o aktualnih mednarodnih dogajanjih in gibanjih tako v posameznih delih sveta kakor tudi v mednarodnem delavskem gibanju. V njem so nadalje sestavki iz vseh krajev Slovenije in Jugoslavije. Časnik piše tudi o aktualnih teoretičnih problemih, posebno v Teoretični prilogi, ki jo pripravlja Marksistični center pri CK ZKS.

Kakor je znano, sproži časnik vsako leto akcijo, imenovano »Teden Komunist«. Doslej je zelo uspešno organiziral dva, prav zdaj pa se je začel tretji »Teden Komunist«, namenjen

»človeku, znanju in produktivnosti« ter »družbi in knjigi«. V okviru letošnjega tedna Komunist se bo s številnimi akcijami vključila tudi slovenska izdaja. Tako pripravlja razne simpozije, okrogle mize, tribune, tim, panelne razprave, pogovore o raznih temah iz našega socialističnega razvoja ter še z drugih področij našega življenja in dela.

V časniku sodeluje trenutno nad 250 dopisnikov iz vse Slovenije, s časnikom in založbo pa je povezanih nad 2.000 poverjenikov Komunist v osnovnih organizacijah ZK.

Časopis naročimo na naslov: »KOMUNIST«, Zarnikova 3, 61000 Ljubljana.

Utrujenost

Človek, kot psihofizično in socialno bitje v času svojega življenja opravlja določeno organizirano delo. Vsako delo pa dovede prej ali slej do stanja, ki ga poznamo pod pojmom utrujenosti in preutrujenosti. Ta stanja nastanejo takrat, ko človek svojo aktivnost najsi bo profesionalno ali neprofesionalno izvaja prekomerno, ne upoštevajoč obrambne mere organizma, ki ga opozarjajo, da je njegova aktivnost prevelika. Take obrambne mere organizma so npr.: hitrejše bitje srca, hitrejša dihanje, mišične bolečine, glavobol, nezmožnost koncentracije, zaspanost, podaljšan čas reakcije in slično. Gre torej za stanje, ko psihična ali fizična aktivnost prevladuje nad zmogljivostjo organizma in se organizem upre proti tej preveliki aktivnosti z svojimi obrambnimi mehanizmi. To stanje imenujemo utrujenost. Utrujenost je torej normalno fiziološko stanje organizma, ki nastopi takrat, ko aktivnost prevladuje nad počitkom. Preutrujenost pa nastane kot posledica utrujenosti, torej takrat, ko človek kljub utrujenosti nadaljuje svojo aktivnost. To stanje pa je že bolezensko in traja lahko več dni, tednov ali mesecev. V tem primeru gre torej za izčrpanje rezerv organizma. Tako stanje je seveda posebno nevarno, ker je njegova posledica lahko bolezen ali celo invalidnost.

Poseben problem utrujenosti in preutrujenosti je problem števila nesreč na delovnem mestu. Mnogi avtorji so v svojih raziskavah dokazali vzročno zvezo med utrujenostjo in nesrečami oz. nezgodami, tako na delovnem mestu kot tudi v drugih neprofesionalnih dejavnostih človeka. Borba proti utrujenosti je torej ena najvažnejših praktičnih problemov v psihofiziologiji dela. Cilj borbe proti utrujenosti in preutrujenosti na delovnem mestu, pa tudi izven delovnega mesta je v

Zveza rezervnih vojaških starešin Trbovlje je pripravila koncem lanskega leta proslavo v počastitev 36-letnice JLA, 40-letnice ZKS, 40-letnice odkar vodi predsednik Tito jugoslovansko partijo, 85-letnico njegovega rojstva, 25-letnico odkar je bila ustanovljena zveza rezervnih vojaških starešin in 30-letnico zveze borcev NOV. Proslava je potekala pred nabito polno gledališko dvorano delavskega doma Trbovlje.

Priznanje delavcem REK Zasavje

Samoupravni organi delovne organizacije SGP Slovenija este, so ob svoji 30-letnici ustanovitve (1947—1977), izrekli zahvalo delavcem REK Zasavje za uspešno sodelovanje v tem obdobju. Priznanje se sestoji iz listine in plakete.

Za izrečeno priznanje se toplo zahvaljujemo jubilarntu, vsi delavci REKZ!

tem, da delavcu nudimo take pogoje dela, da lahko opravlja svoje delo dnevno 8 ur, 6 dni v tednu skozi 35 let delovne dobe, ne da bi se njegovo zdravstveno stanje bistveno poslabšalo. To je deklaracija Združenih narodov. Kako pa lahko to dosežemo? Vse napredne države so v borbi proti utrujenosti in preutrujenosti na delovnem mestu sprejele zakonske predpise, ki imajo za cilj preprečevanje prekomerne utrujenosti na delovnem mestu in s tem istočasno preprečevanje obolenj, kot tudi preprečevanje nesreč. Ta socialno zdravstvena zakonodaja prepoveduje nočno delo mladoletnikov, nosečnic, mater z majhnimi otroki; omejuje nočno delo žena, omejuje pri nas tedenski delavnik na 42 ur, predpisuje delovni počitek preko delovnega dne, ki ne sme biti krajši od 1/2 ure, v nekaterih državah je ta čas že podaljšan na 1 uro (v ZDA pa na 1. uro in pol). Predpisujejo obvezni tedenski počitek in letni dopust, ki pri nas ne sme biti krajši od 18 delovnih dni.

V delovni zakonodaji pa posveča pozornost higiensko-zdravstveni ureditvi delovnega okolja. Predpisuje minimalne standarde za osvetlitev, za ropot in vibracijo, za toplotne faktorje na delovnem mestu, za onesnaževanje s plini, parami in prašnimi delci. Skratka ureja minimalne ekološke pogoje na delovnem mestu.

Utrujenost in preutrujenost dovedeta do količinskega in kakovostnega padca produktivnosti, do predčasne obolevnosti in zvišanja števila nesreč. Raziskovalci, ki so se bavili s problemom nesreč na delovnem mestu, so dokazali, da okoli 80% nesreč nastopi kot posledica utrujenosti na delovnem mestu.

Kako se borimo proti utrujenosti in preutrujenosti?

— s pravilno selekcijo delavcev na delovnem mestu;

— s pravilno organizacijo dela;

— s higiensko ureditvijo delovnih prostorov in delovnega okolja;

— s pravilnim koriščenjem dnevnih počitkov na delovnem mestu.

Menimo, da bo potrebno ta problem pri nas še proučevati. Potrebno bo na podlagi obremenitev na delovnem mestu z zdravstveno analitično oceno delovnih mest določiti obseg in razporeditev dnevnih odmorov, kot tudi njihovo pravilno koriščenje. Dnevne in tedenske počitke morajo fizični delavci koristiti s pasivnim odmorom, psihični pa z aktivnim odmorom. Oblike aktivnega odmora so: rekreacija, šport, kulturno udejstvovanje. In končno v borbi proti utrujenosti in preutrujenosti igra veliko vlogo tudi borba proti alkoholizmu, tabletom in narkomaniji, ki so danes eden najvažnejših dejavnikov v nastanku utrujenosti in preutrujenosti, tako na delovnem mestu kot tudi v neprofesionalnem udejstvovanju človeka.

Dr. Jože Toplak
»MEDICINA DELA«
HRASTNIK

Društvo diabetikov tudi v Hrastniku

Vse večji porast sodobne bolezni »Diabetes melitus« ali sladkorne bolezni, za katero oboleva danes že kar 3% prebivalstva in z njo v zvezi vse težke posledice, ki jih morajo oboleli prenašati, silijo prizadete, da si združeni v društvi skušajo vzajemno vzpostaviti ravnotežje z normalnim življenjem in vsaj omiliti težko gmotno stanje, ki nastopa z zdravljenjem in posebno prehrano.

Tudi v hrastniški občini, ki šteje že preko 300 diabetikov, je 27. novembra preteklega leta potekal ustanovni občni zbor Društva diabetikov, ki bo s svojo podružnico vključen v Društvo diabetikov Zasavja v Trbovljah.

Polna dvorana prisotnih in navdušeno sprejet program upravičuje potrebo take društvene dejavnosti, kateri mora dati podporo tudi vsa širša javnost z namenom, da ohranimo človeka čim manj prizadetega in vključenega v socialistično skupnost.

Kadrovske vesti

V času od 1. januarja do 31. januarja 1978 ima kadrovski sektor evidentirane naslednje spremembe:

TOZD RUDNIK PREMOGA
HRASTNIK

Sprejeti:

Kušar Borut — električar, Vodeb Roman — zunanji delavec, Karilica Milan — vozač, Samastur Stanko — vozač, Miftari Sukri — vozač, Črešnar Stefan — vozač, Duh Ludvik — vozač, Raškovič Mikonja — vozač, Šubašič Ilijaz — kopač, Ajanovič Mustafa — vozač, Pehlič Rasim — vozač, Kasumović Senahid — vozač, Kasumović Šefik — vozač, Miljakovič Hase — vozač, Lišič Husejin — vozač, Pehlič Dragan — vozač, Veligovšek Ivan — vozač, Didovič Osman — vozač, Hodžič Mujo — vozač, Mihelič Stanislav — kopač, Vežvovič Zuhdija — vozač, Tacar Franjo — vozač.

Odšli:

Legvart Ivan, mizar — sporazumna prekinitev; Majcen Božo, kovinar — sporazumna prekinitev; Pokrajac Nataša, servirka — sporazumna prekinitev; Kadirič Rešad, vozač — v JLA; Knežević Anđelko, rudarski tehnik — v JLA; Muratović Osman, vozač — v JLA; Rajrič Rifat, vozač — v JLA; Kišek Zvonko, vozač — sporazumna prekinitev; Halili Emin, vozač — samovoljna prekinitev; Bagara Alojz, vozač — sporazumna prekinitev; Tahiri Tahir, vozač — v pos. dobi s strani delavca; Karlica Milan, vo-

zač — v pos. dobi s strani delavca.

TOZD RUDNIK PREMOGA TRBOVLJE

Sprejeti:

Ahlin Darko — vozač, Kazimerovič Radenko — vozač, Sačić Zehrudin — kopač, Grebenc Miha — kopač, Barovič Milan — vozač, Remar Franc — vozač, Dubinovič Ešret — kop. pomočnik, Vozelj Karel — električar, Rebselj Martin — vozač.

Odšli:

Čaušević Merhad, kopač — v JLA; Kranjc Andrej, zunanji delavec — v JLA; Žilnik Danilo, vozač — v JLA; Žalar Franc, kopač — v JLA; Tomc Stanislav, električar — v JLA; Brkič Abdulah, kop. pomočnik — v JLA; Knežević Ante, vozač — v JLA; Jurič Mato, kopač, — v JLA; Tahirovič Ahmet, kopač — umrl; Narberger Ivan, zidar — umrl.

TOZD RUDNIK PREMOGA ZAGORJE

Sprejeti:

Jusufovič Džafer — vozač, Drnovšek Jože — vozač.

Odšli:

Satler Janez, kovinar — sporazumna prekinitev; Hodžič Ahmet, vozač — disciplin. odpust; Šarič Bahrija, vozač — samovoljna prekinitev; Jožič Stipo, vozač — v JLA; Kodra Alojz, vozač — v JLA; Klopčič Štefan, zbir. prem. — v JLA; Kaljope Ivan, vozač — v JLA; Blekovič Himzo, kop. pomočnik — v JLA; Zidar Mirko, delavec — v JLA; Momčilovič Mile, kop. pomočnik — samovoljna prekinitev; Kovač Franc, vozač — v JLA.

TOZD SEPARACIJA PREMOGA TRBOVLJE

Sprejeti:

Mak Dušan — delavec, Kostič Mahmud — spenjalec voz, Tahirovič Osman — zbiralec premoga, Žagar Zvonko — zbiralec premoga.

Odšli:

Pinter Albin, varilec — sporazum. prekinitev; Janez Sreč-

ko, strež. kompr. — invalidsko upokojen; Malanovič Slavko, delavec — v JLA; Pogačar Janez, strugar — sporazum. prekinitev.

TOZD TERMOELEKTRARNA TRBOVLJE

Sprejeti:

Štojs Milan — delavec.

Odšli:

Kuder Rudolf, kovinar — upokojen; Šparemblek Feliks, ref. za družbeni standard — samovoljna prekinitev.

TOZD RUDARSKO GRADBENA DEJAVNOST

Sprejeti:

Urana Milenko — pomoč. kopač, Omerzu Ljubo — vozač, Plečko Friderik — kop. pomočnik.

Odšli:

Kvas Jože, vozač — samovoljna prekinitev; Bregar Roman, kovinar — sporazumna prekinitev; Kurnik Zdravko, vozač — v zapor.

TOZD ELEKTROSTROJNE DELAVNICE

Odšli:

Okorn Alojz, vodja pisarne upokojen; Ostanek Vera, delavka — sporazumna prekinitev.

TOZD GRAMAT

Sprejeti:

Volaj Ivan — opekar.

DS SKUPNIH SLUŽB

Odšli:

Bratanič Jože, elektroinženir — v JLA.

Marija Vidmar

Zasavski alpinisti, vključeni v zasavski alpinistični odsek pri PD Trbovlje, se vneto pripravljajo na svojo letošnjo odpravo na Grönland. V ta namen seveda trdo preizkušajo svoje znanje in telesno sposobnost v domačih gorah tudi v zimskem času. Posnetek kaže pristop na Grintovec, najvišji vrh v Savinjskih Alpah, čez greben Dolge stene. (Foto Matevž L.)

Pojasnilo

V našem glasilu številka 1/78, ki je izšla koncem januarja t.l., smo objavili prispevek na temo: Spomenik je treba zaščititi. Prispevek se je nanašal na

nujnost obnove in določitve nove funkcije najstarejše hiše v Trbovljah na Trgu Franca Fakina. S strani predsednika skupščine občine Trbovlje, Janeza Ocepka, smo naknadno prejeli obvestilo, da je občinska skupščina že pred določ-

nim časom naročila proučitev in izdelavo idejne zasnove za preureditev te hiše in določitev njene nove funkcionalnosti. IBT pa je to nalogo poveril študentu fakultete za gradbeništvo, arhitekturo in geodezijo pri univerzi v Ljubljani, Juriju Kolencu, ki je to nalogo opravil za svoje diplomsko delo, o čemer smo že poročali. Njegovo zasnovo za preureditev zgradbe so odgovorni tovariši na občinski skupščini že obravnavali, vendar pa dokončnega sklepa o bodoči namembnosti in izdelavi dokončnega projekta za preureditev zgradbe še niso sprejeli. Po vsej verjetnosti se bo treba dogovarjati z združenim delom ter drugimi zainteresiranimi organizacijami, arhitekti, etnologi in drugimi strokovnjaki spomeniškega varstva tako o izdelavi projekta o določitvi namembnosti, predvsem pa o združevanju potrebnih sredstev za obnovitvena dela in opremo. Prve korake v tej smeri bo prav gotovo storila občinska skupščina Trbovlje, kot upravni lastnik te zgradbe.

T. L.

Čestitka za 50-letnico skupnega življenja

Dne 5. februarja 1978 sta Franc in Pepca Mlinar iz Globušaka v Trbovljah praznovala 50-letnico svojega skupnega zakonskega življenja. Franca Mlinarja poznamo kot dolgoletnega rudarja v jami rudnika Trbovlje, predvsem še kot motorovodjo. Upravljal je namreč do sledj z vsemi generacijami raznih motorjev oziroma lokomotiv za najrazličnejše prevoze v jami. Svoj zlati jubilej sta praznovala v krogu svojih domačih. Tudi ob tej priliki sta se jubilarita pokazala skromnega, ker nista želela tega dogodka »obešati na velik zvon,« niti nista želela kakršnekoli publicitete. Kljub temu — France (79 let) in Pepca (70 let) tudi naše najboljše želje in čestitke ob vajinem zlatem zakonskem jubileju. Prejmita od vseh članov kolektiva najboljše želje za dolgo in srečno življenje!

FUMOR

Korl je bil z Nacetom na koncertu godbe. Nekaj časa je poslušal potem pa je rekel Nacetu: »Akustika pa je v tej dvorani precej slaba«. Nace je bil nekaj časa tiho, potem pa je šepnil: »Ti, sedaj pa že tudi jaz voham!«

Vitalni šestdesetletnik pride k zdravniku in ga zaskrbljeno vpraša: »Tovariš zdravnik, zvečer po ljubezni imam čisto rdeče oči, kaj to pomeni?« Zdravnik ga temeljito pregleda in pravi: »To pomeni, da vozite že z rezervo«.

Srečata se dve stonogi: »Ti«, pravi prva, »kje pa je tvoja žena? Že cel mesec je nisem videl«. »Ha« je dejala druga, »šla je kupovat čevlje«.

Maksl na pošti: »Eno znamko, prosim«. »Kakšno?«, vpraša poštarica. Dajte mi po možnosti kako bolj poceni«.

»Kdaj boš znala tako dobro kuhati kot moja mama?«, se jezi mož nad mlado ženo. »Kadar boš ti toliko zaslužil kot moj ata«, mu je vrnila žena.

Srečala sta se dva vneta šahista: »Prideš nazaj na partijo?« »Ne danes pa ne morem, ker mi je umrla žena«. »O, nič hudega, boš vzel pa črne figure«.

Dusan Kastelic: ena knapovska.

Glasilo ureja uredniški odbor: Hinko Jazbec, Emil Kohne, dipl. inž. rud., Tine Lenarčič, Metod Malovrh, dipl. inž. rud., Joži Medvešek, Janez Oberžan, Anton Pikš, Anton Šum, Miro Suštar.

Odgovorni urednik: Emil Kohne, dipl. inž. rud.

Tehnični urednik: Tine Lenarčič. Naklada 3.200 izvodov. Za člane delovne skupnosti REK Zasavje je časopis brezplačen. Rokopisov in fotografij ne vračamo. Glasilo Srečno izdaja Rudarsko elektroenergetski kombinat Zasavje, n. sol. o. — 61420 Trbovlje, Trg revolucije 12. Izhaja mesečno. Tisk TIKa Trbovlje.